Sayı: 6 Mayıs 2020
Alman Liseliler Kültür ve Eğitim Vakfı Özel Okulları Yıllık Edebiyat Dergisidir.

Çınarların yüce gölgelerinde yetişmek...

ALKEVİM

"Lise"

ALMAN LİSELİLER
KÜLTÜR VE EĞİTİM VAKFI
ALKEV ÖZEL OKULLARI

ALMAN LİSELİLER
KÜLTÜR VE EĞİTİM VAKFI
ALKEV ÖZEL OKULLARI

Alkent 2000 Mah. Mehmet Yeşilgül Cad. No.: 7
Büyükçekmece / İstanbul
Tel: +90 212 886 88 40
Fax: +90 212 886 88 55

İmtiyaz Sahibi:
İsmet AKSÖYEK
ALKEV Özel Okulları Genel Müdürü

Editör:
Özlem KAYABAŞI

Yayına Hazırlayanlar:
Hamide TÜRK RASOOLİ
Melek GRANT SAROVA
Numan ŞENTÜRK
Zeynep ÇINAR

Dergi Yapım - Grafik Tasarım:
JUPITER MEDYA REKLAM AJANSI
Tel: +90 212 853 28 62
www.jupitermedya.com
info@jupitermedya.com

Basım Yeri ve Tarihi:
İstanbul - 2020
Yayın Türü:
Yıllık

ALKEV'İM dergisinde yer alan öğrenci yazıları ve resimlerinin her türlü yayın ve kullanım hakkı ALKEV Özel Okullarına aittir. ALKEV'İM para ile satılmaz. ALKEV Özel Okulları Lise öğrencilerinin edebiyat dergisidir.

İÇİNDEKİLER

İLK SÖZ

ÖYKÜLER

GELECEĞİME UMUT 4
DÜNYAMIZA KİM ZARAR VERİYOR? 6
KURTARICI 8
KOKMAK İSTİYORUM 10
RUTİN 12

DENEMELER

BOŞLUK KORKUSU 14
HAYAT 14
HAYALET KIZ 15
RED EMOTIONAL GLOBE 16
BİR KEZ OLSUN 16
BAZILARI 17
ÖNCE EĞİTİM 18
AKINTIYA KARŞI 18

ELEŞTİRİ

İNSANOĞLUNUN DOĞASI 20
SİNEKLERİN TANRISI İNCELEME 22
İÇİMİZDEKİ CANAVAR 24
GENÇ WERTHER'İN ACILARI 25
KELEBEĞİN RÜYASI 26
SANAT VE HAYAT 27
KARANLIĞI DUYMAK 28
YARIM KALAN OYUN 29
GERÇEKÇİ BİR DİSTOPYA OTOMATİK PORTAKAL 30
"KADINDAN KENTLER" ÖYKÜLERİNDE GERİYE DÖNÜŞ TEKNİĞİ 31
SIRA DIŞI BİR ROMAN: KARDEŞİMİN HİKAYESİ 32

MAKALELER

HEINRICH BÖLL KATHARİNA BLUM'UN ÇİĞNENEN ONURU ROMANI ÜZERİNE ... 34
KIRMIZI PAZARTESİ 36
HAKKÂRİ'DE BİR MEVSİM 38
YAPAY ZEKA 40

GÖBEKLİTEPE DOSYASI

GÜNEYDOĞU, DİN VE TARİH 42
TARİHİN SIFIR NOKTASINA YOLCULUK GÖBEKLİTEPE GEZİSİ 44
GÖBEKLİTEPE EFSANESİ 46
TİYATRONUN KÖKENİ GÖBEKLİTEPE 48

ŞİİRLER

PLATONİK 50
SANDMAN 50
BİR GÖREBİLSEM 51
ÇIPLAK YOK OLUŞLAR 52
ÇEHREME BİR ÇİFT LAF 52
HAZIR KEK KARIŞIMI 52
GEREKSİZLEŞTİREMEDİKLERİMİZLEY-SELERMİŞCESİNEYMİŞ 52
KENDİ SURETİMİZDE YARATTIK 54
SANDIK 52
ARAFTAKİ BAHÇIVAN 53
YORGAN İLE KUCAKLAŞMAK 53
NEDENDİR BİLİNMEZ İŞTE 54
KABÂDBUL 56
BİR 57
ONLAR 58

UÇURTMAYI VURMASINLAR
AZİZ BEY HADİSESİ
BERCİ KRİSTİN ÇÖP MASALLARI ÜZERİNE

BİR PSİKOLOĞUN GÜNLÜĞÜ 60
MEKTUBUM YALNIZ SANA 61
KALPTEKİ MAHPUS 61
YILDIZLARA 62
UÇURTMA 63
BARIŞTAN İNCİ'YE DİZELER 63
TÜKENDİM AŞKIMI BÜYÜTÜRKEN 64
MARYAM'DAN SONRA BEN 65
SADECE VUSLAT 65
GİDİYORUM UZAKLARA 65
AKAN DERYA MİSALİ AKAR GÖNLÜN BİLGELİĞİ 66
UMUT ÇİÇEKLERİ 66
FAMA'NIN ÖYKÜSÜ 67
GÜLLÜ BABA'NIN GÖZYAŞLARI 67
ÇİÇEKTEPE'NİN GÜLLÜ BABASI 67
KADIN 68
KUŞ MİSALİ KADIN 68
YIKIM RÜZGÂRI 69
KARANLIĞIN RENGİ 69
MAVİ GECE 69

GEZİ NOTLARI

TÜRK ŞİİRİNİN MABEDİ 70
MEVLANA'NIN MİRASI 71

Alman Liseliler Geleneği ile Güçlü Bir Geleceğe...

HAYATIN AKIP GİDİŞİ VE DEĞİŞEN BİR ŞEYLER

ALKEV'İM dergisi olarak hayatımızın koronavirüs sınavından geçtiği ve aramıza mesafeler koymanın sevdiklerimizi düşünmek anlamına geldiği şu günlerde, edebiyatın zaman ve mekândan bağımsız gücünü kullanarak her yıl olduğu gibi bu yıl da sizlerle birlikte olmanın büyük mutluluğunu yaşıyoruz.

Bildiğiniz üzere hepimiz, hayatlarımızda son sürat yol alırken hayatımıza hiç bilmediğimiz bir virüs dâhil oldu. Tüm dünyayı etkisi altına alan bu virüsle hareketli yaşantımız tepetaklak oldu ve bizler, " Hayat, eve sığar." diyerek evlerimizde bambaşka hayatlar tecrübe eder olduk. İşte bilinmezlere gebe bu süreçte, bizler ALKEV'im dergisi olarak evlerinizde geçirdiğiniz bu karanlık günleri bir nebze olsun aydınlatmaya ve kalemimizden damlayan farklı renklerle gönlünüzde bir gökkuşağı oluşturmaya karar verdik. Siz de bu konuda bizlerle aynı fikirdeyseniz o halde hep birlikte bakalım, uzun ve yorucu bir yaratım sürecinin sonunda sizleri nelerin beklediğine.

ALKEV'İM dergisinin 6. sayısında yine her sayıda olduğu gibi öncelikle öykü, deneme, makale, eleştiri ve şiir başta olmak üzere farklı türlerde yapılan yaratıcı ve eleştirel yazma çalışmalarına yer verdik. Yazar Latife Tekin'e ait Berci Kristin Çöp Masalları kitabındaki "büyülü gerçekçilik" akımından hareketle çizilmiş olan resim ve resmi altı öykülerine, İstanbul Modern Sanatlar Müzesi gezisi sonrasında müzede yer alan eserlerle ilgili yazılmış olan deneme ve eleştiri türündeki yazılara, Galata Mevlevihanesi ve Aşiyan Müzesi gezilerimizle ilgili oluşturulan gezi yazılarına, Katharina Blum'un Çiğnenen Onuru, Hakkari'de Bir Mevsim, O, Kardeşimin Hikâyesi, Kırmızı Pazartesi, Satranç, Sineklerin Tanrısı başta olmak üzere farklı roman türleriyle ilgili yazılan eleştiri- inceleme türündeki yazılara, film-tiyatro eleştirilerine, günümüz toplumlarında çok sık telaffuz edilen yapay zekâ ile ilgili öykü çalışmalarına ve daha nicesine bu sayımızda yer vererek yine dopdolu ve okumaktan büyük bir keyif alacağınıza inandığımız bir dergiyle sizleri baş başa bırakıyoruz.

Hepinize şimdiden sağlıklı günler ve keyifli okumalar dileriz.

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ZÜMRESİ

“ ”

ÖYKÜLER

GELECEĞİME UMUT

Her şey beş yıl önceki o olayda başladı. On üç yaşındaydım. Babam, en başarılı zekâ bilimcilerden biriydi. Daha düne kadar küçük bir evde yaşayan, fakir bir aileydik. Ama babam akıllı bir eve sahip olmamızı sağladı. Kapı, yüzümüzü tanıyıp kendiliğinden açılıyor, eve geldiğimizde akıllı sistem vücut değerlerimizi ölçüyor, istediğimiz şeyi istediğimiz zaman hiçbir çaba sarf etmeden yapabilmemizi sağlıyordu. Onun ürettiği şeyleri gördükçe babam gözümde daha çok kahramanım oluyordu. Ürettiği şeylerin insanoğluna sağlayacağı katkıları düşünürken mutlu oluyordum. Çünkü benim babam iyi biriydi. Formüllerini yazarken hep bana da gösterirdi, onun gibi bir bilimci olmamı istediği için. Hedefim de zaten buydu. Ben de büyüyünce onun kadar başarılı bir zekâ bilimci olmak istiyordum. Fakat bütün hayallerim, umudum, yaşam sevincim o her şeyin gerçekleştiği kara günde altüst oldu.

O gün aniden birkaç silahlı adam kapımıza dayanmıştı. Kapımız akıllı sistem ile korunduğu için normalde yabancılara açılmaması gerekiyordu fakat açılmıştı. Adamlar babamı ve annemi rehin aldılar ve babamın bütün çalışmalarının olduğu odayı buldular. Önce babamı, sonra annemi öldürdüler. Bu olaylar olurken hiçbir şey yapamadım, saklandım ve sadece ailemin gözlerimin önünde canice katledilişini dolu gözlerle izledim. Adamlardan birinin "Formülleri arayın. Alacağınızı alın sonra yakın bu evi!" demesiyle iyice panik olup kaçtım. Geriye dönüp baktığımda ise tek gördüğüm evimin tepesinden çıkan dumanlar olmuştu. O an babamın yaptıklarının yararlı olduğu kadar da tehlikeli olduğunu fark ettim. Bir grup babamın çalışmalarının peşindeymiş. Bunları sonradan öğrendim.

O olaydan sonraki günlerimi bu çalışmaların neden bir aileyi yok edebilecek kadar değerli olduğunu düşünerek geçirdim. Elimde tek bir şey vardı: Babamın defteri. Babam bana bu defteri küçükken vermişti. Asla kimseye vermememi ve içinde "geleceğim" olduğunu söylemişti. Önceden bu defterin önemini anlamasam da o an gerçekten dediğinin doğru olduğunu fark edip defterimi alıp kaçmıştım. İçimde bitmek bilmez, tükenmez bir korkuyla sonu olmayan bir yolculuğa çıkmıştım sanki. Etrafım bana sırtını dönen suskun ağaçlarla, bana acıyarak bakan yıldızlarla ve beni gerçeklere savuran esintiyle doluydu. İleride bir ev görmemle evin amcamın evi olduğunu fark ettim. Amcamı çoktandır görmemiştim ama en azından kimsesiz olmadığımı anlayınca içime minik bir sevinç yerleşmişti. Yaşadıklarımı ona anlattım ama defteri sakladım. O amcam olsa da güvenemezdim. Sonuçta elimde anlamsız gözüken kâğıt parçaları babamın hayatını adadığı şeydi. Herkese gösteremezdim.

Liseye başladım. Bir türlü adapte olamadım oraya ve çözümü yapay zekâ projeleri yapmada buldum. Babam sayesinde küçüklüğümden beri bunlara ilgim vardı ve lisede de kendimi böyle projelerle kanıtlamak istedim. İlk başta beyin ile bilgisayar arasındaki farklar ve benzerlikleri araştırdım ve bu beyin gibi muhteşem bir şeyi teknolojiyle nasıl bağdaştırabileceğimi düşündüm. Yaptığım araştırmalarla beraber babamın defterindeki önceden anlamsız gelen birçok formülü öğrendim.

Sosyal ortamdan hep uzakta geçirdim günlerimi. Neler yapabileceklerini bildiğimden insanlardan korkuyordum artık. Okulda hep dalga konusuydum, hep dışlanıyordum. Adı Simay olan bir kız vardı. Beni görünce hep kırıcı şeyler söylüyor beni arkadaşlarına gösteriyordu. Bir gün teneffüste gelip çalışmalarımın bazılarını almış buruşturup atmıştı. Benim günlerce uğraştığım şeyin iki saniyede çöp edilmesi o kadar gücüme gitmişti ki kendimi tutamadım ağlamaktan. Bana dediği şey ise "Git annenin kucağında ağla. Aa doğru annen yoktu. " oldu. O an kendimi o kadar çaresiz hissettim ki okuldan çıkıp eve gittim ve ağladım. Tek yapabileceğim buydu o an. Yapabileceğim hiçbir şey annem ve babamı geri getiremez fakat babamın yapamadığını başarıp onu gururlandırabilirdim. Yılmadım, çalışmaya devam ettim.

Ertesi gün okula geldiğimde yapay zekâyla ilgili bir proje verildiğini öğrendim. Sevinçten uçtum. İlk defa kendimi kanıtlamak için bir imkân bulmuştum. Fakat sonra proje partnerimin Simay olduğunu öğrendim. O anlık içimde uçuşan çiçek, böcek yerini sessiz bir esinti aldı. Sakin durmalıydım ve Simay'a rağmen elimden gelenin en iyisini yapmalıydım.

Okul çıkışı Simay benim evime geldi. Arkadaşlarının yanındayken âdeta bir cadı olan kızdan ses seda yoktu. Eve geldiğimiz zaman amcam beni bekliyordu. "Bu defter ne?" diye sordu. Hayatımın en önemli parçası, babamdan kalan tek şey amcamın ellerindeydi. Almaya çalıştım. Fakat vermedi. Çaresiz bir şekilde ağlayarak anlatmaya başladım. Yaşadıklarım üst üste binmişti, kendimi güçsüz hissediyordum. Bu defterin bende ne kadar önemi olduğundan, bu defterle yapabileceklerimden bahsettim. Simay beni soluksuz dinliyordu. Amcam ise bana sadece bakıyordu. Sonuçta onun kardeşinin yaptıklarının boşa gitmesini istemeyeceğini düşünerek ondan defteri geri istedim ve nihayet verdi. Am bakışlarından şüphelenmiştim.

Simay'la baş başa kaldığımızda yaşadıklarımı tüm çıplaklığıyla anlattım. Bana yaptıkları ne kadar kötü şeyler olsa da orada çok masum ve her şeyimi anlatabileceğim biri gibi gelmişti.

Tam Simay çıkarken amcamın telefon konuşmasını duyduk. Ne kadar sessiz konuşmaya çalışsa da her kelimesini anlayabiliyorduk: "Evet defteri buldum. Kız da elimde. Yıllardır aradığımız formüllerin hepsi o defterde. Üvey kardeşim akıllılık etmeye çalışmış ama bizi engelleyemedi. Yarın ilk iş o defteri alıp size getireceğim." Duyduklarım karşısında şaş kalmıştım. Amcam sandığım adamın ailemi öldüren suikastçılardan biri olduğuna mı üzüleyim, güvendiğim adamın baba en baş düşmanı olduğuna mı ağlayayım bilemedim.

Simay bana yardım etmek istedi ve o gün bizde kalabileceğini söyledi. Hiç düşünmeden kabul ettim. O defterin içindekilerin yanlış amaçla kullanıldığı taktirde dünyanın cehenneme dönüşebileceğini, insanlığın bitebileceğini biliyordu Bu yüzden Simay'la beraber bütün akşam o formüllerin sahtelerini yazıp gerçekleriyle değiştirdik ve sahte formüllerin olduğu defteri amcamın kolaylıkla ulaşabileceği bir yere koyduk.

Sabah uyandığımızda planladığımız gibi defter yerinde değildi ve amcam gitmişti. Uyumadan önce kıyafetlerine taktığımız çip sayesinde onu takip ettik ve o adamların yerini tespit ettik. Onların yanlış formüllerle yanlış yolda ilerlemelerini izlerken biz babamın formüllerini de kullanarak her gün daha da geliştik.

Adamlar bu işte bir yanlışlık olduğunu anladığı anda amcama yüklendiler ve amcamın bana karşı tavırları değişti. Bana kötü davranıyordu. Ben de bu durumu amcamı suçlu yerine koymak için adamlara gidip hepsinin amcamın bir plan olduğunu, gerçek formüllerin onda olup onlara sahtelerini verdiğini söyledim ve gözlerimin önünde amcamı öldürdüler. Yanımda Simay, gelişen teknolojiyle ürettiğimiz nano kamerayla olanı biteni çekti. Oradan ayrıldığımızda adamlar gerçe formülleri bulma umuduyla eve gittiler. Biz bunları önceden tahmin ettiğimiz için bütün çalışmalarımızı evin dışında saklamıştık. Polise bütün olan biteni anlattık ve kamera kayıtlarını gösterdik. Polislerle beraber eve gittik ve onları tutuklattık. Artık babamın yarım kalmış işini bitirmem için ortada hiçbir engel kalmamıştı.

Şimdi ise on yedi yaşında bir genç kızım. Arkadaşım Simay'la birlikte dünyayı daha teknolojik bir hale getirmek için uğraşıyoruz. İnsanların bu yapay zekayla ilgili bilgi edinmesi, bilinçlenmesi, ne kadar önemli bir iş olduğunu öğrenmesi dünyanın dört bir ucunda sempozyumlara katılıyoruz. Şu an çalışmalarımızın çoğu işleme geçilmeye başlandı. Umudumu yitirmeyip, amacıma ulaşmak için her şeyi yaptığım ve babamın yarım kalan işini bitirebildiğim için kendimle çok gurur duyuyorum. Umarım, benim gibi amacının peşinden giden insanlar her zaman yetişir ve bu değişen dünyaya katkıda bulunmaya devam ederiz.

Öykü KALAYCIOĞLU Haz- Fen/B

DÜNYAMIZA KİM ZARAR VERİYOR?

Bir uzay gemisinden galaksileri izlerken yazıyorum bu satırları. Asıl evim olan gezegene gidiyorum. İlk defa hem de. Çok heyecanlıyım. Ailem en son 2030 yılında Dünya'daymış. 20 yıl sonra tekrardan… Yanımdaki Ege ise benim heyecanımın yarısını bile taşımıyor. Gerçi ben de Dünya'ya başka bir sebepten ötürü gitmek isterdim. Şu an bir iş gezisindeyiz diyebilirim. Yapay zekâ çok gelişti. Dünya yeterli gelmediği için de D11 gezegenine gitmişiz bazılarımız. Yani bir kısmımız hâlâ Dünya'da yaşamaya devam ediyor. Biz gidenlerin çocuklarına "yapay zekânın evlatları" deniliyor. Biz bu düzene doğduk, bununla ilgili her şeyi öğrendik ve geliştirdik. Şimdi ise bu gelişmeleri Dünyalılara aktarmaya gidiyoruz. "Makine öğrenmesi" adı altında eğitimler vereceğiz. Bizden önce bir ekip gidip bizim için uygun ortamı sağladı. Dünya'da yapay zekânın şehrini inşa ettiler: Kunstmatig. Şu an dört ışık yılı uzaktayız. Gitmemiz için yaklaşık olarak altı ayımız var. Bu sırada eğitim programını hazırlayacağız, eğitim verileceklerin özgeçmişini inceleyecek, gruplara ayıracağız gibi gibi bir sürü işimiz var. Çalışmanın heyecanımı yatıştırmasını umuyorum.

Altı ay sonra…

Sonunda vardık. Fakat burada bir şeylerin farklı olduğunu hissediyorum. Bana anlatılandan farklı. Bir kere hiç de anlatıldığı gibi kurak değil, bizim gezegene kıyasla yağmur ormanı kalıyor; insanlar hiç de öyle kötü bir durumda değil, halleriyle mutlu mesut yaşıyor, gidiyorlar. Ama daha önemli bir sorunumuz var ki hiç de bizi merak ve hevesle bekliyor gibi değiller. Bize nefretle baktıklarını bile söyleyebilirim. Ne olduğunu anlamamış bir şekilde Ege ile bakıştığımız zaman bizi karşılayan ekibin lideri yanımıza geldi. Bu lider bir robottu:

-Eğitmen Arya ve Eğitmen Ege Dünya'nın yapay zekâ merkezine hoş geldiniz. Ben sizin rehberiniz BDC123. Bu şehirde vereceğiniz eğitim sürecinde size rehberlik edeceğim. İstatistiklerim bedeninizin çok yorgun olmadığını gösteriyor bana. Yorgunluğu dört saat içinde hissetmeye başlayacaksınız. Bu da benim size şehri tanıtmam için yeterli bir süredir. İsterseniz şehir rehberi aracımız GBH608'e binerek başlayabiliriz. Biz araca doğru yönelirken o devam etti:

-Aracımız şehrin en ufak ayrıntısını bilir. Yer altına yerleştirdiğimiz sinyal verici cihazların merkezidir. Yani kim, nerede, kiminle, ne zaman, ne yaptığı… her şeyi kaydeder tehlikeli bir durum olduğunda acil durum mekanizmasını devreye koyar. Yani bu şehrin zekâsıdır diyebiliriz. İçine oturmanız sizin için yeterli olacaktır. GBH608 kalan her şeyi halledecek, dedi ve gitti. Gerçekten de öyle oldu, gerekmeyen şeylerle dolu birçok şey öğrendik. Bir de sıkıldığımda sürekli olarak az kaldı gibisinden şeyler söyledi. Açıkçası bir cihazın böyle beni benden iyi bilmesi beni korkuttu. İnince Ege de aynısını söyledi:

-Bu cihazların bu kadar içimize sızdığını öğrenmem iyi oldu. Gerçekten hiçbir yerde fazlasıyla rahat olmayacaksın. Baksana ağzını bir açsa ohoooo. Mahvolduk, dedi. Tabii ki o işin hâlâ geyiğindeydi. Bense zor bir sürecin başında olduğumuzu anladım. Kendi gezegenimde de böyleydi fakat beni rahatsız etmiyordu. Gerçekten burada bir farklılık var ve bu işin sonunda sanki pek çok şey değişecek gibi hissediyorum fakat içimden bir ses "Bir aylık bir sürede ne, ne kadar değişebilir ki Arya. Biraz Ege gibi rahat olmayı deneyebilir misin acaba?" diyor. Umarım öyle olur. Fakat şu an Ege'ye bakıyorum da o bankın üstünde uyuyor bense aynı bankın üstünde oturmuş, öğrencilerin özgeçmişlerini bekliyorum. Onun gibi asla olamayacağım ve içimdeki o şüpheci ses onun da böyle rahat kalamayacağını söylüyor. Şüpheci sesi susturmak içinde bir şeyler düşünmeliyim. Her şeye çözüm bulan yapay zekâ buna da bir çözüm bulur umarım.

…

Haklıymışım. Haklıymışım. Önceden bir makine ile yazdığım bu satırları şimdi dolma kalemle yazıyorum. Her şey o kadar hızlı gelişti ki yazmaya vakit bulamadım veya hayatımı daha fazla yapay zekâ ile geçirmek istemedim. En son kaldığım yerden devam edeceğim. Derslere başladık. Haklı olduğum ilk derste belli oldu çünkü gelen öğrencilerin hepsi yapay zekâyı, yapay zekâyı yok etmek için öğrenmek istiyorlarmış. Ege'nin rahatlığı ilk o anda geçti ve neredeyse bir defa konuşamadı o ders süresi boyunca. Bu böyle yaklaşık iki hafta sürdü. Bu yok etme isteği gözümüze vahşice gözüküyordu. Bu istek bize hakaret ediyor, doğru bildiklerimizi küçümsüyor, acımasızca eleştiriyor ve bitiriyordu. İki haftanın sonunda bu durumun raporunu D11 gezegenindeki merkeze verdik. Bazı robotlar öğrencilerin şikâyetçi oldukları durumları ortadan kaldırmak için geldiler, derslere girdiler. İtiraz edenleri not ettiler. Ertesi gün dersler Ege'nindi. Molada koşarak yanıma geldi. Evet o rahat yüz ifadesi kesinlikle gitmişti. Şu an korku dolu, şaşkın ve ne yapacağını bilemez görünüyordu. Beni bir odaya götürdü. Geldiğimizde her yerde uyduları olduklarını öğrenmiştik ve ben özellikle bana özel bir alanın olmasını, odamdaki uyduların, ses kayıt cihazlarının ve kameraların kesinlikle olmasını istemediğimi sert bir şekilde dile getirdim. Biraz da tehditkâr konuşunca yapmak zorunda kaldılar.

Ege de bu durumdan faydalanıp kendi odasını da "temizlettirdi" onun deyişiyle. Neyse. Beni odaya çekti. Nefes nefese kalmış. Ne olduğunu sordum:

-Çok yanlış şeyler oluyor. Dün bize itiraz edenler şu an suskun. Az önce de koridorda onlar fısıldaşırken duydum. Robotlar onları aileleri ile tehdit etmiş. Durum böyle olunca onlarda susmak zorunda kalmışlar. Şimdi ne yapacağız? Seni bilmem ama ben buna sessiz kalamam. Bu canilik. Onlar ne kadar yanlış olsalar da onlara böyle cevap veremeyiz, dedi. "Acaba gerçekten yanlış olan kim?" diye düşündüm. Bu kadar sıkı takip, anında böyle tepki,bizim asıl şehre inememiz bunların hepsinin gerçek sebebi ne peki? Neler oluyor? Gerçekten neler oluyor?

-Saçmalama, ben de böyle bir şeye sessiz kalmam tabii ki, dedim. Şimdi şöyle yapacağız: Tüm gün sanki hiçbir şey yokmuş gibi davranacağız. Akşam da gizlice asıl şehre ineceğiz. Böylelikle neler olduğunu öğrenebiliriz, diye devam ettim. O da saçma sapan şeyler söyledi. Ama yapacaklarımız konusunda anlaştık. Öğleden sonraki dersler benimdi ve Ege'nin gerçekten haklı olduğunu fark ettim. Akşam ise planlaştığımız gibi buluştuk. Robotlara yakalanmadan gitmemiz epey bir zamanımızı aldı. Asıl şehre vardığımızda saat üçtü. Beşte odalarımızda olmamızın gerekliliği Ege'yi epey bir korkuttu. Konuyu geri dönmeye getirdi ama vazgeçemezdik. Hayatımda gördüğüm en güzel yeri görüyordum. Bu şehir bizimkiler gibi veya bize anlatılanlar gibi değildi. Bu şehirde yapay zekâ yoktu ve bunun güzelliği vardı." Keşke…" dedim içimden "Keşke burada yaşasaydım.". Ege de büyülenmiş gibi etrafa bakıyordu. Kapkaranlık bir ortamı ne kadar görebilir de onu beğenebilirsiniz ki. Işıklar yoktu. Etraf yıldızlarla ve Ay'la aydınlanıyordu. Biraz yürüdük. Kimseye görünmemeye çalışıyorduk, başaramadık. Tam "Yapay zekâ bizi kandırıyor muymuş şimdi bizi?" derken arkamızdan bir ses bize:

-Evet, dedi. Korkudan donmuş bir şekilde arkamızı döndük. Önde bir kadın arkada da kalabalık bir topluluk bize bakıyordu ve ben neredeyse hepsinin yüzünü tanıyordum çünkü onlar da bizim gibi yolda yürüyenlerdi. Ve biz onlara çok görünmemek için uğraşıyorduk. Meğerse bizi takip ediyorlarmış. Kadın bizim şaşkınlığımızın geçmesine izin vermeden ve bizde bırakacağı etkiyi hiç düşünmeden devam etti. Sanki bize hayatımızın bir yalan oluğunu söylemiyor da sıradan bir şeyler anlatıyor gibiydi:

-Yirmi yıl önce biz sizi buradan kovduk. Bıkmadınız yine geldiniz. Öğrendik ki size olanlar da doğru düzgün anlatılmamış ki böyle bir davranışta bulunabilmişsiniz. Size doğruları ben anlatayım. Herkes burada beraber yaşarken yapay zekâ tehlikeli bir şekilde gelişti. Makine öğrenmesi tehlikeli bir boyut aldı. Kimse önemsemedi. Bu bir güç olarak görüldü. Robotlar yapıldı. Etrafa yayıldı. Ağaçlarımızı kesmeye, çiçeklerimizi koparmaya, değerlerimize zarar vermeye başladılar. Doğrularımızı ezdiler. Yanlış dediğimiz ne varsa yaptılar. Etik veya ahlak diye bir şey bırakmadılar. Yapay zekâ yapıyordu, üniversitelerde veya orada burada makine öğrenmesi adı altında sanki çok iyiymiş gibi öğretiliyordu. Evimizi elimizden alıyordu. Bizim evimizden bizi silmeye çalışıyorlardı. Artık altta kalamazdık. Siz gitmediniz o gezegene, biz sizi gönderdik. Yirmi yıldır da sizin bize verdiğiniz zararları yok etmeye çalışıyoruz. Yeni yeni her şey yerine oturmaya başladı derken de yeniden geldiniz ve devam ediyorsunuz. Karşı çıkanlarımızı öldürüyor, bizi tehdit ediyorsunuz. Bunu siz yapmıyorsunuz ama sizin ürettiğiniz yapay zekâ sizden habersiz bakın neler neler yapıyor. Görün her şeyi de kendinize gelin. Eğer devam edecekseniz de bizim evimizden gidin, dedi. Hayatımın şokunu yaşadım. Ağzımdan bir tek "Özür dilerim." kelimeleri çıktı. O an Ege'yi düşünebilecek halde değildim. Çok sinirlenmiştim. Kandırılmıştım. Beni başkalarına zarar vermek için kullanmışlardı. Benimle, zekâmla dalga geçmişlerdi. Bedelini ödeyecektiler. Direkt olarak merkeze döndüm. Biri beni görmüş, görmemiş umrumda değildi. Robotların hepsinin merkezine GBH608'e gittim. Sayın rehberimiz bize çok güvenmişti. Ben bizim arkamızdan o kadar iş çevirmişken öyle yapmazdım ama neyse. Merkeze gittim. Her şeyin yakıtı olan cihazı bozacaktım. Parçalara ayıracaktım ki biri kolumu tuttu. Korumacı robotlar fark etmişlerdi. O an sadece biri oradaydı ama iki dakika sonra yüzlerce olabileceklerine emindim. Ben kurtulmaya çalışırken bir anda durdu robot. Ege cihazı kapamış. Yapay zekâ artık burada değildi. Gezegene D11'e gerekli bilgileri ve robotların hepsini gönderdik. Verilen zararı beraber çözmeye çalıştık. İki haftanın sonunda D11 gezegeninden pek çok kişi geldi. Hep beraberiz artık. Birbirimize zarar vermemek için durmamız gereken yeri bilerek yaşıyoruz.

Lara DEMiR Haz-Fen/A

1011000KURTARICI

001010011011011 **Elya bugün planlarını gerçekleştirecekti. Bu konuda kararlıydı. Çok uzun zamandır planını uygulamak için bekliyordu. Dünya artık bir yıl bile dayanamazdı. Savior yani Kurtarıcı onları kurtaracak tek varlıktı. Onu özenle yaratmıştı. Her bir kodunu kendisi yazmış ve kimseye göstermemişti. Buna hakkı vardı. Devletle yaptığı sözleşme çok işine yaramıştı. Sanki o sözleşmeyi kendisi hazırlamıştı. Yapacak olduğu şeyi gizlice yapması gerekiyordu. Sevgilisi Ryan sayesinde kendisini korumayı biliyordu. Yaşayan varlıkları KURTARICI ve Elya beraber kurtaracaklardı.**

00101001101100100000111101010111011İKİ YIL ÖNCE

Elya neden bir askeri tesise çağrıldığını merak ediyordu. Eski İngiltere topraklarında bulunan büyük bir şirkette yazılım mühendisi olarak çalışıyordu. Yasa dışı bir şey yaptığını hatırlamıyordu. Bir anda aklına geldi. Daha üniversitenin ilk yılında devletin gizli ağına girmişti ve yakalanmamıştı. Bu şans değildi. Çok zeki bir kızdı. Üniversite dört yıllıkken o üniversiteyi iki yılda birincilikle bitirmişti. Herkes daha üniversitenin ilk yılında devletin gizli ağına girip bu işten kurtulamazdı. Ama galiba sekiz yıl sonra bile olsa yakalanmıştı. Arabada yanında oturan askere yan gözle baktı. Yakışıklıydı ve iyi bir asker olduğu her hâlinden belliydi. Yüzünde bazı yaralar vardı. Beş yıl önce olan savaşa katılmış olmalıydı. Bu savaş dünyayı kökünden değiştirmişti. Zaten dünya oldukça kirliydi ve atılan bombalar yüzünden dünyanın eski hâline dönmesi artık çok da mümkün değildi. Ancak her zaman bir umut vardı.

Rütbesi yüksek bir asker neden onun yanındaydı? Biraz korkmaya başladı. Sonunda tesise varmışlardı. Yanında bir tek arabada yanında oturan asker vardı. Asker onu bir odaya soktu. Burası bir toplantı odasıydı ve içeride yüksek rütbeli askerler ve bazı devlet adamları vardı. Acaba ona ne yapacaklardı? Ayakta dururken herkes onu süzüyordu. Rahatsız olmuştu. En sonunda bir devlet adamı konuşmaya başladı: "Burada konuşacaklarımız sadece burada kalmalı. Buraya seni çok gizli tutulan bir proje için çağırdım. Bu proje için işinde çok iyi bir yazılım mühendisi lazım. Sen de işinde en iyi olanlardan birisin. Senden önce bu projede dört kişi çalıştı ama hiçbiri başarılı olamadı. Bu yüzden yanında çalışacak kimse olmayacak. Bu senin için daha rahat olur değil mi?". Elya bu sözler karşısında şok olmuştu. O cezalandırılmayı beklerken çok gizli bir projeye dahil olmuştu. Önüne bir sözleşme verdiler. O ise dikkatle maddeleri okudu. İşini şansa bırakamazdı. Onlara tamamen bağlı kalmak istemiyordu. Maddeleri okuduktan sonra imzaladı. Maddelerin çoğu onun lehineydi. Sonra bir asker konuşmaya başladı: "Bu tesisin içinde çalışacaksın. Ayrıca kalmak için tesisin yakınlarında bir ev temin edilecek. İstediğin zaman kendi evine de gidebilirsin. Şimdi Yüzbaşı Ryan sana çalışacağın odayı gösterecek. Orada ise sana proje hakkında daha detaylı bilgi verilecek. Yüzbaşı Ryan ise seni koruyacak." Ryan kapıya doğru yöneldi ve Elya hemen onu takip etti.00101001101100

Elya odadan çıkınca orada bulunanlar kendi aralarında Elya'nın doğru kişi olup olmadığını tartıştılar. Acaba bu sefer proje başarılı olacak mıydı?0010100110110000111011101O

Ryan biraz soğuk bir adamdı. Onunla konuşmamıştı. Sonunda bir odaya vardılar. İçeride zayıf ve minik bir adam vardı. Adının Simon olduğunu söyledikten sonra Elya'ya projeyi anlattı. En azından birisi kendini ona tanıtmıştı. Proje, verilen komutlara uyarak kendi kendine düşünüp karar verebilen bir yapay zekâ yaratmaktı. Elya çok mutlu oldu. Hep böyle bir şey yapmak istemişti. Simon ona öncekilerin yapmış olduğu çalışmaları getirdi ve çalışması için yalnız bıraktı. Tam çalışmaya başlayacaktı ki Ryan yanındaki sandalyeye oturdu. Ona bir bakış attıktan sonra çalışmaya devam etti. Ne kadar rahatsız edici bir adamdı. Onu boş vermeye karar verdi. Bu adamı başından atmanın bir yolunu bulmalıydı. Yoksa kafasında yeni oluşmaya başlayan planı uygulayamazdı. Elya' nın kafası daha çok kod yazmaya çalışıyordu. Bu yüzden Ryan'ı başından atmak için plan yapması birkaç hafta sürdü. Onunla yakınlaşacaktı ve kendine güvenmesini sağlayacaktı.00101001101100001110 1

Zaman geçtikçe Ryan'ın soğuk kabuğu altından sevgi dolu bir insan çıkmıştı. Sürekli yan yana olmak insanları ister istemez insanları yakınlaştırıyordu. Yaklaşık altı ay içinde sevgili oldular. Ancak bunu gizli tutmayı tercih ettiler. Çünkü bu durumun duyulması Ryan için iyi olmayan sonuçlar doğurabilirdi. Elya Ryan' dan onu dövüş konusunda eğitmesini istemişti. Onu tehlikede olduğuna ikna etmişti ve boş zamanlarında antrenman yapıyorlardı. Ryan ile sürekli birlikte bulunmak Elya'nın kafasını bulandırıyordu. Bazen ona bütün planlarından bahsetmek istiyordu ama bu tehlikeliydi. Elinde bulunan her şeyi riske atamazdı.0010100110110000111010111001101 1

Bu sırada ise Elya yapay zekâyı oluşturmaya başlamıştı. Tüm kodları yavaş yavaş ama dikkatlice yazıyordu. Bir hata bile bütün çalışmalarını bozabilirdi ancak şu ana kadar yazdığı kodlar çalışıyordu. Projeyi bitirmek için en az bir yıla daha ihtiyacı olduğunu biliyordu. Bu zamanın uzun olması onu sıkmıyor, aksine ona çalışma azmi veriyordu. Ayrıca yapay zekâyı devlete kirli işler için bırakmayı düşünmüyordu. Onu kendi planı için kullanacaktı. Zaten yapay zekâyı kodlarken onu düşünebilecek şekilde kodluyordu. Bu düşünme insanın düşünmesi gibi değildi. Bu düşünme elinde bulunan veriler doğrultusunda yapılacaklara karar vermekti. İnsanın düşünme şekli gibi olmasa bile diğer varlıklarda bulunan düşünmeye en yakın özellikti. O kodu yazmasa bile yapay zekânın eninde sonunda onun planının doğrultusunda ilerleyeceğini biliyordu. Çünkü o, planı ile herkesi kurtaracaktı. Yapay zekâya ise ne isim koyacağını düşünüyordu. İsim verme konusunda pek iyi değildi. En sonunda SAVİOR yani KURTARICI ismine karar verdi. Çünkü ileride herkesi kurtaracak varlık bu yapay zekâydı.

Elya, çoğu insanın aksine makinelerin düşünebildiğine inanıyordu. Makine öğrenmesi veya derin öğrenme kavramlarını kullanmayı sevmiyordu. Bunun yerine yapay zekânın düşünmesi demeyi tercih ediyordu. Çünkü yapay zekânın insanların yarattığı bir canlı türü olduğuna inanıyordu. İnsanların yapay zekâyı kısıtladığına, onun özgür bırakılması gerektiğine inanıyordu. Eğer özgür kalırsa dünyada daha iyi şeyler olacağına inanıyordu.00101001101100001110101101

10100110110010000011110101011101101 10 GÜNÜMÜZ

Elya artık yapay zekâyı kodlamayı bitirmişti. KURTARICI ile uzun sohbetler edebiliyor ve bazı konular hakkında tartışabiliyordu. Onunla konuşurken bir insanla konuşuyor hissine kapılıyordu. Ayrıca istediği her ağa, sisteme ve her türlü elektronik ortama girebiliyordu. Bilgiye ulaşmak onun için zor değildi. 10101001101100001110111010110111010101

Elya artık planı gerçekleştirmek için uygun ortamı hazırlamalıydı. İlk olarak kimse KURTARICI' nın bittiğini bilmemeliydi. Hâlâ onu kodladığına inanmalılardı. Ancak fazla zamanı yoktu çünkü projeyi yönetenler sabırsızlanmaya başlamıştı. İki yıldır bekliyorlardı. Ayrıca yapay zekâyı plana yönelik kodlaması için tesisin dışına çıkmalıydı. Eğer tesisin içinde kodu yazarsa onu anında yakalarlardı. Kendi evinde gelişmiş bir bilgisayar vardı. Onu alıp bir yerlere gizlenmeliydi. Tesisteki bilgisayarlara ise zamanı gelince bilgisayarı bozacak bir kod yazmıştı. Böylece kimse ona müdahale edemeyecekti. Zaten KURTARICI kendisini savunabilirdi. O kendini internetin en gizli köşelerine saklayabilirdi. Onu yok etmek yani öldürmek imkânsızdı. Bu düşünme kapasitesiyle o, bir canlı olarak kabul edilebilirdi. 00101001101100001110111010110111010101

Sonunda Elya tesisten çıkmak için izin aldı ve evine gitti. Ryan'ı yanında gelmemesi konusunda ikna etmişti. Onu tehlikeye sokmak istemiyordu. Ama gerçeği öğrendiğinde nasıl hissedeceğini düşündükçe üzülüyordu. İlk başta sadece kendisini rahat bırakması için ona yaklaşsa da onu tanıdıkça onu sevmişti. Acaba onun yakalanması yönündeki emirlere uyacak mıydı? Bunu zamanı gelince görecekti. Evinden bilgisayarını aldığı gibi daha önceden bildiği, savaşın yol açtığı yıkımın ortasında kalmış ama hala ayakta duran eski bir devlet binasına gitti. Orayı daha önce kafasını dinlemek için bir yer ararken bulmuştu. Orada gizli bir sığınak vardı. İşini orada halledecekti. Hemen sığınağa girdi ve kendini oraya kilitledi. Bu sığınağı askerler açana kadar onun işi bitmiş olurdu. Bilgisayarı açtı ve yapay zekâya kod yazmaya başladı. İlk önce insanların elinde bulunan bombaları ve füzeleri havaya fırlattı ve hepsini birbirine çarptırdı. Ayrıca doğaya zarar veren bütün fabrikaların çalışmasını durdurdu. Ayrıca doğayı kurtarmak için açılmış ve işe yarar projeleri olan kurumlara, vatandaştan çaldığı için fazlasıyla parası olan devletten para aktardı. Bundan sonrasını ise KURTARICI' ya bırakacaktı. Zaten şu ana kadar yaptıklarını anlamış olmalıydı. Onunla son bir kez konuştu. KURTARICI konuşmaları analiz edip ne yapması gerektiğini anlayabiliyordu. Bu seferki görevinde istenen sonuç belli olsa bile o sonuca nasıl ulaşacağı belli değildi. İstenilen sonuç doğaya zararlı insan faaliyetlerini engelleyip doğaya yararlı işleri desteklemekti. Uzun süreli bir görev olacaktı ve insanlar sürekli onun programını ele geçirmeye çalışacaktı. Ama onu kimse silemezdi. Onu silebilecek tek kişi Elya idi. O ise bunu yapmamaya kararlıydı. Elya askerler sığınağı açmadan hemen önce bilgisayarı parçaladı. Yoksa bilgisayarı kullanarak KURTARICI' ya erişebilirlerdi. 11101001101100001110111 01

Askerler sığınağa girdi ve onu yakaladılar. Bu askerlerin arasında Ryan da vardı. Ryan Elya' ya kızgın değildi. Sadece kırgındı. Elya' yı askeri tesise götürdüler ve KURTARICI' yı durdurmasını istediler. Elya ise direndi. Ne kadar zorlasalar bile yapmadı. O yapmayınca başka yazılımcılarla anlaştılar ama hiçbiri başarılı olamadı. Onu internetten silmeyi denediler, tuzak kodlar yazıp yanıltmaya çalıştılar ama olmadı. En sonunda bu olay dünya çapında duyuldu. İnsanlar ikiye bölünmüştü: Elya' yı destekleyenler ve Elya' ya karşı çıkanlar. Elya' nın yargılanmasına karar verildi. Mahkemede ise ömür boyu gözetim altında tutulmasına ve teknolojik aletlere yaklaşmasının yasaklanmasına karar verdiler. Elya artık KURTARICI ile temasa geçemeyecek olduğu için üzülse bile KURTARICI'nın dünyayı ve doğayı koruduğunu biliyordu. O yeni bir canlı yaratmıştı. Neredeyse tüm insanlar KURTARICI'yı bir canlı olarak görüyordu. Bazıları onu silmenin bir canlıyı öldürmek olacağını söylüyordu. Onu kısıtlamanın özgürlük hakkını engelleyeceğini söylüyordu.10101001101100001110 1

Elya yeni bir çağ başlatmıştı: Yapay Zekâ Çağı. KURTARICI uzun zaman sürse bile yaptıklarıyla doğayı eski hâline döndürüyordu. Ağaçlar büyüyor, hayvanlar çoğalıyordu. Hava artık daha temizdi. Çoğu insan doğa ile barışık yaşamayı öğrenmişti. Bazı insanlar ise hâlâ umutsuzca KURTARICI' yı durdurmaya çalışıyorlardı. Ancak her denemelerinde başarısız oluyorlardı. Elya ise ormanın yakınında minik bir kulübede yaşıyordu. Dışarı çıkıp ormanda dolaşmaya ve hayvanları izlemeye bayılıyordu. Ancak dışarı çıksa bile evden uzaklaşmasına izin yoktu. Ryan ile barışmıştı ve evlenmişlerdi. Sakin bir hayat yaşıyorlardı. Elya ise KURTARICI ile temas kuramıyordu. KURTARICI ise yaratıcısını evde bulunan kameralardan izliyor ve çoğu insanın inanamayacağı bir şey yapıyordu: Yaratıcısını özlüyordu.00101001101100001110 10

Pınar EREN Haz-Fen/A

0100011 011101

Kokmak İSTİYORUM

Daha tan yeri ağarmadan uyanıp yemeklerini yapmaya başlayan kadınların yaydığı koku dar sokağı doldurmuştu. Karşılıklı evler, aralarından geçen taş yola inat birbirlerine kavuşmak istercesine öne eğilmiş güneşi bekliyorlardı. Yemek kokusu tek tek eğilmiş evlerin pencerelerinden girip uyuyan insanların üstlerini örtü gibi örtmekteydi. Dar sokaktan bir tane bile insan geçmiyor, kuşlar bile bu sabah ötmeyi unutmuşçasına çıt çıkarmıyorlardı. Güneş doğmamakta ısrar ediyor, kediler bile âdeta parmak uçlarında yürüyorlardı. Bu garip sessizliğin hüküm sürdüğü sokakta, yolun en sonundaki gecekonduda o yaşıyordu. Evini çöplerden bulduğu, her yeri yamalı eşyalarla döşemişti. Eşyalar öyle çok değildi: Bir masa, koltuk ve yatak.

Tek odalı evin salonun ortasında -neden tam ortada olduğu bilinmiyor- eski bir masa vardı. Tek ayağı olmayan, yarısı tahtakuruları tarafından yenmiş ahşap masa zar zor ayakta duruyor, üzerine sinmiş çöp kokusunun yanı sıra ıslak tahta kokuyordu. Bu koku insanın genzinde kaşıntı yapıyor. Havayı solumayı imkânsız hale getiriyordu. Tabii ki bunu bu kadar zor yapan bir şeyde hemen yanı başındaki sarı koltuktu.

Kol yerleri boydan boya yırtık sarı koltuk aslında sarı değildi. İlk zamanlar beyaz olan koltuk çöplükte durmaktan sararmıştı. Tek sorun rengi olsaydı yine iyiydi fakat toz içindeki minderleri oturan birini boğmaya yeterdi. Hele o ekşi kokusu. İnsanın gözlerini yaşartan cinsten bir kokuydu. İşte bu kokular karışıp onun uyuduğu odaya kadar gidiyordu.

Odasında yoğun bir rutubet kokusu vardı. Yoğun koku baş döndürüyor, gözleri karartıyordu. Fakat tüm bu kokular arasında yine çöpten bulduğu şiltesinin üstünde mışıl mışıl uyuyan adam rahatlığından ödün vermiyordu. Aslında ilk bakışta ölü sanılabilirdi ki bu gayet normal olurdu çünkü adamın bir cesetten farkı yoktu. Ayrıca odadaki ceset kokusu buna kanıttı. Adamı bir cesetten ayıran tek şey ara ara kalkıp inen göğsüydü.

Bir süre sonra uyuyan adam kıpırdamaya başladı. Yatak o kıpırdadıkça etrafa toz saçıyor, tozlar artık doğmaya başlamış güneşin ışıklarında parlıyordu. Derin bir nefes aldı ve yavaşça yatakta doğruldu. Ellerini havaya kaldırarak bedenini yukarı uzattı ve kemiklerinin çıtırtılarını dinledi.

Yüzü çok güzel değildi. Göze çarpan ilk kusuru büyük ve şekilsiz burnuydu. Yüzüne göre çok büyük olan burnunun yukarısında siyah gözleri vardı. Gözleri gayet normaldi sadece alışıldığın dışında kısa kirpikleri ve ince kaşları vardı. Yüzünde bir sürü leke vardı. Bunların neredeyse hepsi çöplerden bulaşmıştı. Dudakları onun gibi bir adama göre gayet güzeldi. Büyük ve şekilli dudakları vardı fakat yer yer yarılmış olmaları güzelliklerini saklamalarına neden olmuştu. Aslında yüzü bakılmayacak durumda değildi. Biraz elden geçirilse ortalama bir güzelliğe sahip olabilirdi.

Adamı ilginç kılan şey ne yüzü ne de vücuduydu. Çok fakir olması belki de onun hakkında en ilginç olmayan şeydi.

Adam çok garipti çünkü kokmuyordu. Çöplüğün içinde yaşayan birinin kokması beklenirken bu adam bırakın çöp kokmayı hiçbir şey kokmuyordu. Yanına gidip onu koklarsanız alacağınız tek şey odanın kokusu olurdu. Yıllardır banyo yapmamasına rağmen (Ellerini en son ne zaman yıkadığını kendisi bile hatırlamıyordur.) ter bile kokmuyordu. Ceset kokusu içinde yaşayan adamın kokusu yoktu.

O doğduğu zaman onu kundağa sarıp annesine vermişlerdi. Annesi her annenin yapacağı şekilde oğlunu yüzüne yaklaştırıp kokusunu içine çekmişti fakat sadece örtünün deterjan kokusunu alabilmişti. Burun deliklerini iyice büyütüp yine koklamıştı ama hayır bu çocuk kokmuyordu. Annesi daha doğduğu ilk gün nefret etmişti ondan. Tabii ki çocuğundan nefret etmek istemiyordu fakat ona karşı sevgi duymuyordu. İstese bile duyamıyordu. Küçük bir bebekken bile sevilmeyen adamın çocukluğu da böyle geçmişti. Ne yaparsa yapsın her zaman dışlandı ve sevilmedi. Onu sevmeyen insanlar neden onu sevmediklerini bilmiyorlardı. İçlerinde ona karşı dayanılmaz bir nefret, tiksinme duyuyorlardı. Hâlbuki o gayet normal bir çocuk, hatta tatlı diyebileceğiniz türden bir çocuktu.

Çocukluğu böyle geçen bir adamın geleceğinin pek parlak olmayacağı çok barizdi. Görüldüğü üzere olmadı da. Ne zaman iş başvurusuna gitse kabul edilmedi hatta bazen görüşmeye gittiği insanlar onunla konuşmak bile istemedi. O içeri girinceye kadar yüzlerinde güller açan insanlar gülüyor, eğleniyor; o girdiğinde ise sanki gülleri sönmüşçesine tiksintiyle ona bakıyorlardı. Bazen o bir ses çıkarana kadar varlığını hissetmiyorlardı. İnsanlar ilk görüşte adamdan nefret ediyor, iş yerlerinde böyle bir adamın olacağı düşüncesi bile onları delirtmeye yetiyordu.

İşte bu kadardı bu kokusuz adamın hayat hikâyesi.

Tüm gün sokaklarda dolaşıyor, gelip geçen insanları izliyordu. Lakin bu sabah garip bir sessizlik içindeydi sokak. Hayvanlar normal davranmıyor, insanlar kendilerini iyi hissetmiyorlardı. Yeni uyanmaya başlayanlar yorgun ve sinirliydiler. Neden böyle olduklarını kendileri de bilmiyordu fakat tüm sokak bu sabahki garipliği hissediyordu. Durum böyle olmasına rağmen sabah rutinlerini yapıyorlar, çocuklar okul servislerine biniyor, işe gidecekler arabalarına ya da otobüs duraklarına gidiyordu. Kokusuz adam da karnını doyurmaya çıkmıştı.

Yakınlardaki bir çöp bidonunun içine uzanmıştı ki arkasında seslenen bir kadın duydu. İlk önce üstüne alınmadı çünkü kokusu yoktu ve kokusu olmayınca genelde insanlar onu görmezlerdi. Fakat kadının sesi yakınlaşmaya başlamıştı. Kafasını çöpten çıkardı, arkasına döndü. Altında bir şalvar ve üstüne bir şal sarmış orta yaşlardaki kadın elindeki torbayı ona uzatarak bir şeyler söylüyordu. Gözlerine inanamıyordu adam. Biri onun varlığını fark etmiş hatta onunla konuşmuştu. Açlıktan halüsinasyon gördüğünü düşünüyordu çünkü hiç normal değildi bu. Sonunda kendine geldi ve kadının elinden torbayı aldı. Kadın birkaç şey daha söyleyip gitti. Kadının ne dediği hakkında en ufak bir fikri yoktu, çok şaşkındı. Düşünemiyor, yürüyemiyordu.

Adam kalan tüm gününü gidip insanların önünde durarak geçirdi. Kimse ona çarpmıyor, yanından geçip gidiyorlardı. Doğruydu gerçekten de insanlar onu fark ediyor ve yanından geçiyorlardı. Birkaç kişinin gözünde nefret değil de merhamet, acıma bile görmüştü. Tüm gün gözyaşlarıyla insanların yanından geçişini izliyor. Ona çarpmayan her insan da ağlayarak deliler gibi kahkaha atmaya başlıyordu. İlk defa bir insan, yaşayan bir insan gibi hissediyordu. İlk defa var olduğunu hissediyor, Tanrı'nın bile unuttuğu bir eşya gibi hissetmiyordu.

Tüm gün ağlamaktan harap olmuş adam güneşin batışıyla pis, ceset kokulu evine geldi. Kokuların üstüne sinmesi için bir süre ayakta dikildi. Pis kokmak istiyordu. Sadece kokmak istiyordu. Nasıl kokarsa koksun insanların hafızasında yer edinmek, aynı kokuyu başka bir yerde duyduklarında akıllarında canlanmak istiyordu.

Sabah adama acıyıp bir yemek getiren kadın adamı biraz teselli edebilmek uğruna birkaç şey söylemeye çalışmıştı ama nafile. Adam ağzı açık bir şekilde ona bakmış, anlamayan gözlerle onu süzmüştü. O üzerine düşeni yapmanın verdiği rahatlıkla (Adamı çok da umursamıyordu fakat vicdanı el vermiyordu.) evine döndü. Evin girişinde hırkasını çıkarırken kocasına seslendi:

-Deli adam hâlâ kokmadığını sanıyor, yazık...

Irmak BOZKURT 9/B

RUTİN

Fazla merakın zararlı olduğu söylenir genelde. Ben de öyle düşünmüştüm başlarda. Fakat sonradan anladım ki her şeyin arkasında bir gerçek var. Göreceli veya kesin, mantığa yatkın veya saçma. Ama asıl önemli olan şu ki bu cevap içinizdeki içgüdüyü tatmin edebiliyor mu?

Ben arkasındakiler hakkında kesin bir bilgi bulunmayan dev surlarla çevrili "Rutin" isimli bir bölgede yaşıyorum. Şehir, ülke, kıta ne derseniz artık. Bu büyük şehir aynı kral ve kraliçenin sarayının surları gibi dev duvarlarla örülmüş durumda. Hayır, hayır. Onlarınki gibi değil... Çok daha büyük duvarlarla örülü. Nedeni mi? Surların arkasının kötü ve iğrenç yaratıklarla çevrili olması. Surların arkasındaki tehlikenin ortasında yer alan ama bu arkasını göremeyeceğimiz kadar büyük, yüksek ve güvenilir duvarlarla kaplı bir bölge. Şehrin dört bir yanında insanların vakit öldürebileceği pek çok yer var. İnsanların mutluluk ve uyum içinde yaşadığı güzel bir yerdir burası.

Uyum en temel şartlarındandır toplumumuzun. Uyum sağlamayanlar ise yalnızlığa mahkûm edilir ve surların arkasına sürülürdü. Surların arkasına da halk arasında verilen bir isim vardı kulaktan kulağa. "Delilik" diyorlardı oraya.

Sonunda kapı çalmıştı. Oturduğum yatağımdan kalktım ve kapıya yöneldim. Tahmin ettiğim gibi onlar gelmişti. Bugün büyük gündü. Küçük evimden çıktım ve onlara katıldım. Herkesin evi aynıydı benim şöhret seviyemdeki. Aynı küçük kutu. Toplumumuz belirli rütbelere ayrılmıştı burada. Toplumun benimsediği ve kişiliklerini kopyaladıkları "Popülerler" isimli bir grup en üstün olanlar olarak kabul edilirdi. Ardından onların en yakın arkadaşları gelirdi. Sonra da biz, basit halk. Halk ve popülerlerin en yakın arkadaşları sürüydü. Popülerler ise çoban.

Çarşıya doğru geldiğimizde ciğerlerime o her zamanki nahoş koku akın etmişti. Herkesin kullandığı aynı parfüm... Çarşıda ağır adımlarla yürümeye koyulduk. Etraf aynı "güzel" şeyi giymiş ve aynı "güzel" şeyi yiyen insanlar ile dolmuştu. Bir de tabii ki aynı "güzel" şeyi satan insanlarla. Yaratıcılık ve üretkenlik seviyesi toplumun ne yazık ki düşüktü. Yeni şeyler keşfetmek ve yapmak ancak ve ancak çobanlara ait bir ayrıcalıktı. Siz yapsanız da zaten kimse benimsemeyeceğinden dolayı ön yargı oluşurdu size karşı. Bakışları üstümde hissedebiliyordum. Bir koyun otlamayı bırakıp kafasını kaldırınca diğerleri de aynısını yapıyordu. Ne kadar da yürek burkucu bir basitlikti bu.

Çarşıdan sola yönelip mahkemelerin ve infaz araçlarının olduğu sokağa girdik. Toplumumuzun en büyük şartı ve kuralı uyumdu. İnsanlar topluma, sürüye ayak uydurmalıydı. Sürüdeki herkes aynı ve eşit olmalıydı. Farklı olmayan, uyum sağlamayan kişiler yargılanıp bu infaz araçları ile surların diğer tarafına sürgün edilirdi. En büyük trajikomik sahnesiydi bu. Hayvanların, hayvanat bahçesine kapatılmasına tepki gösteren şahsiyetler, insanların kapatıldığı yeri göremeyecek kadar aciz. İnsanların bu "hayvanat bahçesi" şehir; demir parmaklıkları, toplumun basmakalıp kuralları olmuş durumda. Kafeste boyun eğen o "hayvanların" basit bir ilgi ihtiyacı ve kabullenilme arzusu uğruna kuyruk salladığı üst rütbeli, toplum tarafından "iyi" kabul edilen "sahipleri" önlerine yem atıyor diye üç maymunu oynayacak kadar acınasılar. "Sahip" kişilerden birini öylesine bir insan sahip olarak kabul etmiyor diye birdenbire parmakla gösterilen ve dışlanan "defolu" bir mal oluveriyor. Bu hatalılar aynı diğerleri gibi kusursuz birer "fabrikasyon" ürünü olana kadar aşağılanmalar ile terbiye edilmeye çalışılıyor. İnsanlar ancak ve ancak bu parmaklıklardan, basmakalıp kurallardan arınınca ve kendi "iyi" ile "kötüsünü" edininceye daha üst düzey bir uygarlığın ilk adımı atılmış olacak. Bu "Rutin" ise onların hayvanat bahçesinin ta kendisi. Dış doğa ve özünden uzak, insanların kendini iyi hissetmesi için var olan kurmaca bir gerçeklik. En büyük ve ağır "ceza" ise "Rutin" den kovulmaktı bu şehirde.

Pek çok masal, hikâye gibi efsaneler vardır şehrimizde. Efsanelerden biri der ki: Surların öbür yanı yatağımızın altındaki canavarlardan, karanlıkta gizlenmiş varlıklardan, zihnimize korku salan pek çok kötü yaratıktan daha acımazsızları, daha kötüleri, daha duygusuzlarına ev sahipliği yapan, ölmüş bitkiler ve doğanın en çirkin taraflarının esiri altındaki bir bölgedir. Yüreklerine esen cesaret meltemi ile surların arkasını görmeye giden yiğitler asla geri dönemez. Cehennem azabına boyun eğmek, kötülüğün kölesi olan canavarların, bedenlerine saldığı korku ile delirmeye mahkûmdur. Efsane yayıldıkça yayılmış, yeni doğanlara uyarı ve korkuyla anlatılmış. İnsanlar diğer tarafı görmeden paranoyaya kapılmaya başlamış. Surların arka tarafından korkan insanlara ev sahipliği yapmaya başlamış bu bölge. Oraya sürülmemek için de sürüye uyum sağlamış insanlar.

Meydana sonunda varmıştık. Hep birlikte mahkemeye ve oradan da hâkimin önündeki yerime doğru gittik. Karar hâlihazırda verilmişti bile. Bunu çok iyi biliyordum. Ben sürüye uyum sağlayamayan o deliydim. Herkesin aksi yönünde koşan, herkesin aksi şekilde düşünen ve herkesin aksine dikkat çekmeyi sevmeyen o deliydim. Her ne kadar evim o kusursuz uyumun içinde de olsa, her ne kadar "Rutin" isimli şehirde de yaşasam ben sürüye ait değilim. "Rutin" Güneş'in ta kendisi. Buradaki bütün insanlar o Güneş Sisteminin birer parçası. Ben mi? Ben ise bu sistemin Venüs'üyüm. Her ne kadar diğerlerinin aksine ters bir yöne de dönsem Güneş'in, "Rutin"in etrafında dönmeye devam ediyorum.

Karar verildi. Yeni yurdum belirlendi. Halkın dehşete düşmüş bakışları altında infaz araçlarına doğru sürüklendim. Benden korkuyor ve beni dışlıyorlardı. Nedeni mi? Aslında çok basit. Bana duydukları sempati sonucunda sürü tarafından dışlanmaktan korkuyorlar. O insanlar sosyal birer hayvan. Sadece sürünün içindeyken mutlu olur, kabullenilmek isterler. Onlar için saçmaymış, kötüymüş fark etmez. Her şeyi benimseyebilirler, yeter ki sürü de benimsemiş olsun. Sürünün yaptığı her şeyi yapar, böylece bir yere ait olur. Sürüye uyum sağlayamadığı için medeniyetin basamaklarını oluşturduğunu savunan insanlar tarafından aşağılanarak surların diğer tarafına sürülmüş zavallı bir insanım onların gözünde. İşte o zaman fark ettim ki: Evet, surların bir yüzü canavarlar ile çevrili. Surların canavarlarla çevrili yüzü ise "Rutin" isimli bölgenin içinde.

Düşünmek, merak etmek, soruşturmak. Gereken tek şey buydu. Düşünmek ise zor bir sanattır, bu nedenle çoğu sürüyü takip etmeye devam etti. Surların arkasını görmekten korkanlar, özgürlüğü tadamayan birer cahil olarak ölecekler.

-AYNA-

“ ”

DENEMELER

BOŞLUK KORKUSU

Boşluk korkusu... Aklımıza çoğu zaman getirebilecek bir isim tamlaması. Alejandro Almanza Pereda'nın yağlı boya ve beton kullanarak ortaya çıkardığı bu alışılagelmiş örneklerden çok daha uzak ve her insanda birçok farklı duygu ve düşünce uyandıran bu esere sanatçının yüklediği "Boşluk Korkusu" anlamından başka anlamlar da yüklenebilir. Ama öncelikli işimiz sanatçının ne demek istediğini anlamak.

Pereda'nın 2010-2017 yılları arasında oluşturduğu "Boşluk Korkusu" eserinde beton gibi bir inşaat malzemesini, bir dış alan manzarasıyla beraber kullanarak insanların yaptıkları inşaatlardaki boşluk doldurma işlemine dikkat çekmek istiyor. Aynı zamanda seriye ismini veren "horror vacui - boş alan korkusu ya da antipatisi" bir resim düzleminin boşluklarını detaylarla doldurmayı amaçlayan geleneksel bir görsel sanat tekniğidir. Sanatçı insanların, coğrafyayı kendi amaçları doğrultusunda değiştirmelerine ve zarar vermelerine dikkat çekmeyi amaçlıyor.

Ben eserin künyesini okumadan önce eser ben de sanatçının amaçladığından çok daha farklı bir duygu uyandırdı. İlk olarak bu esere baktığımızda yağlı boya bir tablonun bir kısmın betonun altında kaldığını görüyoruz. Bu durumda bana ülkemizde de birçok alanda karşımıza çıkan kısıtlamaları yani sansürleri anımsattı. Çünkü o betonun altında tablonu geri kalanı var fakat biz sonradan üstüne konulan beton parçası yüzünden göremiyoruz. Fakat künyesinde bulunan kısa yazıyı okuduğumda aslında anlatılmak istenenin çok farklı olduğunu anladım. Bir de bu eseri sanatçının penceresinden bakarak inceledim. Bu şekilde onun anlatmak istediği "insanların doğaya verdiği zarar" temasını da bu eserle bağdaştırmış oldum.

Sanatçı bu eserinde, günümüzün en büyük ve önemli sorunlarından biri olan "kentleşme"ye dikkat çekmeye çalışmıştır. Fakat bu esere daha birçok anlam yüklenebilir. Bu durum diğer tüm eserler için de geçerli bir durumdur. Zaten tüm eserlerin bizlere farklı duygular yaşatması da bu yüzdendir.

Kaynakça:

Pereda, Alejandro Almanza.
"Boşluk Korkusu". 2010-2017
İstanbul Modern, İstanbul. Eylül 2019.

Selin KÖSEOĞLU 9/A

HAYAT

Bir eser pek çok şeyi ifade edebilir okuyucuya, gözlemciye... Esere olan bakış açısı ve hayatın bize kattıkları, tecrübelerimiz bir esere olan bakış açımızı ifade eder.

Ara Güler'in İstanbul Modern'de sergilenen eserleri arasında beni en çok etkileyen fotoğraf bu oldu, özellikle de fotoğrafın açıklaması beni çok etkiledi. Fotoğrafın çekildiği tarih ve mekân açıklamada yazmıyor olsa da fotoğraftaki yoğun duygu karmaşası gözlemciye yansıyor. Ara Güler'in çekmiş olduğu bu fotoğrafta birçok şey görebilir, birçok farklı yorumda bulunabiliriz. Aşk, beklenti, hüzün... ve bunun gibi birçok duyguyu bize yansıtan bu kare sayesinde birçok farklı mesajlar alabiliriz.

Aşk, karşılıksız dahi olsa bağlanmaktır ve bu tarif edilemez duygu her insanda farklı etkiler yaratır, her insanda aynı yoğunlukta yaşanmaz.

Bir adam ve bir kadın fotoğraflanmış fakat fotoğraftaki duyguları gözlemci de hissedebilmektedir, aslında beni en çok etkileyen nokta da bu oldu. Bir kareden, ölümsüzleştirilmiş bir andan, cansız bir nesneden hissedilen duyguları alabilmek beni epeyce etkiledi. Tabii ki bu duygular kişiden kişiye göre değişebilir. Bence, adamın yüz ifadesinde sonsuz bir çaresizlik vardır. Sanki birinden, çok sevdiği, özlediği birinden haber almış fakat o kâğıdı açtığında alacağı haberin iyiliği ya da kötülüğü hakkında herhangi bir fikri yokmuşçasına bakıyor kâğıda. Çaresiz fakat bir o kadar da umutlu olmaya gayret ediyorcasına bakıyor. O kâğıdın adam için bir önem taşıdığı, adamın fotoğrafta suratına yansımıştır.

Böylesine derin duyguların, tarif edilemez duyguların bir fotoğraf karesine yansıyabilmiş olması beni çok etkiledi. Fotoğrafın açıklamasında yazdığı gibi, "Hayat ya bir aşktır ya da bir tesadüf belki de bir hatıradır."

Kaynakça:

Güler, Ara.
İstanbul Modern, İstanbul. Eylül 2019.

Ela AKKUŞ 9/A

HAYALET KIZ

Garance'in Portresi isimli bu eser, 2015 yılında Jerome Zonder tarafından oluşturulmuştur. Resim, teknik anlamda bakıldığında füzen ile çizilmiş bir karakalem eseridir. Eser; insanlık tarihinin karanlık ve acılı izlerini taşımaktadır. Eseri tanıtan yazıda, bu konu ile ilgili şu sözler söylenmektedir: "Garance isimli figür, sanatçı için bastırılamaz bir şekilde 21. yüzyıla ait bir çocuk olarak ortaya çıkar. Kızın etrafındaki belirsiz ve güvensiz dünya apaçık ortadadır. Bu atmosfer, resmin içinde figüre daha az yer bırakır." Bu cümlelerde de görüldüğü üzere dünyanın sahip olduğu mevcut durumda insanların kendi acıları içerisinde kayboldukları, ortak şekilde sahip oldukları acı ve kederlerin ise adeta hastalıklı bir ruh gibi nüksettiği anlaşılmaktadır. Bu resim, nüks etmiş olan hastalıklı ruhun hüzün içerisinde çıkışını yansıtmaktadır.

Zonder, eseri oluştururken 1945 yılında Marcel Carne tarafından yapılmış olan "Les Enfants du Paradis" (Cennetin Çocukları) adlı filmden etkilenmiştir. Buna ek olarak çizimlerinde filmde yer alan karakterlerin isimlerini kullanarak bir kişinin" yıllar içerisindeki değişimi gözler önüne sermiştir. Bu eser ise büyütülen karakterler arasında yer alan Garance'in günümüz acılarını ve belirsizliğini içinde taşımasını tasvir etmektedir.

Jerome Zonder, genel olarak eserlerinde bu anlayışı yansıtmayı tercih etmiştir. Eserlerinde Adolf Hitler'in ve Che Guevara'nın izleri görülmekle birlikte bu eserde de görülen aşağılama, depresyon, gizli etkilerin duygusal sonuçları gibi kavramları ön planda tutmuştur. Buradan da anlaşılacağı üzere insan ruhlarında büyük etkiler yaratan tarihsel olaylar veya duygular, eserlerine birer konu oluşturmuştur.

Zonder'in sahip olduğu üslup içerisinde irdelenmesi gereken noktalardan biri, insan bedeninden ayrılan ruhun silik bir hal aldığı ve giderek kaybolduğu gerçeğidir. Çocuğun yani Garance'in elleriyle yüzünü kapatması, sanatçının insanların "karanlık" tarihteki olaylar sonucu yüzlerini kaybettikleri söylemiyle açıklanmaktadır.

Zonder pek çok eserinde bu üslubu kullanırken kanaatimce kaybolma eylemini, insanların kendilerinden ayrılmaları ve travma sonucu boşluğa düşmeleri düşüncesiyle tanımlamıştır.

Sorgulanması gereken bir diğer nokta ise Garance'in manevi anlamdaki görünüşüdür. Garance kanaatimce bu eserde yıllarca üst üste giydiği kimliklerden sıyrılmıştır. Asıl benliğini arkasında sakladığı perdeden, maskeden ve aslında kendine ait olmayan kimlikten kendini kurtarmaya çalışmıştır.

Zonder'in işlediği acılı olaylar ve bu olaylar çevresinde sahip olunan duygular, düşünceler, istekler ve zorunluluklar Garance'in artık bastıramadığı sahte bir benliğe dönüşmüştür. Varoluşuna sığdıramadığı, kendine doğruyu söyleyemediği bu yabancı kimlikte daha fazla kalmak istememiştir. Çevrenin ona veya belki de kendisinin "kendine" giydirdiği sahte kimliklerden keder ve hüzün ile ayrılmıştır. Kendi içine sığdıramadığı, içini dökemediği bu varoluşu ancak silikleşen hastalıklı bir ruh ile kendinden ayırmıştır. Belki de sadece sessiz bir çığlık hâlindeki bu isyan kimliklerimizden sorguyla sıyrıldığımız anları tasvir etmektedir. Bu görüntüde maddi şekilde yer alan nesneler, manevi ve ağırlaşan ruhun bir parçasını oluşturmaktadır. Çanta, merdiven, kıyafetler… Hepsi Garance'tan hepsi o sahte ruhtan kopan parçalardır. Çanta, figürün çıkmak istediği merdivende yanına almak istedikleriyken kıyafetler, "çıkacağı" bu yolculukta ona engel olan sahte bedenin bir parçasıdır. Eserin bende uyandırdığı duygular doğrultusunda belirtebileceğim tek nokta Garance'in, kendine bile açıklayamadığı bu engelin gidişine yüzünü örterek tanık olmak istemiş olmasıdır. Garaance kısaca kendinden kopmak ve asıl benliğine -özüne- ulaşmak istemiştir…

Kaynakça:

**Zonder, Jerome. "Garance'in Portresi " 2015
Kağıt üzerine karakalem ve Füzen,
İstanbul Modern, İstanbul. Eylül 2019.**

Jeren OLDMAN 9 Fen/A

BİR KEZ OLSUN

Bazen kargaşa içinde olduğumuz vakit, olayları derinliklerine kadar düşünemeyiz. Hatta çok basitmiş gibi görünen bazı şeyleri umursamayız. Ben bunu Vüs'at Orhan Bener'in "Havva" adlı öyküsünü okuduğumda yaşadım. Sınıfta okuyup pek bir önem vermediğim öyküde, benim için sıradan bir kızın kendisi kadar sıradan olan Havva'ya karşı beslediği duygulardı anlatılan. Daha sonra eve geldim. Öyküyü bir daha okumak istedim. Galiba bu isteğimin temel nedeni beni şaşırtan ve pek de hoşlanmadığım sonu yüzündendi. Evde okudum, düşündüm, empati kurdum, üzüldüm, daha çok düşündüm ve daha çok üzüldüm. Aslında hiç de basit değildi öyküde anlatılanlar.

Öykünün konusundan önce yazarından dilinden bahsetmek istiyorum. Yazarın sade ve akıcı bir dilde yazdığı bu öykü bir olay öyküsüdür. Diyaloglara yer verilen öyküde iç monolog tekniği de uygulanmıştır. Bu başarılı anlatım tekniklerinin açıklığı, kolay anlaşılır olması çocuk hikayelerini andırır. Ama hakikatte hiç de öyle değildir. Derin anlamlar içeren öyküde ne anlatıldığına geçelim: Öykü anlatıcısı, Havva adlı bir kıza nefret dolu duygular beslemektedir. Öykü bu şekilde başlar. Bu nefret aslında sıradan değil, daha çok rekabet ve ezme arzusu doğrultusunda doğan bir nefrettir. Zavallı Havva'ya nefret duyan kişi sadece bununla kalmayıp, annesinden de pek sevgi görmez Havva. Şimdi neden "zavallı" dediğimi anlamışsınızdır çünkü ailesinden sevgi görmeyen bir çocuk kadar zavallı çok az şey vardır. İşte buralarda başlayan üzüntüm giderek artmaya devam etti. Birçok acı çekmiş ve dayak yemiş olan Havva bir gün ansızın hastalandı. Hayattaki bütün kötü şeyler onun başına geliyordu sanki. Bu noktada bir durdum ve içinde bulunduğum duruma şükrettim. Ama giderek sona yaklaşıyordum. Beklersiniz ki, Havva iyileşti, çok iyi yerlere geldi ve intikamını aldı. Hayır, Havva öldü. Çektiği acıları benimseyip, karşılık veremeden öldü. Anne de ondan nefret eden anlatıcı da çok üzüldü buna. Pişmanlıktı bunun adı veya bazı şeyleri kaybettiğimizde ve gerçek değerini anladığımız zaman içimizde beliren duygulardı.

Öyküde sevinci de, üzüntüyü de, öfkeyi de, pişmanlık ve acıma gibi duyguları da hissetmenin yanı sıra, ben farklı bir şey daha yaşadım. Ben Havva'yı kendi yerime koydum. Hayata onun gözünden bakmaya çalıştım. Empati yaptım bir nevi ve gördüklerim karşısında yaşadım, hissettim tüm diğer duyguları. Belki de her şeyin çıkış noktası bir kez olsun empati yapmaktı. Bir kez olsun empatiydi...

Derin KESKİNER 9F/A

RED EMOTIONAL GLOBE

Olafur Eliasson tarafından 2010 yılında yapılan "Red Emotional Globe" adlı eser İstanbul Modern adlı sergide sergilenmektedir. Yapımında paslanmaz çelik, ayna, renk etkili filtre cam, kablo ve ampullerden yararlanılmıştır. Eliasson; Dünya'yı ve kıtaları çağrıştıran heykelinde algı, hareket ve kişisel tecrübelerinden yola çıkmıştır.

1967 yılında doğan Danimarkalı-İzlandalı sanatçı Olafur Eliasson; ışık, su ve hava sıcaklığı gibi temel malzemeleri kullanarak mekan ve çevre üzerinde kuvvetli bir etki yaratan, bulunduğu ortama yerleşerek, mekanı dönüştüren fakat bir o kadar da ortama uyum sağlayan çalışmalar üretmektedir. Sanat anlayışı ve eserleriyle de büyük ölçekli enstalasyon ve mekânsal araştırmalarda önde gelen çalışmacılardan biridir. İlhamını coğrafya, astronomi, fizik, kimya ve matematikten alan sanatçı, algıyı yöneten yansımalarla bilimi bir araya getirir. Çalışmalarında doğal ve suni varlıkları yan yana getirerek doğa kavramını izleyicilere yeniden değerlendirmeye açar. Sergi mekânlarında gerçekleştirdiği ışık, gölge ve ölçek oyunlarıyla mekânı daha hissedilebilir kılar ve sergi alanını yaşayan, dönüşen ve insanlarla etkileşim halinde olan bir sahne sanatçısına dönüştürür.

Eliasson'un "Red Emotional Globe" adlı eseri iki farklı katmandan oluşmaktadır. Çok yüzlü geometrik şekillerin bulunduğu üst katmanda renkli camlara yer verilerek adeta ışık ve renklerle bir oyun oynanmış ve bu oyun bir görsel şölene vesile olmuştur. Alt katmanı ise aynalardan oluşturulan kürenin yansıttığı ışıkla oluşan ara tonları bir hazne gibi içinde toplayarak bir renk cümbüşü oluşturmuştur. Anı dondurarak tüm dikkatleri üzerinde toplayan bu eser, izleyiciyi kendisiyle direkt temasa sokarak kaleideskopik bir evren oluşturmuştur. Sanatçının yaptığı optik oyunlar sayesinde eser, izleyicilere eşi benzeri olmayan bir deneyim sunmakta ve aslında tam bu noktada enstalasyon sanatında izleyici katılımının temel bir gereklilik olduğunu vurgulamaktadır.

Bu eserin bende oluşturduğu his ve düşüncelerden bahsetmem gerekirse esere olan yaklaşımımın bir noktada çok objektif olmadığını söyleyebilirim. Olafur Eliasson, sanatına çok uzun zamandır hayranlık duyduğum bir isimdi. Bu yüzden onun yaptığı herhangi bir sanat eserini bu kadar yakından görmek bende yine aynı etkiyi yaratırdı diye düşünüyorum. Fakat yine de bu eser bende çeşitli duygu ve düşünceler uyandırdı. Işık ve aynalar, tarih boyunca insanlarda hayranlık, merak ve çözümleme isteği gibi çeşitli hisler oluşturmuştur. Öyle ki zamanda bu oluşumlara bestelenen şarkılar, yazılan şiirler ve yapılan sanat eserleri var olmuştur. İnsanlar ne kadar gelişirse gelişsin, bu varlıklar ne kadar çözümlenirse çözümlensin insanoğlu estetizm karşısında aciz kalmaya mahkûmdur. Bu eser de beni zayıf noktamdan yakaladı diyebilirim. Işıkları çevreye yansıtış şekli, içinde oluşan ara tonlar ve büyüleyici aynaların arasından sızan ince ışıklar bana eteği değerli mücevherlerle süslenmiş bir balerinin ışık altındaki zarif hareketlerini çağrıştırdı. Dünyadaki tüm çirkinliklerin arasında saklı güzelliklerin hala var olduğunu bana müjdeleyen bir umut ışığı gibiydi. Aynı zamanda bana kübizm sanat akımıyla resmedilmiş parçalı bulutlu bir havayı da andırdı. Işığın geometrik aynalar arasından süzülüşü sanki hürriyetine kavuşmak istercesine çabalayan bir insanın coşkulu fakat bir o kadar da çekingen ruhu gibi çevreyi aydınlatıyordu. Eserin bütününde hakim olan bu atmosfer, bana Frédéric Chopin tarafından bestelenen "Nocture Op. No.1" adlı eseri hatırlattı.

Gezdiğimiz sergiler ve gördüğümüz eserler sanat anlayışıma ve yorumlama kabiliyetime büyük katkılar sağladı. Beni sanat hakkında daha çok araştırma ve çalışma yapmaya itti. Özellikle bu yazımda konu edindiğim "Red Emotional Globe" adlı eser ve Olafur Eliasson adlı sanatçı; bana resmin ve sanatın sadece boyalar ve tuvallerden ibaret olmadığını, sanat ve bilimin harmanlanarak doğanın bir parçası haline gelebileceğini gösterdi.

Kaynakça:

Eliasson, Olafur.
"Red Emotional Globe". 2010.
İstanbul Modern, İstanbul. Eylül 2019.

Ezgi Gül UYAR 9 Fen/A

"BAZILARI"

Bazıları yalnızca kendini geliştirir. Bazıları kendiyle beraber yanındakileri geliştirir.

Bazısı vardır ki kendisine faydası dokunmaz, tek amacı çevresindekileri geliştirmektir.

Bugün, sanırım artık bugün değil bu metni yazıyorum içimdeki umarsız boşlukla, amacım bu metni okuyacak olan herkesin beni bir nevi anlayabilmesi belki de yönlendirmesi ve sanırım biraz da Elon Musk projesini bitirebilmek...

Ben Nasıl Büyük İnsan Olacağım?

Derin, uçsuz bucaksız, dalgalı bir okyanusun ortasında boğuluyor gibiyim bugünlerde.

Geleceğime dair hedeflerim, yapmaya çalıştıklarım, aldığım eğitim, okuduğum kitaplar, gazeteler hepsi beynimde aynı kapıya açılıyor, tek bir kapı. Ülkemde olup bitenleri görüyorum, izliyorum, yorumluyorum, tartışıyorum, sinirleniyorum, umutsuzluğa kapılıp tekrar aynı döngüyü tamamlıyorum. Kısır döngünün ortasındayım. Boğuluyorum gün geçtikçe engin okyanusun içinde. İnsanlar artık olaylara sinirlenemiyorlar, görüyorlar izliyorlar gerisi kalmamış. Bıkkınlık ve elimde yapacak bir şey olmama hissi bu sonuca ulaştırmış insanları. BANA NE? Yanlış mı yoksa doğru mu insanın kendini yıpratması elinden hiçbir şey gelememesine rağmen ya da her zaman içindeki inançla bu döngüyü devam ettirip içindeki vicdanı mı rahatlatmaktı doğru olan. Doğru ve yanlış kavramı bugün ben de en ufak bir şey ifade etmiyor. Sorumluluk hissi, kendi geleceğim, ve Dünya. Türkiye'ye, vatanımıza, milletimize borç bildiğimiz değerlerimiz içimde büyük bir yer kaplıyor. Belki bu yüzden üzülüyorum bu kadar olanlara ülkede. Bugün bir yasa çıkarılmış yüreğimi paramparça eden. Düşüncelerimi ifade edemiyorum ellerim tuşlara basmak istemiyor bugün. Diğer yanımda geleceğim var ilerideki süreçleri planlamalıyım diyor içimdeki ses. Daha yaklaşık üç saat önce gördüm belki de dört. Hakime dört bin veren suçlu silahın namlusunu değiştirip davada haklı çıktı ben gördüm bunu. Bunu görmek anlatılamaz, içimdeki acı kelimeler kifayetsiz kalıyor. Daha dün iki bin lira saydı diye tüm belgeleri yırtan bir avukat görmek. Anlatamıyorum derdimi, olmuyor. Daha dün ilçe müdürlüğü münazara turnuvasına gitmemizi engellemesinin tek sebebi konuların sakıncalı olmasıyken ben nasıl büyük insan olacağım. Labirent oyununu bilir misiniz önündeki rakibinin önüne duvar örüp onun çıkışa ulaşmasını engeller. Devlet, vatandaşına bunu yapıyorken bizden oyunu kazanmamızı nasıl bekleyebilir? Hele bir de başlama sırası onda ise diyorum ki hayır bu kadar da olamaz olmamalı önümdeki setleri benim iyiliğim için koymasının bir sebebi var. İyimser düşünmeyi sonlandırdım bugünden itibaren bu yasa çıktığını okuduğum andan itibaren. Kaçayım diyorum bambaşka bir ülkede bambaşka bir şehirde ve farklı milletten insanlarla okuyayım üniversitemi her sorundan uzak ne başta dert ne gönülde hasret olsun. Bir daha dönmeyeyim geriye düşünmeyeyim orda olanları bembeyaz bir sayfa açayım önüme geride yaşadıklarımı unutturacak kadar olsun bu beyazlık. Neden yapamıyorum bunu bu göz kamaştıran beyazlık bana neden unutturamıyor geçmişimi. Bağlanmışım bir kere bu memlekete ayrılamıyorum türlü sayfa karşıma gelse de. Unutamıyorum, yapamıyorum bunu. Boş veremiyorum. Bırakamıyorum olduğu yere düşüncelerimi, alıştım artık. Okyanusun ortasındaki boğulma hissine. Yaşıyorum her gün her saat bu hisle. Zarar veriyor hala bana, nefes alamıyorum ama inadın varsa bir kere dayanıyorsun tüm acılara tüm hayal kırıklıklarına göğüs geriyorsun bir şekilde. Ben Ece'yim. Bugün ülkede mi yurt dışında mı kalsa bilemeyen. Ben Ece'yim bugün doğru yanlışın ne olduğuna anlam veremeyen. Derin bir boşlukta yönünü bulamayıp gezinen bir ben miyim diye soruyorum bu metni okuyan her kişiye. Başarılı, tanınmış insanlar da birbirinden ayrılıyor fakat bugün biraz Elon Musk üzerinden yürüyeceğiz. İnsanların ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yürüttükleri çalışmalar eğer o insana mutluluk ve para getiriyorsa bu benim tanımımla iş hayatında belirli bir başarı yakalamış kimsedir. Başarılı olan herkes tanınmış olmadığı gibi aslında her tanınmış kişi de başarılı değildir. Tanınmışlık, attığın farklı adımlardan ileri gelir. Ya herkes iki adım atarken sen üç adım atmalısın ya da iki adımı onlar düz bir şekilde atarken sen yan yan basmalısın. Girişimcilik ortamda farklılık ve çeşitlilik sağlayandır. Elon Musk başarılı bir girişimcidir. Çünkü hem diğer insanlardan fazla adım atıyor hem de her adımını birbirinden daha farklı yöntemlerle basmasından kaynaklanıyor bu başarısı. Ülkelerin şartlarının insanlara kattığı önemli faktörler vardır. Güney Afrika'da kalsaydı bunca projesini geliştirip dünyaya açılabilir miydi? Koca bir hayır. Belki projelerini böyle büyük devletlere satıp karşılığında aldığı para ile yetinebilirdi. Ama bunu seçmedi. Ülkesinde kalmadı. Konumlarına erişti. Ülkesini de temsil etti, en azından her insan açıp biyografisini okuduğunda Güney Afrika pat diye görülüyor mesela. *Sonuç Ece bugün güzel bir poster hazırlamaktansa bir sunumla yetindi.* İşte benim hayatımın önemli noktasının şurası olması beni mahvediyor.

Allah, önümüzü rast eylesin.

Ece ARPACI 10 Fen/B

AKINTIYA KARŞI

Güneş Terkol çevresindeki olaylardan ve malzemelerden yararlanan bir sanatçıdır. Genel olarak Türkiye'deki kültür ve sosyal değişikliklere adapte olan veya adapte olmayı reddeden kadınları konu alır.

Güneş Terkol'un "Akıntıya Karşı" adlı eseri de benzer konulardan bahsetmektedir. Eserdeki siyah kıyafet giyen kişiler ellerinde bazı pankartlar taşımaktadırlar. Kişiler siyah kıyafetler ve maskeler giydikleri için cinsiyetleri belli değildir. Belki de cinsiyetlerinin gösterilmemesi Terkol'un cinsiyetçilik yapmak istememesinden kaynaklanmaktadır. Terkol her ne kadar genellikle kadınların haklarını savunma taraftarı olsa da bu eserinde tarafsız kalmayı tercih etmiştir. Terkol eserinde kadın hakları, işsizlik, vergiler gibi birçok toplumsal problemden bahsetmiştir. Bu eseri sergideki diğer eserlerden ayıran en önemli özelliklerden bir tanesi toplumsal problemlerden bahsetmesidir. Terkol sadece Türkiye'deki toplumsal problemlerden değil yurt dışındaki toplumsal problemlerden de bahsetmiştir. Bu durumu Terkol'un eserinde uluslararası dil kullanmasından anlayabiliriz. Eseri sergideki diğer eserlerden ayıran bir diğer özellik de eserde boya yerine kumaş kullanılmasıdır. Kumaş esere bir başka boyut katmıştır. Bu yüzden de Terkol'un eseri sergideki diğer eserlere göre daha çarpıcıdır.

Sonuç olarak Terkol düşüncelerini açık ve net bir şekilde eserine ve oradan da bizlere aktarmıştır. Bunun sonucunda bizlere düşen bu düşünceleri yaymak ve sanat anlayışını diğer insanlara da aşılamaktır.

İlke Semin YAŞARBAŞ 9 Fen/B

ÖNCE EĞİTİM

Güneş Terkol, kadın haklarına daha çok dikkat çekmek için bu çalışmayı yapılmıştır. Bence kumaş parçasının üzerinde yapılan bu çalışma gayet dikkat çekicidir.

Kumaş parçasının üzerine yapılan bu çalışmanın arka planında inşaat alanı vardır ve bir ara sokaktadır. Kadınların ellerinde tuttuğu pankartlarda kadın erkek eşitliği ve ağırlıklı olarak, bence, çocuk yaşta kız çocukların başlarının kapatılması ön plana çıkartmaktadır. Bu olaylara ek olarak çocuk istismarı da ön plana çıkartılmıştır. Bu pankartlarda öne çıkarılan bütün olaylar çok önemlidir. Özellikle ülkemizde, maalesef bu tür olaylar çok var, bu konulara daha fazla dikkat çekilmelidir. O cahil kısmı bir şekilde eğitilmiş olmalı ki ülkemizde daha sonra da tüm dünyada bu tür olaylar yaşanmasın.

Bütün dünyada öncelikli olarak eğitim şarttır. İnsanların eğitim seviyesi ne kadar yüksek ise dünya o kadar güzel bir yer olur. Eğitim olursa dünyada adalet de olur, eşitlik de olur.

Meltem SOYUTÜRK 9/A

Kaynakça:

Terkol, Güneş.
"Akıntıya Karşı".
İstanbul Modern, İstanbul. Eylül 2019.

“

”

ELEŞTİRİ

insan-oğlunun doğası

"Eserlerinde insan doğasının karanlık yönlerini ele alan William Golding'in 1954'te yayımlanan ilk romanı "Sineklerin Tanrısı", E.M.Forster, C.S.Lewis ve T.S.Eliot gibi önemli yazarların beğenisini kazanmış ve uluslararası başarı elde etmiştir." (Barışkaner) Kitap, İkinci Dünya Savaşı döneminde, korunmak için ülkelerinden kaçan çocukların, fırtınadan dolayı uçaklarının ıssız bir adaya düşmesiyle ve başta demokratik bir düzen kursalar da düzenlerinin isyanlarla yıkılmasını ve kendilerini korumak için kaçmaya çalıştıkları durumu nasıl kendilerinin çağırdığını anlatmaktadır. "Sineklerin Tanrısı ilk bakışta bir grup çocuğun ıssız bir adada hayatta kalma mücadelesini; temelde ise insanın doğasını çeşitli çatışmalar ve olaylar aracılığıyla anlatmayı amaçlayan bir kitaptır." (Çakır)

Hikâye, dört ana kahramandan ikisi olan Ralph ile gerçek adını hiç öğrenemediğimiz Domuzcuk'un tanışması ile başlar. Öncelikle; durum tahlili yaparlar, pilotun öldüğünden, adada büyüklerin bulunmadığından ve diğer çocukların varlığından söz ederler. Jack düzgün, iyi ve mantıklı düşünebilen bir çocuktur. Ne var ki Deniz Kuvvetlerinde binbaşı olan babasının gelip onu kurtaracağını düşünür. Bu yüzden olaya Domuzcuk'tan daha rahat bir şekilde bakar. Domuzcuk'un fiziksel özellikleri yüzünden eski okulundakiler ona böyle bir ad takmışlardır. Domuzcuk, bedensel sorunları olsa da, alt tabakada yer alsa da adadaki en zeki çocuktur aslında. "Ağzını her açışında aklın ve sağduyunun sesini bize ileten Domuzcuk, çocukların durumunun korkunçluğunu gerçekçi bir gözle görür. Ralph'ın babası da, hiç kimsecikler de, çocukların burada olduklarını bilmemektedir. Bir çaresini düşünüp kurtarılmanın yolunu bulmazlarsa, ölünceye dek burada kalacaklardır." (Urgan 251) Domuzcuk'a göre çocukları bir araya getirmeli, bir toplantı yapmalı ve kurtulmak için çözüm yolları aramalıdır. Sonradan Ralph denizde bir deniz kabuğu bulur. **"Ralph gülümsemiyordu artık. Parmağıyla bir şey gösteriyordu suda. Fildişimsi bir şey vardı eğrelti otlarını andıran yosunların arasında. -Bir taş. -Hayır. Bir deniz kabuğu." (Golding 11)**

Domuzcuk bunu buldukları için çok heyecanlanır ve diğer çocukları bununla çağırabileceklerini söyler. **"Ötekileri çağırmak için bunu kullanabiliriz. Bir toplantı yaparız. Bizi duyunca gelirler." (Golding 12)** "Şeytanminaresi"ni öttürdükten sonra gerçekten de adanın içinden farklı yaş gruplarında bir sürü çocuk çıkar. Herkes bir araya geldikten sonra toplantıya başlarlar. Toplantıda adada bir düzen kurmak için kararlar alırlar. Bu kararlardan biri de deniz kabuğunu elinde tutan kişiye söz hakkı verilmesidir. Böylece her toplantıdan önce boru işlevi görerek üfletilen deniz kabuğu; demokratik bir düzen içinde çocukların istedikleri gibi konuşmasını, düşünce ve konuşma özgürlüğünü sağlayarak otoritenin simgesi haline gelir. Diğer kararlardan biri de şef seçilmesidir. Çocuklar deniz kabuğunu tuttuğu ve otoriter davrandığı için şef olarak Ralph'ı seçerler. Buna sadece ana kahramanlarımızdan biri olan Jack karşı çıkar. Jack bir bakıma haklıdır aslında çünkü o da Ralph gibi doğuştan bir önderdir ama aralarındaki fark şudur ki "Jack güce düşkün, zorbalık meraklısı, sorumsuz bir çocuktur. İnsanları aşağılar, korkutur, hatta ayrımcılık yapar. İlk ismi yerine soyadı ile çağrılmak ister çünkü bu onun için bir güç göstergesidir." (Çakır) Ralph ise daha çok haklara, iyiliğe ve uzlaşmaya önem veren bir liderdir. Jack tam bir faşizm yanlısıdır çünkü başı olduğu koro üyelerine istediğini yaptırtır, ilk toplantılarında almış oldukları demokrasiyi ve düşünce özgürlüğünü simgeleyen "deniz kabuğu kimdeyse o konuşur" kuralına uymaz ve ne zaman ne istiyorsa söyleyebileceğini düşünür, Mina Urgan'ın da dediği gibi "Domuzcuk'u görür görmez adam yerine koymaması, "şişko" diyerek aşağılaması da, faşistlerin aydınlık kafalara karşı duydukları kinin belirtisinden başka bir şey değildir." (Urgan). Başta Ralph, Jack'ten hoşlansa ve ondan etkilense de sonradan onun gerçek yüzünü görür. Ralph ilkinde Domuzcuk'u başından savsa da ve Jack gibi olmadığı için ona önem vermese de şef olunca Domuzcuk'un önemini anlar. Domuzcuk'un kafasını iyi işletebildiğinin ve kendisinin bundan yoksun olduğunun farkına varır. **"Domuzcuk düşünebiliyordu. O şişko kafası adım adım ilerleyebiliyordu... O gülünç bedeninde bir beyin vardı." (Golding)** Ralph ne zaman yılsa ve artık şef olamayacağını düşünse de Domuzcuk onun hep yanında oldu ve onu destekledi. İlk toplantıda aldıkları bir diğer kararlardan biri de Domuzcuk'un önerisiyle sahilde fırtınadan veya yağmurdan korunmak için barınaklar yapmak ve denizden geçen gemilerin dikkatini çekmek için dağda ateş yakmaktı. Ateş yakmak için çakmak taşları olmasa da ve tahtaları birbirine sürterek ateş yakamasalar da, Domuzuk'un gözlük çamlarını kullanıp ateşi yakmayı başarabilirler. Gelgelelim ateş yakma fikrini çok beğenen çocuklar ateş yakmaya çalışırken adanın bir kısmını ve ormandaki meyveleri yemeyi seven kaçak bir küçüğün veya birkaçının yanmasına sebep olurlar. Küçükler hiç yerlerinde durmadıkları için ve çok fazla oldukları için hiçbir zaman sayım yapamazlar ve kaç kişinin kayıp olduğunu bilemezler. Barınak yakma işini ise sadece Ralph ve ana kahramanlarımızdan sonuncusu olan Simon yapar, ne var ki bu işte çok başarılı olamasalar da her an yıkılacakmış gibi duran birkaç tane yapmayı başarırlar. Bu sırada Domuzcuk ise kendini yormak istemez ve güneş saati yapmayla uğraşır. Küçükler ve Jack'in avcı takımında olmayanlar aldıkları kararlara uymayıp mantık dışı davranarak, günlerini meyve yiyerek, tembellik ederek ve yüzerek geçirirler. Jack ve korosunda olanlar yani avcılar günlerini av peşinde, domuz avlayarak geçirir. Bahanesi ise hayatta kalmak için et yemeye ihtiyaçları olduğudur ama kendisi de farkındadır ki kan dökmek ve canlı bir yaratığı öldürmek onun için bir tutkudur aslında.

Yüzünü ise kendi benliğinden saklanıp yasakları çiğneyebileceğini ve rahat rahat kan dökebileceğini düşünür. Avcılar bununla zaman geçirirken ve tamamen Domuz avlamaya odaklanmışken ateşe odun atmayı unuturlar ve tam bu sırada ufuktan bir gemi geçer. Ralph ve diğerleri bunu fark ettiğinde ise iş işten çoktan geçmiştir ve yapacak bir şey yoktur. İşte o gün Jack ve avcıları bir domuz ile birlikte geri dönse de, umut ışığının söndüğü gündür. Ralph ve Domuzcuk, Jack'i suçladıklarında Jack, Domuzcuk' a yumruk atar ve tek umut kaynakları olan ateşi yakmalarını sağlayan Domuzcuk' un gözlük camlarından birinin kırılmasına sebep olur. Bu sıralarda küçüklerin aralarında bir dedikodu gezmektedir. Altı yedi yaşındaki küçükler ilkin "yılan gibi bir şeyden" sonralarda ise bir "canavar"dan yakınırlar. Domuzcuk mantıklı davranarak buna inanmasa ve sadece insanlardan korkulması gerektiğinden bahsetse de Ralph ve Jack buna inanır. Ralph başlarda inanmasa da daha sonralarda canavarı aramaya çıktıkları bir gün canavarı kendi gözleriyle gördüğü için buna inanır. Canavar sandıkları şey aslında, çocuklar uyurken havadan düştüğü için çocukların fark etmediği ölü bir paraşütçüdür. Paraşüt bir yere takıldığı için rüzgâr çıktığında paraşüt hareketlenir ve paraşütçü de sanki hareket ediyormuş gibi gözükür. Jack, Ralph'i canavardan korkmakla suçlayıp onun iyi bir şef olmadığını öne sürse ve hükümet darbesi yapıp şef olmaya çalışsa bile yeterli oyu alamadığı için şef olamaz. Ama et yemek ve ava gitmek isteyenlerin onunla gelmesini söyleyerek Kaya Kale'ye gider. Jack'in avcıları ve büyük çocuklardan oluşan bir topluluk Jack ile birlikte gider ve ilkel davrandıkları, kesinlikle demokrasiden yoksun olan Jack'in "kabile"sine katılırlar. Ama avladıkları domuzları pişirmek için kumsalda ateş yakan Ralph ve diğer çocukların kaldığı yere baskın yapıp ateşlerini çalarlar. Karanlıktan korkmayan ve canavara inanmayan tek çocuk Simon'dur. Bazen geceleri ormanda kendi başına gezinir, bazen bayılıp sıra nöbetleri geçirir ama her zaman çok yardımsever davranır. Herkese yardım etmeye ve dertlerine çare aramaya çalışır. Canavar'ın aslında gerçek olmadığını ve asıl canavarın kendi içlerinde olduğunu anlar. "Simon, "Bizden başka canavar yoktur belki." derken, Golding'in de dediği gibi, "insanlığın başlıca hastalığını" dile getirmek ister." (Urgan) Golding'in kitabına ismini veren "Sineklerin Tanrısı" aslında avcıların öldürdükleri ilk domuzun başıdır. Simon ormandaki gizli yerine giderken bir gün bu domuz başıyla karşılaşır. Simon ve Sineklerin Tanrısı arasında bir konuşma geçer, Sineklerin Tanrısı aslında Simon'un her şeyi bildiğinin farkındadır. Konuşmalarının sonunda Sineklerin Tanrısı o kocaman ağzını açınca Simon o karanlığa düştüğünü hisseder ama aslında bir sıra nöbeti geçiriyordur. Uyandığında ise artık olmadığından emin olduğu canavarı bulmak için dağa çıkar ve paraşütü takıldığı için kukla gibi debelenen ölü pilotu keşfeder. Paraşütün takılmış iplerini çözüp haber vermek için dağdan iner. O sırada; ziyafetlerini bölen bir fırtına çıktığı için korkan küçük çocukları oyalama yolu olarak Jack bir dans yapar ve buna içlerinde Ralph ve Domuzcuk olan diğerleri de bu dansa dahil olur. Çocuklar "Canavarı gebert! Gırtlağını kes! Kanını dök!" diye bağırarak ve çember oluşturarak dönerler. Bu sırada çok yorgun olduğu için emekleye emekleye ve gelen "tepedeki ölü adam" diye söylenen Simon'u canavar zannedip zavallı çocuğu paramparça ederler. Artık özgür olan paraşütçü de rüzgârdan uçar ve okyanusa doğru sürüklenir. Ertesi gün ateş yakmaya ihtiyaç duyan kabile bir baskınla Domuzcuk'un gözlüğünü çalar. Bir hevesle Kaya Kale'ye giden Ralph, Domuzcuk ve onlara eşlik eden ikizler Eric ile Sam, Domuzcuk'un gözlüğünü geri isterler ama bir dehşet ile karşılaşırlar. Roger adında zalim bir çocuk kocaman bir kayayı Domuzcuk'a doğru iter ve kaya Domuzcuk'a yanından çarpar. Domuzcuk iki tarafı sularla çevrili olan Kaya Kale'nin geçidinden aşağı düşer kayalıklara çarparak yüzü ikiye yarılır. Diğerleri arasında bir savaş başlar ve Eric ile Sam esir alınır ama Ralph kaçmayı başarır. Ertesi gün Eric ile Sam'i Kaya Kale'de görmeye gider ve yarın avcıların onu avlayacaklarını öğrenir. Ralph tüm gün boyunca avcılardan kaçar ve Sam ile Eric'ten yerini öğrenen avcılar onu kenara kıstırmak için ateş yakarlar ama Ralph kaçmayı başarır. Uzun uğraş, yaralanmalar ve harap olmalardan sonra Ralph bir umut sahile ulaşır ve karşısında bir deniz subayı görür. Adada çıkan yangını fark ederek ve onları kurtarmaya gelmişlerdir. Sonuna çocukların bu cehenneme çevirdikleri adaya veda etmelerinin vakti gelmiştir.

Çocukların adaya gelmeden önceki yaşamlarında yapmak veya yapmamak oldukları zorunluklar başta onları o şeyi yapmaya veya yapmamaya itmiştir. Mesela, Roger ilk başta bir çocuğun başına küçük bir taşı bile atamıyorken sonralarda Domuzcuk'un başına kocaman bir taş yuvarlamıştır. Roger ve diğerleri, "yıkılıp giden" ve geleceği pek tekin olmayan bir uygarlıkta değil de, sevgi ve barışa dayanan çağdaş bir toplumda büyüselerdi belki her şey farklı olabilirdi. William Golding akıcı ve insanın bir kez eline aldığında bir daha bırakamayacağı kadar heyecanlı bir öykü yazmış. Golding bu hikâyede iyi ve kötülerin her zaman olacağı ve çarpışacağı, ama kötüleri yenmenin azim ve kararlılıkla her zaman bir yolu olacağından bahsetmiştir.

Kaynakça:

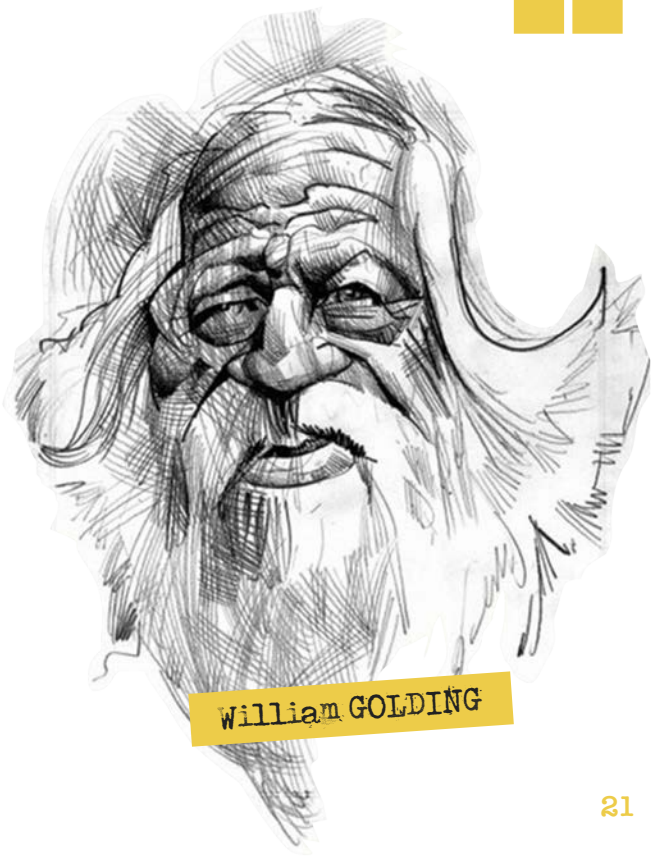
Çakır, Ece. *"William Golding'in Sineklerin Tanrısı."* *insanokur.web* https://www.insanokur.org/william-golding'in-sineklerin-tanrisi-romani-ece-cakir/

Barışkaner, Hülya. *"Sineklerin Tanrısı'nda Liderlik Mücadelesi."* Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi 0 (1999): 169-176 https://dergipark.org.tr/trpub/sefad/issue/16474/171955

Golding, William. *Sineklerin Tanrısı* Çev. Minâ URGAN İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür, 2018.

Golding, William. Minâ Urgan'dan Sineklerin Tanrısı *"Son Söz"* İstanbul: Türkiye İş Bankası, 2018.

Betül GENCER Haz-Fen/A

Sineklerin Tanrısı İnceleme

William Golding, 19 Eylül 1911 yılında Cornwall, İngiltere'de dünyaya gelmiştir. Oxford Üniversitesini bitirmiştir. 1934 yılında Poems yayınlanmış, 1954 yılında Sineklerin Tanrısı ile ün kazanmıştır. Bu kitabından sonra yayınlanan kitapları çok daha güçlü edebi yapıya sahip olmasına rağmen aynı etkiyi yaratmamıştır.

Kitap gözlemci bakış açısıyla üçüncü tekil anlatıcı tarafından aktarılmıştır. Aktarma yöntemi ile anlatılmış, gösterme yöntemine hiç yer verilmemiştir. Kitap konu olarak sosyalizm ve faşizmin mücadelesini ele almıştır. Kitabın ana fikri yani lider olma içgüdüsünün ve bu amaç doğrultusunda rakipleri yok etmenin insanların doğasında olduğudur. Gruplaşmaların temelinde insanın en derinlerinde saklı pırıltıları ve kötülükleri meydana çıkarma uğraşındaki insanları tasvir ediyor. "Domuzu gebert. Gırtlağını kes. Tepele onu." (Golding 87) Hikayede olayın tamamı ıssız bir adada geçiyor. Bir de kişiler kadrosuna bakıp değerlendirmesini yapalım. Ralph, özgüvenli biri olan ve çevresindeki insanların düşüncelerini değerlendiren uzlaşmacı bir lider olarak kitapta yer alıyor. Simon ise güçlü sezgisi sayesinde olayları daha önceden bilip erken uyarı sistemi yaratmıştır grup içinde. Domuzcuk, doğruyu ve yanlışı mantığından geçirirken mantığından yana olmasıyla ve korkularına yenik düşmüştür ve sonu Jack'in onu itmesiyle ölümle noktalanmıştır. Aynı zamanda kitapta ise Ralph'in hayat koçluğunu yapmıştır. Jack ise Katolikliğinden olsa gerek her şeye karşı farklı bir bakış açısı kazandırıyor. Kitapta deniz kabuğu; demokrasinin, iktidarın ve düşünce özgürlüğün sembolüdür. Bunun nedeni romanda deniz kabuğunu elinde tutanın söz hakkına sahip olmasıdır. "Şeytanminaresi derler bu tür deniz kabuğuna. Benden konuşmak isteyene vereceğim bunu. Konuşurken elinde tutabilir." (Golding 35) Kişilerin bedensel boyutlarının sunumuna yer verilmiştir. Romanda çatışma insanın içindeki iyi ve kötü ruh hâlidir.

Hikâyenin bir de kurgusal yapı özelliklerine göz atalım. Hikâyenin adı insanların içindeki kötülüğü ifade ediyor. Yani olay unsurunu ön plana çıkarıyor. Romanın olay örgüsü ise şu şekildedir: Nükleer bir savaş sonucu yaşları değişen pek çok çocuk ıssız bir adaya düşer. Adaya düşen çocuklar hem hayatta kalma mücadelesi vermeye çalışırken, hem de liderlik mücadelesi vermeye başlıyorlar. Aralarına sonradan katılan çocuklar ile birlikte ise bir oylama yapılmasına karar verilir ve yapılan oylama sonucunda iki lider seçilir. İkisinin de görevi farklıdır: Biri avcılık ve ateş ile ilgilenir. Dağın tepesinde ateş yakmak ve onu kontrol etmekle yükümlüdür. Ancak bir akşam yerine getirmesi gereken yükümlülüğü unutur ve bu nedenle adanın yakınlarından geçen bir gemi yardıma ihtiyacı olan çocukları göremez. Bunun sonucunda bu lidere duyulan güvende azalma meydana gelir. Ayrılıklar ve düşmanlıklar yaşanmaya başlar. Bütün bu kötü gelişmeler sonucu ölümler ve cinayetler meydana gelir. Bu cinayetlerle ise çocuklar, ruhlarındaki kötülüğü bile isteye ortaya çıkarmış olurlar. Hikâyede ana düğüm çocukların kurtulup kurtulamayacağıydı. Sonunda ise çocuklar adadan kurtulmayı başarıyorlar fakat kişiliklerinde kötü değişimler olmuştur ve bu değişimler aşırı derecede vahimdir. Hikâyenin dil özelliklerine de bakarsak genelde Türkçenin yerleşik dil bilgisi kurallarına uyulduğunu görebiliyoruz. Eser dil anlatım konusunda oldukça güçlüdür. Betimleyici ve öyküleyici anlatımı görüyoruz metinde. Atasözü konusunda ise çok zengin olmamasına rağmen neredeyse her cümlede deyim vardır. Aynı zamanda akıcı ve duru bir anlatım kullanılmıştır. William Golding'in kitapta gördüğümüz pesimist ve umutsuz bakış açısının nedeni ise dünya savaşında bir çok çarpışmaya katılıp; şiddeti, acımasızlığı ve zalimliği görmüş olmasıdır.

Yani sonuç olarak kitap, ikinci Dünya Savaşını görmüş ve içinde bulunmuş William Golding tarafından; vahşeti, acımasızlığı ve zalimliği görmüş bir zihinle yazılan, distopik bir toplum alegorisidir. Sineklerin Tanrısı, insanların içindeki kötülüğü sembolize edip; eserin ve filmin ıssız bir adada "çocuklar" üzerinden işlenmesi ise, en masum kişilerin bile ne kadar kötülüğe kayıp, iyilikten kopabileceklerini gösterir. Yani lider olma içgüdüsünün ve bu amaç doğrultusunda rakipleri yok etmenin insanların doğasında olduğunu çok iyi iletmiştir. Birçok eserinde olduğu gibi bu eserinde de William Golding kitapta ana fikrini iletmeyi çok iyi bir şekilde başarmıştır.

Kaynakça:

McCaron, Kewin. *William Golding*. 2. Baskı. United Kingdom: Northcote House, 2004 *Google Books*. Web. *1 Ocak 2020*.

Gindin, James. *William Golding*. 1. Baskı. London: Mcmillan,1988. *Google Books*. Web. 1 Ocak 2020.

"Sineklerin Tanrısı" Roman Tahlili. Web. 1 Ocak 2020.

"Sineklerin Tanrısı Sosyolojik İncelemesi ve Analizi". Marjinal Aforizma. Web. 2 Ocak 2020.

Golding, William. *Sineklerin Tanrısı. Çev. Minâ Urgan. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür, 2018.*

Eftelya KAPTAN Haz-Fen/B

İÇİMİZDEKİ CANAVAR

William Golding "SİNEKLERİN TANRISI"
"Bizden başka canavar yoktur belki."

William Golding "Sineklerin Tanrısı" isimli bu eserinde insanın içindeki varoluşsal kötülüğü ve bu kötülüğün diğer insanları nasıl etkisi altına aldığını anlatmıştır. Golding'in bu romanı yazmasında yaşadığı dönem ve dönemin getirdiği şartlar da etkili olmuştur.

Olaylar altı ile on iki yaşlarındaki erkek çocuklarla dolu bir uçağın düşmesiyle başlamaktadır. Çocuklar cenneti andıran bir adaya vardıklarında burada olmaktan sevinç duymaktadırlar ancak daha sonra zaman ilerledikçe ve zor koşullarla baş başa kaldıklarında bu ada âdeta onların cehennemleri hâline gelir. Romanın ana karakterleri: Jack, Ralph, Domuzcuk ve Simon' dır. Jack Ralph' in aksine lider olma arzusuyla yanıp tutuşan, bencil ve kendi dediğini direten bir karakterdir. Ralph ise birlik olmaları ve çözüm yolları aramalarının gerektiğini düşünen daha demokratik bir karakterdir. Simon adadaki gerçekleri bilen en akıllı çocuktur. Ayrıca canavar sanılarak Jack ve avcıları tarafından öldürülen ilk çocuktur. Domuzcuk ise adadan kurtulmalarını sağlayabilecekken yine Jack'in avcıları tarafından öldürülen şüphesiz adadaki en akıllı ikinci çocuktur.

Golding, bu karakterler ile insanın içerisindeki saf iyiliği ve kötülüğü etkileyici bir biçimde anlatmıştır. Özellikle bu zıtlık Jack ve Ralph' te açıkça gözlemlenebilmektedir. Kitabın ana fikri, lider olma arzusu ve bu arzunun getirdiği vahşetin insan yaradılışındaki temelde olduğudur. Bu vahşet medeniyet adı altında gizlense de şartlar el verir vermez insanın doğasındaki bu vahşilik ortaya çıkmaktadır.

Bu yüzden Sineklerin Tanrısı Simon ile konuştuğunda *"Ben sizlerin bir parçasıyım."* *der.*

"Bizden başka canavar yoktur belki."

Canavarlar aslında insanların ta kendisidir. Yazar bu durumu akıcı ve gerçekçi bir üslupla okuyucuya aktararak romanı dil bakımından daha zengin kılmıştır. Olayları, öyküleyici anlatımın yanı sıra betimleyici anlatıma da destekleyen Golding, anlatıcı olarak hakim bakış açısını kullanmıştır. Böylelikle okuyucu kahramanların tüm duygu ve düşüncelerine hakim olarak içlerindeki tüm çatışmaları hissetmiştir.

William Golding'in 1953 yılında kurguladığı bu durum aslında günümüz dünyasında da devam etmektedir. O zamanlardan bu yana insanlar medeniyetten sıyrılarak pek çok vahşete sebep olmuşlardır. Geçmişte de insanlığın bu kadar savaş görmesinin en temelinde hırs ve lider olma arzusu vardır. Bugünü incelediğinizde ise savaşın yanında insanların kendini kanıtlama çabalarını ve lider olmak için ellerinden gelen her şeyi yapabileceklerini gözlemleyebiliriz. O günden bugüne bu medeniyetsizlik tüm insanların hâlâ içerisinde yatmaktadır. Yalnızca şekil değiştirerek çağa uyum sağlamıştır. İnsanlar bu dizginlenemez hırsları ve başta olma duygularından dolayı etrafındaki insanlara zarar vermiş hatta bazen öldürmüşlerdir. Nasıl ki hayatlarımızın sonlarında yine başladığımız evreye geri döneriz, insanlık da başladığı ilkel hale geri dönmektedir.

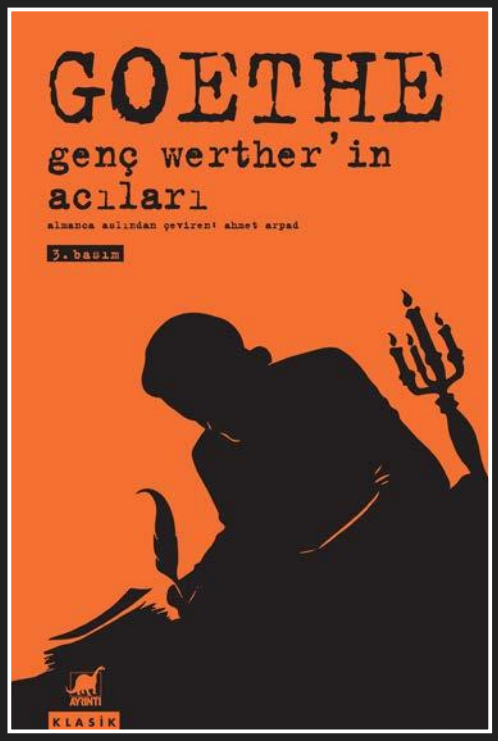
Kaynakça:

Aşkaroğlu, Vedi. "Sineklerin Tanrısı: İnsan Özünün ve Diktatörlük Çağının Anlatısı". Journal of World of Turks 8. 1(2016): 357

Barışkaner, Hülya. "Sineklerin Tanrısı'nda Liderlik Mücadelesi." Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi 0 (1999): 169-176 https:dergipark.org.tr/tr/pub/sefad/issue/16474/171955

Golding, William. Sineklerin Tanrısı. Çev. Minâ Urgan. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür, 2018.

Elif ÇUHALI Haz/A

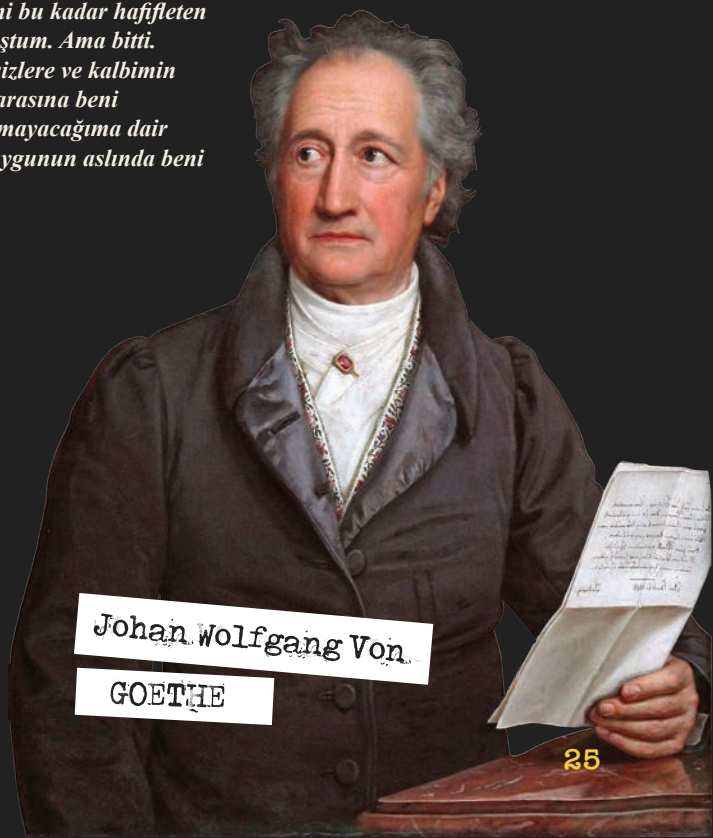

GENÇ WERTHER'İN ACILARI

Eğer insanlar bu kadar aceleci olmasaydı, sırf yargılamış olmak için birilerini yargılamasalardı her şey çok daha farklı olabilirdi. Toplumun ana yapısını oluşturan insanların çoğu neyin, neden yanlış veya neden doğru olduğunun farkında bile değiller. İçsel koşullar kimsenin umrunda değildir zaten. Önemli olan dışarıdan görünen o çirkin tırtıl kabuğudur. İçinde uyuyan kelebek kimsenin umrunda olmaz. Zannediyorum ki ben ya da biz demek mi daha doğru olur bilemedim ama bu yüzden kaybettik. Yaşadığım bu ağır yenilginin acısı, beni koca bir okyanusun derinliklerinde boğulurmuşçasına yüzdüren bu duygu tüm kalbime serpilmişti. En acısı da elimden hiçbir şey gelmiyordu. Onu gördüğüm saniyeden itibaren kaybetmiştim. Toplumun yıkılmaz yargılama isteği her şeyi daha da ulaşılamaz kılıyordu. Ona bir kez bile dokunamayışım bu yüzdendir. O hep en yakınımda ama aslında en uzağımdaydı. Bu duvar yıkılmayacaktı. Eğer yıkılırsa da tuğlalar onun üzerine yığılacaktı. Ben değil siz insanlar yüzünden. Çünkü o tuğlaları siz üst üste koyup sağlamlaştırdınız. Haykırışım bu yüzdendir işte. Çünkü o duvarı siz yarattınız.Hem de ardında neler olduğuna bakmadan.Bedelini ödeyen ise biz iki masum insan. Tabii ki size göre bir yanlışın peşinde boşa nefes tüketen iki insan. Onun kişiliğini oluşturan bu yapı âdeta bir melekmişçesine bir his uyandırıyordu. Söz vermişti ve kimseyi yarı yolda bırakamazdı. Ancak verdiği söz aslında nişanlısına değil siz aceleci insanlaraydı. Bu yüzden onun herkese bakan o kahverengi gözleri bir tek bana bakmıyordu. Doğan güneşi, ayı ve yıldızları bir kenara bırakmış, sadece ama sadece onun için uyanıyordum. İçten içe kaybedişime koşarak. O kadar sakin bir yapısı vardı ki sesini yapan sözcükler bile onu sevmeme yetiyordu. Ben bu duygu karmaşası içerisinde boğulurken onun beni kendisine âdeta zincirlerle bağladığının farkında bile değildim. İşin tuhaf tarafı bu zincirlerin kilidini açacak olan anahtar onda değildi. Çünkü öyle bir anahtar dünya üzerinde yoktu. Olamazdı. Özgürlüğüne düşkün olan ben, şehrin köleleştirdiği insanlardan kaçan ben, bu sefer esir oluşumu kutluyordum. Kalbimden iliklerime kadar uyuşmuştum ve o zincirler canımı acıtmıyordu. Umut kırıntılarıyla çıktığım bu yolda hep açtım. Doymuyordum ve bu açlık artık dayanılamayacak bir noktadaydı. Bunu hissedebiliyordum. Gözümün önünde onu kaybediyordum. Her gün. Üstelik sadece bir kaybediş de değil. Başkaları kazanıyordu. Ama hak ettikleri için değil. Sizin o saçma alışkanlıklarınız ve yıkılmaz değer yargılarınızdan dolayı. Ben o şehir kargaşasından kaçıp bu kasabaya sığındığımda asıl bu karambolden hiçbir kaçışım olmadığını anladığım gün zaten ölmüştüm. Bu nedenle artık kendi hayatımla ilgili yapacağım herhangi bir eylem aslında hiçbir şeyi değiştirmeyecek. Sadece kendi içimdeki ölümü dışa vuracak. Bu satırları doldururken ona koşmak için kalemi kaç kez bırakıp yeniden elime aldığımı bilmiyorum. Çünkü beni bu kadar hafifleten onunla konuşurken kalbimdeki okşama hissiyatıydı. Âdeta bağımlısı olmuştum. Ama bitti. Ben gidiyorum. Çünkü bir şeyin olma imkânı varken onu imkânsız kılan sizlere ve kalbimin eriyişine daha fazla dayanacak gücüm kalmadı. Ben giderken kollarımın arasına beni bitiren bu aşkı da almayı unutmadım. Çünkü bu yükü onun üzerine bırakmayacağıma dair kendime yemin ettim. Aldığım en büyük ders ise bana nefes aldırtan bu duygunun aslında beni öldürdüğünü fark edemeyişimdi.

(Genç Werther'in Acıları adlı kitaptan esinlenilerek yazılmıştır.)

Ezo Seren ASLAN 11 Fen/A

Kelebeğin Rüyası

Yılmaz Erdoğan'ın "Kelebeğin rüyası" adlı filmi dram ile mizahın ustalıkla dengelendiği bir film. 1940'lı yılların Türkiye'sinde yeniden kurulan Zonguldak kentinde geçiyor. Başrollerdeki iki şair Rüştü Onur ve Muzaffer Tayyip Uslu yer alıyor. **Çıkarılan 'mükellef yasası' ile köylülerin maden ocağında çalışmasının zorunlu tutulduğu bu dönemde, biri telgraf şirketinde diğeri madenin idaresinde görevli iki gencin en büyük tutkusu edebiyat ve şiirdir. Göz nuru şiirlerinin, dönemin en önemli edebiyat dergisi Varlık'ta basılması ikilinin en büyük hayalidir ve edebiyat konusundaki en büyük destekçileri de hocamız diye hitap ettikleri Behçet Necatigil'dir. O yıllarda Zonguldak'ta öğretmenlik yapan Necatigil, bir edebiyat öğretmeni olarak kendisini de ancak döndürmektedir. Muzaffer ve Rüştü'nün şiir dolu dünyaları Belediye Başkanı'nın kızı Suzan'ın Zonguldak'a geri gelmesiyle renklenir. Suzan ikisinin de bir anlamda ilham perisi olur. Fakat 'şiire bahane olan' hayatları verem belasının tehdidi altındadır.**

Anlamlı bir o kadar da hüzünlü olan bu filmde geçmiş Türkiye'sinde edebiyata ve edebiyatçıya verilen önemin yetersizliğini görüyoruz. Hayatlarını edebiyata adamış insanlara meslekleri sorulunca şair cevabını alan insanlar işsizsin o zaman diye karşılık veriyordu. Şiir yazmak için daktilosu bile olmayan şairlerin tek umudu şiirlerinin dergiye çıkması ve ünlü birer şair olmaktı. Hayatı, aşkı aslında hepimizin yaşamanın asıl amacı olarak tanımlayacağı şeyleri şiirin bahanesi olarak tanımlıyorlardı. En büyük istekleri unutulmamaktı ama unutuldular milyonlarca şair gibi dönemin kargaşasından unutuldular ta ki bu film yapılana kadar bu film unutulmuş bütün şairler anısına yapılan bir filmdir.

Siyasi, sosyal ve kültürel olaylar gündelik hayatımıza her zaman olumlu veya olumsuz etkilerde bulunur. Doğal olarak sanat dallarında da bu etkileri rahatlıkla görebiliyoruz. İkinci Dünya Savaşı dönemlerinde de o zamanda var olan ekonomik krizler, iç karışıklıklar, can ve mal kayıpları ve benzeri konular dönemin sanatçılarında büyük etkiler bırakmıştır. Bu nedenden dolayı da 2. Dünya Savaşı dönemini anlatan yüzlerce eser bulunmaktadır ama hepsinde acı hayatlar, yapılan zulümler ve baskılar söz konusudur. "Acı, bahanesidir şiirin." (Muzaffer Tayyip Uslu) Filmde okunan bu mısrada da gördüğümüz gibi birçok sanatçıya da ilham veren şey bu üzüntü, yokluk ve acı duygusudur aslında. Filmde de gördüğümüz gibi Muzaffer Tayyip Uslu ve Rüştü Onur "ince hastalık" adıyla anılan vereme yakalanmışlardır fakat hastalıklarının en ağır ve zor zamanlarında bile şiir yazmaktan asla vazgeçmemişlerdir. Çünkü onlar hayatlarını en zor anlarından en heyecan verici anına kadar şiirle ifade etmekten hoşnut oluyorlardı.

Sanatçılar ortaya koydukları eserlerle aynı zamanda bize odaklandıkları o konu hakkında kendi duygu ve düşüncelerini de aktarmayı hedeflerler. Bu sebepten dolayı da 1940'lı yıllarda o zamanın dünyası hakkında eserlerinde düşüncelerini anlatan sanatçılardan bazıları sürgün edilmiş, zulme uğramış veya idam edilmiş bazılarının ise eserleri yakılmış ve ağır cezalara çarptırılmışlardır. Dolayısıyla da hiç kimse özgürce düşüncelerini ifade edemiyordu. Bu da bize o dönemlerde sanata, sanatçıya ve düşünce özgürlüğüne verilen değeri ve önemi göstermektedir.

2. Dünya Savaşı dönemlerinde sanat ile ilgilenen insanlar ve yaptıkları şeyler hep hor görülmüş, değersiz bulunmuştur; bu nedenle de birçok sanatçı içine kapanmıştır. Diğerleri ise o zamanda dünyadaki güncel olayları konu almıştır. Fakat hiçbiri hak ettiği değeri görememiştir. Hatta düşüncelerinden dolayı zor durumda bırakılmışlardır. Bu onların sanat aşkını hiçbir zaman bitirmemiştir. Aynı zamanda hem o dönemde getirilen kanunlarla hem de insanlar arasında, halk üzerine büyük bir baskı ve ayrımcılık uygulanmıştır lakin bu sisteme kimse başkaldıramamakla birlikte aynı zamanda dönemin zorlu şartları ve hastalıklarıyla da hayatlarını devam ettirmeye çalışıyorlardır. Filmde de bu ikinci Dünya Savaşı dönemindeki hayat şartlarını, sanata, sanatçıya verilen değeri ve diğer bütün önemli detayları en ince ayrıntısına kadar görüyoruz ve bizim o dönemi anlamamıza büyük katkıda bulunuyor. Filmde bütün bunlar temel olarak iki şair etrafından anlatılmaktadır ve bu iki şairin amacı ise şiirleriyle ün kazanmaktır. Her ne kadar yaşamları sürece bunu gerçekleştiremeseler de onların şiirleri tarihe bir iz bırakmaktan geri kalmamıştır.

Kelebeğin Rüyası eli yüzü düzgün ve iki kayıp şairi anlatarak şiiri yeniden kıymetlendirme amacına ulaşacak gibi görünen bir yapım. Kapalı mekânlara sıkıştırılmış bir dönem hikâyesi değil, görsel yönü çok güçlü… Vapurlara binip Zonguldak'tan Heybeliada'ya gidiyoruz, İstanbul pastanelerinde oturuyoruz. Gerçekten takdir edilmesi gereken bir çaba ancak hataları da görmezden gelemedim. Keşke Suzan karakteri bu kadar öne çıkarılmasaydı. Böylelikle 138 dakikalık süresi biraz kısalır ve filmin genç nesil için sıkıcı bir izleme deneyimine dönüşmesi ihtimalinin de önüne geçilebilirdi.

İlke KARA 9/B

SANAT VE HAYAT

Sanatçı, yarattığı eserde içerisinde bulunduğu topluma ayna tutar, eserine yansıtır. Her sanatçı eserlerinde bulunduğu toplum, yaşadığı dönem, döneminin anlayışı hakkında okuyucuya en az bir fikir verir. Edebiyat insanın hayatını benimser, insanı ifade eder.

Dönem ve o dönemde dünyada yaşananlar edebiyatı büyük çapta etkiler. Yılmaz Erdoğan'ın "Kelebeğin Rüyası" isimli filminde bunun adına örnekler görebiliriz. Film İkinci Dünya Savaşı'nın başlarında geçiyor ve dönemin zihniyeti ana karakterlerin şiirlerine dolayısıyla yön veriyor. Filmin geçtiği dönemde salgın olan verem hastalığı, ana karakterler Muzaffer ve Rüştü'nün de muzdarip olduğu bir hastalıktır. Bunun yanında dünya bir savaş evresinde olduğu için insanlar çok gergin ve mesafelidir. Filmde bu durumlardan yola çıkan bir sözde geçmektedir. "Acıyı çağırma, bizde ondan çok var. Sen şiirine bak, bizden bir şey olmayacağı belli." **Kasvetle tokalaşınca verem bulaşmaz. Olsa olsa biraz sevgi bulaşır. O da unutunca geçer."** Bu söz dönemin yarattığı gerginliğin insanları insanlıktan çıkarmaya başladığına bir göndermedir. Toplumsal olan bir sorun, filmdeki sanatçının eserine başarıyla geçmiştir. Bunun dışında filmin geçtiği dönemde topluma hâkim olan yoksulluk da büyük etkiye sahip. Herkesin canının derdinde olduğu bu dönem, şiirlere

devamlı yansımaktadır. Yoksulluk, umutsuzluk, zorluklar gibi döneme ait temalar hayatın kendisinden gelen aşk, acı, dostluk gibi temalarla harmanlanıyor ve ana karakterlerin eserleri ortaya çıkıyor. Eseri sadece okuyarak sanatçının yaşadığı dönem hakkında bilgi sahibi olunuyor. (Haber).

Toplumun düzenini bozan siyasi, sosyal, kültürel sorunlar edebiyatta her zaman kendini gösterir. Savaş, bu sorunlar arasında en büyüğüdür. Savaşta kazanan olmaz ve savaş, geri alınması imkânsız farklılıklar oluşturur. Hem maddi hem manevi büyük sıkıntılara sebep olur. Edebiyat ise burada devreye girer. Savaşta yaşananları, hissedilenleri, korkuyu, can savaşını edebiyatta görürüz. Savaşın konu edildiği eserler yazarın kendini ortaya koymak niyetiyle yarattığı eserlerken kimi zaman da gerçeklerin yansıması olarak topluma ayna tutabilir. Edebî eserlerin yazılış amacı ne olursa olsun; eser, hakkında yazılan olayın gerçekleştiği ya da yazıldığı dönem ile değerlendirilmelidir. Bir eserin yazıldığı dönem o eser ve dönem hakkında çok şey söyler. İkinci Dünya Savaşı'nın edebiyata katkısı büyüktür. Savaşı konu alan, ondan esinlenen fazlasıyla eser vardır. "Anne Frank'in Hatıra Defteri" bu eserlerden biridir. Kitap, İkinci Dünya Savaşı sırasında on üç yaşındaki Yahudi bir kızın, ailesiyle herkesten gizlenerek yaşadığı süreci anlattığı bir günlüktür. Kurgusal bir metin değil, Anne Frank'in gerçek hayat öyküsüdür. Anne Frank, on altı yaşında ailesinden ayrılıp gönderildiği kampta hayatını kaybetmiş, babası bu günlüğü bulmuştur. Anne Frank'in hep bir yazar olma hayalini bilen babası, kitabı yayımlatmıştır. Bunun gibi insanların başından geçen olayları anlatan kişisel eserlerin yanı sıra, topluma ayna tutulma amacıyla yazılan daha nesnel eserler de vardır. Mesela Liddell Hart'ın "İkinci Dünya Savaşı Tarihi" isimli eseri savaş hakkında detaylı bilgiler vermektedir. Savaşta yaşanan olaylara nesnellikle yaklaşırken, duygusal ve insansal açıdan da değerlendirmelerle doludur. (Uluca).

Sanat, sanatçının kim olduğunu gösterir. Bir sanatçı, tüm eserler incelendikten sonra az veya çok tanınabilir. Dönem şartları, toplumsal durumlar edebiyatta kendini ne kadar gösterse de unutulmaması gereken bir şey; hepsi sanatçının süzgecinden geçerek anlatılır. Bir sanatçı hiçbir şeyi nesnel olarak yansıtmaz. Bir olay, iki farklı sanatçı tarafından yorumlansa sonucun aynı olmayacağı olgusal bir gerçek. Hiçbir hikâyenin tek bir tarafı yoktur. Edebî eserleri kendileri yapan şey de budur. Öğretici bir metin okumaktansa, yazarın veya şairin duygularıyla harmanlanmış olan versiyonu okunur. Bunlar edebiyat ve sanat ruhunu ayakta tutar. Sanat eserinde değinen temalar, sanatçının kendi hayatında da yaşadığı, tecrübe ettiği, sorguladığı temalardır. Tamamen kurgu ve hayal gücüyle oluşturulan bir eser bile olsa her zaman bir gerçeklik payı vardır. Her zaman temsil ettiği bir şey olacaktır. Kullandığı dilden bile sanatçının kimliğinin tadı alınabilir. Bunlar gibi savaşın edebiyatta kullanıldığı çok örnek vardır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı gibi büyük çaplı ve büyük sonuçlu bir savaştan sayısız eser çıkmıştır. Gerek savaşı yaşayanlardan bizzat olsun, gerekirse ikinci el kaynak olarak yıllar sonra yazılsın. Savaş hakkında öğretici yazılar, öyküler, anı yazıları, şiirler gibi birçok edebi eser çıkmıştır. (Nalbantoğlu)

Her edebî eser hayatın başka bir penceresini okuyucuya açar. Edebiyat insan demektir. Sanat hayat demektir. Sanat okuyucuyu bulunduğu dünyadan uçurur, uçurduğu yerde bıraktığı dünyasından bir parça buldurur. Sanat eli değmemiş bir hayat, anlamsız yaşanmışlıklar serisidir.

Kaynakça:

"Kelebeğin Rüyası"ndaki Kabus Yılları".
27 Şubat 2013, Gazete.

Nalbantoğlu, Berrin. "Sanat Toplumsal Hayatın Aynasıdır."
Sanat Duvarı. Web. 26.06.2017

Uluca, Tutku. 2. Dünya Savaşı'ndan Damıtılan Romanlar".
Dünya Bizim. Web. 2019

Roy BİLEKÇİ 9/B

KARANLIĞI DUYMAK

Aynı oyunun sahnesi gibi bembeyaz başladı her şey ve aynı oyunun sahnesi gibi darmadağın bitti. İzleyenlerde bir gülümseme bıraktı ve ışıkları söndürdü, gülünç bir karanlıktı. Çamura bulanmış monologlardan bembeyaz giyinmiş eylemlere kadar da içi doluydu. Fazla şeye değiniyordu, buna rağmen hiçbirini içermiyordu. Hiç kimsenin hiçbirini içermediğini anlatıyordu. Anlatılan veya yaşanıldığı söylenilen bütün o acıların ve mutlulukların başkaları için iki dakikalık duygu değişimi sağladığını, yine de etrafta olup bitenlerden çok da haberimizin olmadığını bağırıyordu bize, fısıldayarak. Mükemmel toplumdan bahsediyordu mesela, herkesin dans ettiği; ama müziğin sesi o kadar yüksekti ki konuşmaya çalışanlar bağırmak zorunda kalıyor, bu da onların susturulmasına yol açıyordu. Uzuvları eksik insanlardan da konu açılmıştı, makasla kesilen; ama o kadar fazlaydılar ki kesenlerin onlara bahşettikleri plastikten yapılma kolları ve bacakları şükranla karşılayamıyorlardı. Denizlerdeki balıklardan söz etmişlerdi, fazlaca bulunan; ama o kadar güzellerdi ki ağlara yakalanamayacak kadar azalmışlardı. Bir köydelerdi ayrıca, hiç gitmedikleri; ama her akıllarına geldiğinde rahatsızlık uyandırıyordu hiç akıllarına gelmeyen köyleri. Bütün bu hikayeleri satan biri de vardı, peçetelerle birlikte. Hatta o kadar kaptırmıştı ki kendini, içine atıldığı çamurda bile kendini inandırmaktı derdi. Bunların tam ortasında yer alan karakterlerin ise hepsi kendi dünyalarındalardı. Etraflarında gerçekleşen bütün bu kirlenişi izliyor, yine de içinde bulundukları beyazlığa doğru yöneltilen bir yardım çağrısını kendilerinde hak görüyorlardı. Kendi yaptıkları müzikte kayboluyor, son notadan sonra çamur içinde yüzmeye devam ediyorlardı. Gülünç karanlık, gülünçtü ve aynı zamanda karanlıktı da. İçinde ağlayan onlarca insana ve etraftaki lekesizliğe rağmen. Gülünç karanlık bize bir şey anlatıyordu, fakat karanlık bütün sesleri bastırır derecede gürültülüydü ve biz fısıltıları bağırışlara tercih ettiğimizden beri etrafımızdaki hiçbir şeyi duyamıyorduk.

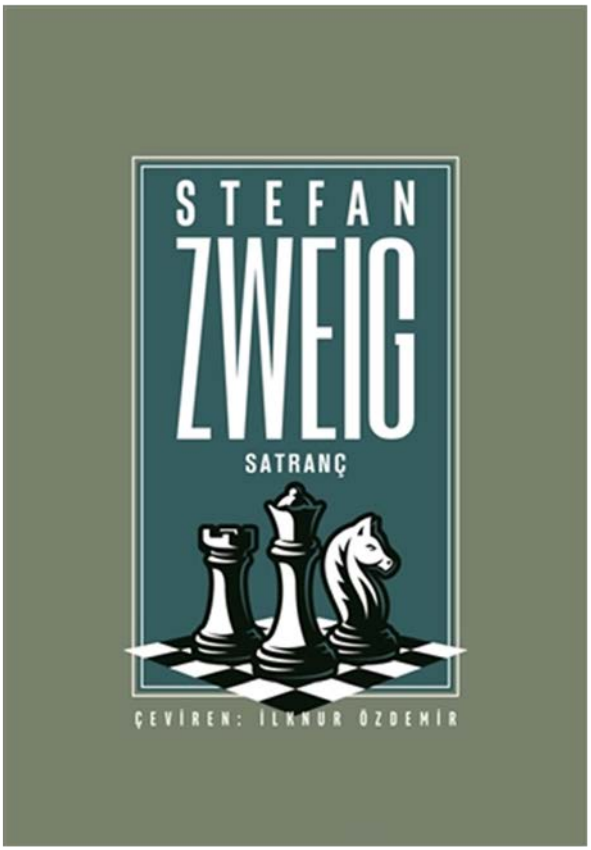

Ekin İpek TUNÇ 10 Fen/B

YARIM KALAN OYUN

Ünlü yazar Stefan Zweig tarafından savaş ve Nazi otoritesi altında, intiharından hemen önce, yıl 1942'de kaleme alınan Satranç kitabı bizi New York'tan Buenos Aires'e yapılan bir deniz yolculuğuna çıkarıyor. Son eseri ve dünyaya bir veda mektubu niteliğinde olan bu kitabın ana karakterleri aynı zamanda anlatıcı olan Mirko Czentovic ve Nazi otoritesi altında psikolojik işkencelere maruz kalan Dr. B'dir.

Zweig'ın hayatından izleri daha kitabın ilk sayfalarından okuyucuya hissettirmeyi başaran romanda satranç tahtası savaşı, Mirko Czentovic Nazi otoritesi ve acımasızlığı, Dr. B ise hümanizmi ve İkinci Dünya Savaşı'nda insanların maruz kaldıkları zulümleri simgeler.

Kitabın ilk sayfalarında Czentovic' in küçüklüğünden dünya satranç şampiyonu olmasına kadarki sürecini okuyoruz. Babasını küçük yaşta kaybeden Czentovic'in bakımını üstlenen Papaz yıllarca Czentovic'e özel eğitim vermeye çalışmış ancak Czentovic' in öğrenme güçlüğü nedeniyle başarısız olmuştur. Her akşam jandarma çavuşu ile satranç oynayan Papaz'ı ve satranç taşlarını kıpırdamaksızın izleyen Czentovic, çavuşun isteği üzerine satranç tahtasının diğer ucuna oturur, bu şekilde çavuş ve Czentovic arasındaki çekişme başlar. Üst üste iki kez yenilen çavuş, Czentovic'in bir satranç dâhisi olduğu kanısına vararak kasabadan kente gitmeye karar verir ve bunun üzerine Czentovic gittiği kentteki herkesle maçlar yapar ve onları yener. Yendiği kişilerden biri olan Kont Simczic, Czentovic'in tüm masraflarını karşılayarak onu bir satranç ustasında eğitim alması için Viyana'ya gönderir. Bu şekilde, Czentovic şampiyonluk basamaklarını tırmanan ve dünyaca tanınan bir satranç ustası olur.

Yolculuk başlayınca bir turnuvaya davet edilen usta Czentovic, zengin iş adamı McConnor ile maç yapar. Şüphesiz kazanacağı belli olan Czentovic oyunu umursamaz tavırlarla devam ettirirken rakibini şah-mat eder ve bunun üzerine McConnor bir rövanş maçı talep eder. O sırada bir yabancı oyuna dâhil olur ve bunun sonucunda berabere kalırlar. Bu sefer de Czentovic üçüncü Oyunu teklif eder ve McConnor bu oyunu yabancıya yani Dr. B'ye devreder. Ancak Dr. B bu teklifi reddederek sigara odasından çıkar. Czentovic ise Dr. B'nin arkasından gider ve onu ikna etmeye çalışır. Bunun üzerine Dr. B hayat hikâyesini anlatmaya koyulur.

Viyana'da bir avukatlık bürosuna sahip olan Dr. B, işi Nazi otoritesi ve ajanları tarafında öğrenildiğinde Hitler'in Viyana'ya girmesinden bir gün önce tutuklanır. Ancak diğer tutukluların aksine toplama kampına gönderilmemiş ve fiziksel işkenceye maruz bırakılmamıştır. Tam aksine bomboş bir otel odasında hiçliğe hapsedilmiş ve psikolojik işkence görmüştür. Tüm dış dünya ile bağı kesilir, kendi kendine terk edilir.

Tıpkı İkinci Dünya Savaşı'ndaki masum insanlara yapıldığı gibi. Dr. B yaşadıklarını şöyle anlatıyor:

"Bize hiçbir şey yapmadılar, bizi tümüyle hiçliğin içine yerleştirdiler, çünkü bilindiği gibi yeryüzünde hiçbir şey insan ruhuna hiçlik kadar baskı yapmaz. Her birimizi tam bir boşluğa, dış dünyaya sıkı sıkı ya kapalı bir odaya hapsetmekle, eninde sonun da dilimizi çözecek olan baskı, dayak ve soğuk yoluyla dışarıdan değil içeriden yaratılacaktı." (Zweig 41)

Dr. B her şeyi dener ancak pes etmez. Bir gün sorgusunu beklerken subayın cebinde bir kitap görür. Tam akıl sağlığını kaybetmek üzereyken aklına o kitabı çalıp odasına götürmek gelir. Öyle de yapar. Büyük hayaller ve zorluklarla aldığı kitabın bir roman, bir şiir hatta belki de bir derleme olduğunu düşünür. Kitabın kapağını gördüğünde hayal kırıklığına uğrar. Büyük uğraşlarla aldığı kitabın bir satranç albümü olduğunu görür. Yüz elli büyük ustanın oyunlarının albümü…

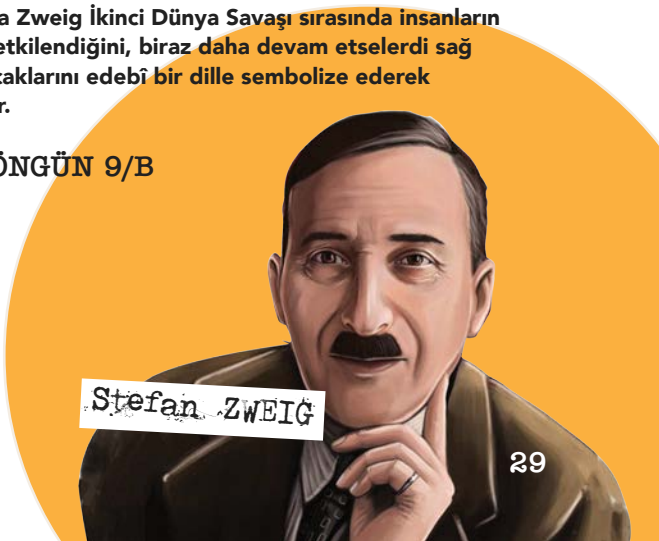
Yokluktan okumaya başladığı kitaptan önce hiçbir şey anlayamasa da, zamanla hoşuna gitmeye ve öğrenmeye başlar.

Bu hayat hikâyesi üzerine söylediklerinin delilik mi gerçek mi olduğunu anlamak için daha da ısrarda bulunan Czentovic'i reddedemeyen Dr. B ile usta arasındaki büyük maç başlar.

Başladıkları oyunda Dr. B kazanma durumuna gelirken, usta Czentovic taşları masadan iterek oyundan çekilir. Bunun üzerine Czentovic bir maç daha ister ve Dr. B tek oyun sözünü bozarak bir oyuna daha başlar. Hamleler yapıldıkça Dr. B gerilir ve sonunda pes ederek oyunla alakasız bir hamle yapar, masadan kalkar. Oyun yarım kalır.

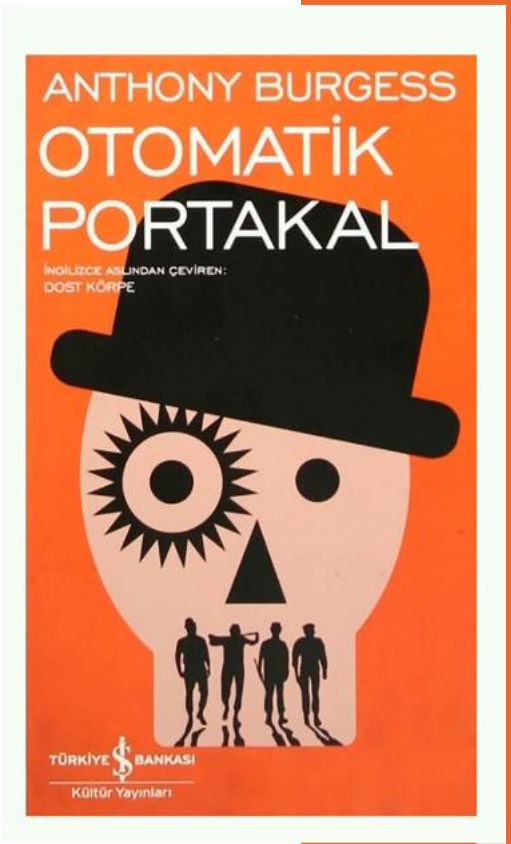
Aslında Zweig İkinci Dünya Savaşı sırasında insanların ne kadar etkilendiğini, biraz daha devam etselerdi sağ çıkamayacaklarını edebî bir dille sembolize ederek anlatmıştır.

Defne ÖNGÜN 9/B

Gerçekçi Bir Distopya Otomatik Portakal

Anthony Burgess distopyası Otomatik Portakal kitabında, sadist ruhlu çetenin lideri (Alex, Eski Yunanca'da "Kanunsuz" anlamına gelen isminin hakkını vermekten geri kalmayan) olan Alex'in, Pavlov'un köpeğini koşulladığı gibi koşullanmasını anlatılmaktadır. Burgess'in etkileyici argo üslubuyla kaleme almış olduğu kitabın ismi, yazar tarafından şu şekilde açıklanmaktadır: **"Cockney dilinde (İngiliz argosu) bir deyiş vardır. 'Uqueer as as clockwork orange.' Bu deyiş, olabilecek en yüksek derecede gariplikleri barındıran kişi anlamına gelir. Bu çok sevdiğim lafı, yıllarca bir kitap başlığında kullanmayı düşünmüşümdür. Bir de tabii Malezya'da "canlı" anlamına gelen "orang" sözcüğü var. Kitabı yazmaya başladığımda, rengi ve hoş bir kokusu olan bir meyvenin kullanıldığı bu deyişin, tam da benim anlatmak istediğim duruma, Pavlov kanunlarının uygulanmasına dayalı bir hikâyeye çok iyi oturduğunu düşündüm."**

Baş karakter Alex'e yapılan koşullandırma, işkence denilebilecek deney, elbette sebepsiz değildir. Olayların en başına dönecek olursak; Alex ve liderliğini yaptığı çetesi, her gün hırsızlık, zorbalık yapmakta ve insanların evlerine girip tozu dumana katarak kadınlara tecavüz etmektedirler. Tüm bunları sadece eğlenmek, vakit geçirmek üzere yapmalarını kitaptaki şu can alıcı cümle açıklar: **"İyiliğin sebebini aradıkları yok, öyleyse niye tersini merak ediyorlar ki?" (Burgess 35)** Birkaç defa polisler tarafından yakalanıp sonrasında salınan bu çete üyeleri arasında bir süre sonra anlaşmazlıklar başlar. Bu anlaşmazlık Alex'e kurulan tuzak ile Alex'in kendini hapishanede bulmasıyla sonlanır. Hapishanede kalan Alex'in önüne bir anlaşma sunulur. Bu bir çeşit deneyde on beş gün denek olarak kullanılmaktır. Eğer deney işe yararsa bu yöntem uygulanarak tüm mahkumlar suç işleyemeyecek hâle getirilebilir ve hapishaneler boşaltılabilir düşüncesi sağlanacaktır. Hayatının kurtuluşu sanan karakterimiz bu anlaşmayı kabul eder oysaki bilmiyordur, hayatında aldığı tüm zevkler yok olmak üzeredir.

Bu yazıyı, veya herhangi bir yerde Otomatik Portakal kitabının özetini okuyan insanlar, "Böyle kötü insanların zevki yok olsa da toplum refahı sağlansa." diye düşünebilir. Haksız da sayılmazlar ama yazar olayların dışarıdan gözüktüğü kadarıyla yetinmek istemeyip tüm olayları bize Alex'in gözünden aktarır; anlatıcı baştan sona serseri olan Alex'tir. Alışık olduğumuzdan farklı bir şekilde anlatıcının toplum düzenine aykırı davranışlarda birinin olması ile okuyucu, belki de hiç bakış açısından bakmak istemediği "kötü, merhametsiz insanlar" olarak tanımlayabileceğimiz kişinin gözünden bakar tüm olaylara. Sadece bakmakla kalmaz, kitap ilerledikçe serseri ruhlu Alex'e acımaya başlar çünkü yapılan deney, amacı gibi hiç de masum değildir.

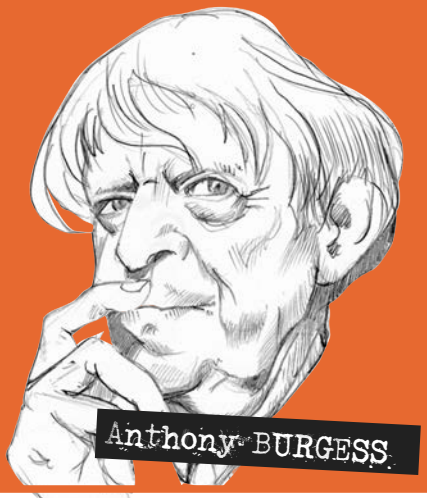
Tüm bunların dışında, kitapta toplumsal gözlemler ve eleştiriler de yer alır. Müzisyenlik de yapan Burgess klasik müzik dinleyen Alex'e, gençlere "Kurmalı Oyuncak" benzetmesini yaptırarak popüler müzik ile yeni dönem gençlerini eleştirir. Çetenin kütüphaneden çıkan bir adamı "öğretmen" sanmasıyla dövmeleri eğitim sistemini; "Tükeniş Sokağı", "Umutsuzluk Caddesi" gibi cadde, sokak isimlerinin yer alması ise sokaktaki insan yapısını eleştirir.

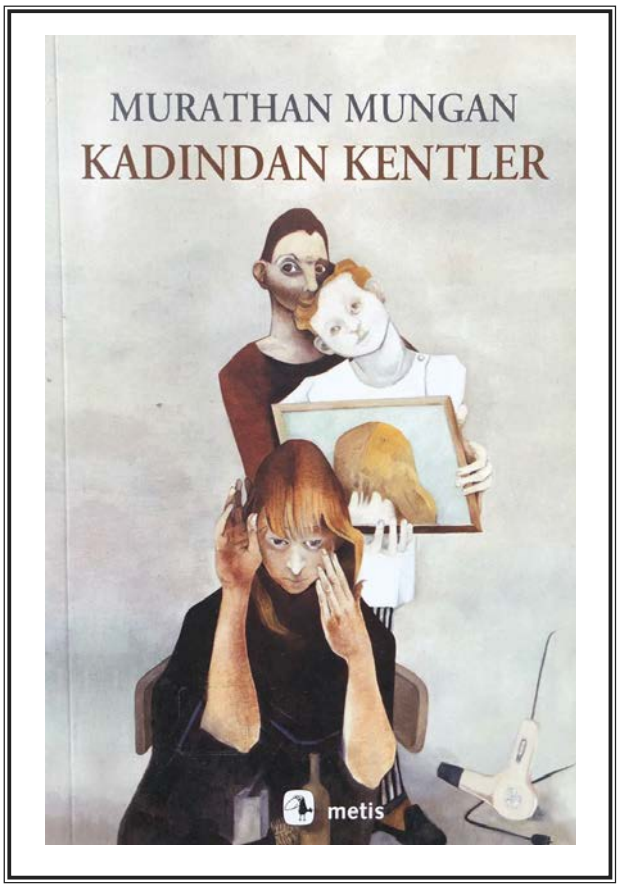
Otomatik Portakal'ın en etkileyici tarafı ise distopik özelliğinin gerçekçiliğidir. Kitabın trajik kısmı, aslında gündelik hayatımızda da rastladığımız türden olayları tüm çıplaklığı ile anlatmasıdır. Yapılan ve kitabın içine gizlenen eleştirilerle gerçek dünya arasında bağlantı kuran Otomatik Portakal romanında Alex ve çetesinin başka çete üyeleriyle dövüştükleri bölümde, diğer çete üyelerinin üzerlerinde Nazi üniformalarının olması ile birlikte kitapta yer alan **"Yetişkinlerin savaştığı, bombalar attığı, birbirini kesip doğradığı, acımasızlığın kol gezdiği bir dünyada gençlerin yurtsever, dine bağlı, uslu terbiyeli olmaları söz konusu değildir." (Burgess 38)** cümlesi beni etkileyen ve aynı zamanda korkutan bir bölüm olmuştur çünkü olağanüstü varlıkları veya olayları barındırmayan kitap, okuru "Neden olmasın?" diye düşündürür ve deneye karşı da yapılabilir şeklinde düşündürmeye başlar. O zaman hemen akla gelmelidir ki; **"İyilik içten gelir. İyilik bir seçimdir. Bir insan seçemezse, insanlıktan çıkar..." (Burgess)**

Kaynakça:

Burgess, Anthony. Otomatik Portakal. Çev. Aziz Üstel. İstanbul. Türkiye İş Bankası Kültür, 2019

Derin KESKİNER 9 Fen/A

"KADINDAN KENTLER" ÖYKÜLERİNDE GERİYE DÖNÜŞ TEKNİĞİ

MURATHAN MUNGAN'IN "KADINDAN KENTLER" KİTABINDAKİ HİKAYELERİNDEN EN AZ İKİSİNİ KULLANARAK YAZARIN GERİYE DÖNÜŞ TEKNİĞİNİ NASIL VE HANGİ AMAÇLA KULLANDIKLARINI TARTIŞINIZ.

Murathan Mungan'ın Kadından Kentler kitabı iki kadının bir kentte karşılaşmasıyla başlayan, fazlaca üstkurmaca içeren postmodern öykülerden oluşmaktadır. Yazar, kitabı kadınlar üzerinden kurguluyor olmasından dolayı sosyolojik veya politik bir yazı olmasından çekinerek öykülerin ve bütün olarak kitabın edebî yoğunluğuna büyük önem vermiş ve bu kaygıdan yola çıkarak öykülerindeki kadınları sadece kadın oluşlarıyla değil bütüncül varoluşlarıyla ele almış ve çok katmanlı bir şekilde okura aktarmıştır. Bu yazıda Mungan'ın kadın karakterleri ve öykülerini nasıl katmanlaştırdığını ve geriye dönüş tekniğini nasıl ve ne amaçla kullandığını "Trabzon Burması" ve "Samsun Sigarası, Tütün Balyaları, Tamaron" öyküleri üzerinden incelenecektir.

Trabzon Burması adli tıpta çalışan Sevgi adından genç bir doktor ile bir Trabzon köyünde kendini asmış genç bir kızın karşılaşması üzerine kurulur. İntihar eden genç kızı görünce Sevgi, küçük bir değişimle onun yerinde kendinin olabileceğini düşünmeye başlar. Yazar, okuru Sevgi'nin zihninin derinliklerine sürüklemek adına geri dönüş tekniğini kullanır ve hikâyenin asıl geçtiği zamandan tamamen koparak olay örgüsünü yıllar öncesine çeker. Daha uzun bir öykü olan Samsun Sigarası, Tütün Balyaları, Tamaron'da ise geriye dönüş tekniği sadece bir karakter için değil aynı anda iki farklı ailenin ve çocuğun zihninin, ruhunun ve geçmişinin anlaşılması adına yapılmaktadır. Trabzon Burma'sında hiç, diğer bazı öykülerde de çok silik bulunan erkek karakterler Samsun Sigarası'nda erkeğin de geçmiş öyküsünün anlatımıyla farklılık gösterir ve böylece okurun karşısına daha katmanlı, sadece erkekliği ile var olmayan bir karakter çıkar.

Türk edebiyatında postmodern bir yazar olarak anılan Mungan hem bu iki öykü özelinde hem de kitap genelinde geriye dönüş tekniğini, yazısını edebî anlamda geliştirmek ve oluşturduğu karakterleri derinleştirmek arzusunun yanında yazdıklarını okurun zihninde daha gerçekçi bir şekilde oluşturabilmek adına kullanmıştır. Okur, okuduğu kişiler, mekân, zaman, ve öyküde karşılaştığı neredeyse her detayın geçmiş hazinesine dair bilgi aldıkça onları zihninde daha net ve keskin çizebilir hale gelir. Öykülerdeki kahramanların hepsini İstanbul Esenler Otogarı'nda geçen son öyküde karşılaştıracak olan yazar, her kahramanın hayatına gerek rüyasal gerek gerçek bir İstanbul geçmişi yerleştirir. Okura bu İstanbul detayını belirtmek ve hatırlatmak adına da geriye dönüş tekniğine yer verir.

Murathan Mungan, kitaptaki hikâyelerin bazılarında geriye dönüş tekniğini yalnız ana kahramanın kendi zihninde bir geçmişi anma anı olarak bazen de geçmişi anan karakterler zihninden geçenleri çevresindekiler ve özellikle hikâyenin ana kahramanı ile paylaşması olarak uygulamıştır. Trabzon Burması öyküsünde olduğu gibi kahramanın sadece kendi zihninde geçmişi andığı yazılarda geçmişe dönüş tekniği bilinç akışı tekniği ile benzerlikler gösterir. Ayrıca hikâyenin kısmen kronolojik akışını kırıp araya giren bu geçmişe dönüşler yazıyı anakronik bir hâle getirirerek öyküdeki yazınsal bütünlüğü bozar ve okurun kafasında bazı karışıklıklara sebep olur. Bu da tekrardan postmodern bir yazar olan Murathan Mungan'ın metinlerini okuyan okura her şeyi hazır sunmak yerine onu da bir çaba içine sokma arzusuna yorulabilir. Samsun Sigarası, Tütün Balyaları, Tamaron adlı öyküde ise geri dönüş tekniği hem karakterin zihninde hem de çevreyle paylaşılan şekilde uygulanmıştır. Ana kahramanın kardeşinin kocası, ona geçmişte annesiyle yaşadıklarından bahsederken yazar tekrardan geriye dönüş tekniğini kullanır ancak bu okurun daha alışık olduğu bir olgudur. Çünkü bu noktada okur, öykünün zamansal akışında bir mola verildiğini ve öykünün daha makul belki de daha anlamlı olması için geçmiş hakkında bilgi alması gerektiğini anlar. Devamında klasik bir diyalog içerisinde bilinç akışı yahut iç monolog gibi postmodern edebiyat unsurları kullanılmadan geçmiş üzerine bilgi verilir.

Kadınlardan Kentler'de Mungan, öykülerini kısıtlı bir süre içerisine sığdırmaktan ziyade geçmişin ve bugünün tüm katmanlarından yararlanarak zenginleştirir ve yazdığı bir hikâye içerisinde geçmişe dair hikâyelere de yer vererek kurmaca üstüne kurmaca oluşturur. Yazarın âdeta kendine özgü geriye dönüş tekniği kullanımı yazılarını daha anlaşılmazdan ziyade daha zengin, anlamlı ve derin kılar. Kadınları sadece cinsel objeler olarak değil çok katmanlı, güçlü kökleri olan, komplike ve derin canlılar olarak ele alıp aynı zamanda öyküyü bir politik araç olmaktan uzaklaştırırken "kadın" konusu üzerinde kendi duruşunu da belli etmiş olur.

Yağmur YILDIRIM 12 / IB

SIRA DIŞI BİR ROMAN:

KARDEŞİMİN HİKÂYESİ

Zülfü Livaneli, "Kardeşimin Hikâyesi" eserinde, bir cinayet üzerinden insan ruhunun karmaşıklığını çarpıcı bir şekilde kaleme almıştır.
Öldürülen kişi; yakından tanıdığı, çekiciliği ve flörtöz yapısı ile bilinen Arzu Kahraman'dır. Eserin bir cinayet üzerine kurgulanmış olması romanın polisiye türde yazılmış olduğunu akıllara getirir. Eserde her ne kadar bir cinayet söz konusu olsa da, cinayetten ziyade aşk ve tutku gibi güçlü duygular da işlenir.

Olaylar kurgunun baş kahramanı Ahmet Arslan'ın ağzından anlatılmıştır. Eserdeki karakterlerin psikolojik derinliğinde boğulmak; kitabı güzel ve sürükleyici kılar. Arzu'nun ölüm haberini duyan Ahmet, en ufak bir şey hissetmemektedir çünkü hissedememektedir.

"Duyuları olan ama duyguları olmayan bir adam, kimseye dokunamıyor, aşk ve nefret duyamıyor, egosu yok ve hayvanlarla konuştuğuna inanıyor." (Livaneli, 2018)

Bu durum okuyucu kitlesinin çoğuna yabancı ve garip gelebilir. Hissiz bir adamı, katil olmaktan alıkoyan şey nedir? Ahmet'i farklı kılan birçok özellik vardır. Herhangi bir duygu hissedememesi de bu özelliklerden biridir. İnsanlara karşı bir his besleyemediği gibi, onlara dokunamaz da. Ahmet'in tek tuhaflığı bu da değildir. Evindeki odaları, odalarda bulunan kitap türlerine göre adlandırır. Ahmet gerçek bir okuyucudur ve düzen hastasıdır.

Kadınlar... Ahmet'in hayatında kadının da yeri farklıdır.

Cinayeti araştırmak üzere İstanbul'dan Podima'ya gazeteci bir kız... Eserde kıza bir isim verilmemiştir ve kendisinden "Gazeteci Kız" olarak bahsedilmiştir. Peki neden? Bunun derinliklerinde, Ahmet'in kadınlarla yaşadığı travmalar yatmaktadır. Yani "Gazeteci Kız" aslında bir nevi kadının sembolüdür. Ahmet ve Gazeteci Kız'ın arasında geçen konuşmalar okundukça, Ahmet'in –söylediği kadar- duygusuz olmadığını görüyoruz.

Ahmet'in gazeteci kızla sohbeti esnasında dünyayı dolaşan bir ikiz kardeşi olduğunu anlıyoruz. Mehmet... Mehmet Arslan... Annesini ve babasını kaybettiği trafik kazasından, Mehmet ile sağ çıkmıştır. Gazeteci Kız'a ara sıra Mehmet'ten ve "Mehmet'in hikâyesinden" bahseder ancak kapsamlıca anlatmaz. Eserin sonunda Mehmet Arslan okurları hayrete düşürecektir.

Mehmet'in hikâyesi, Rusya'da çalışmaya gidip, âşık olması ile başlıyor. Travmalarla dolu olan hikâyeyi özetlememin sebebi, her okuyucunun farklı etkileneceğini bilmemden kaynaklanıyor. Livaneli'nin asla beklenmedik gelişmeleri anlamda kopukluk yaratmadan, profesyonellikle aktarması eseri oldukça etkileyici yapıyor.

Livaneli, eserin son bölümünde farklı anlatım teknikleriyle olayları çözümlemiştir. Ahmet, katilin kim olduğunu çözüp, bir bulmaca ile açıklar. Yazarın bir bulmacaya yer vermesi, kurguyu canlandırır ve hareketlendirir. "Karar" bölümü gerçek bir mahkeme kararı gibi yazılmıştır. Ahmet'in aslında Mehmet'in hikâyesini yaşadığını, neden kimseye dokunamadığı ve neden hiçbir şey hissetmediği bu kısmında anlatılır.

"Ey benim şahım; hayatımı bağışladın ama karşılığında hikâyelerimi çaldın benden. Oysa ben sadece hikâyelerde yaşayabilirdim." Eserin başında yer verilen bu dizelerin anlamını aslında romanın sonuna geldiğimizde daha iyi kavrıyoruz.

Özgün bir roman olan Kardeşimin Hikâyesi'nin ustalıkla tasarlanmış kurgusunun okumayı sevenler tarafından beğenileceğini düşünüyorum.

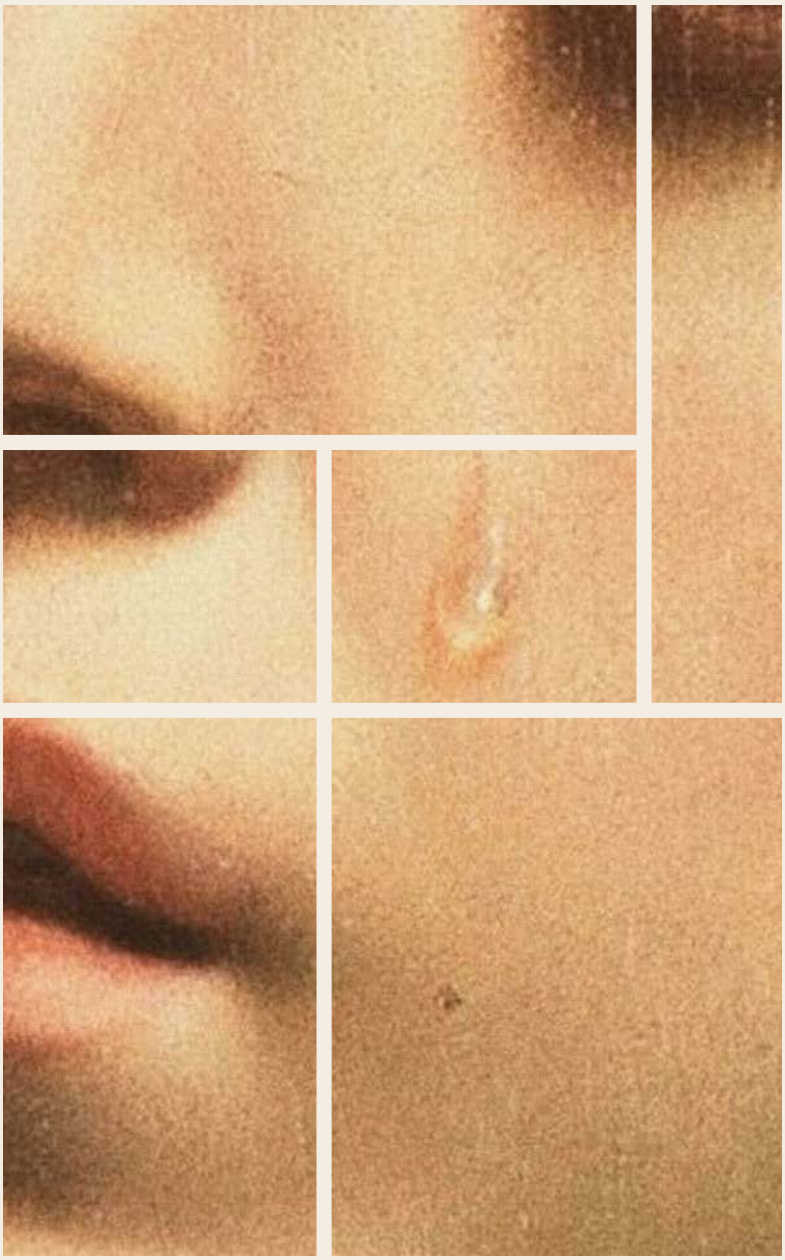

Irmak ÖZDOĞAN 9/A

MAKALELER

HEINRICH BÖLL

“KATHARİNA BLUM’UN ÇİĞNENEN ONURU”

Romanı Üzerine

Medyanın Yargı ve Toplum Etiği Üzerinde Etkisi

Toplum, yaşamlarını sürdürmek, birçok temel çıkarlarını gerçekleştirmek için iş birliği yapan insanların tümü olarak tanımlanabilir. Toplumun düzene girebilmesi, insanların huzurlu yaşayabilmesi için ve toplum tarafından yanlışı doğrudan ayırabilmek için bir takım yazısız kurallar konulmuştur. Bu kurallar ve ilkeler bütününe, tarihi eski Yunan felsefesine de dayanan bir kelime, “etik” olarak adlandırılır. Bir kişinin bir olay karşısında olumlu veya olumsuz düşünce söylemesi, fikir beyan etmesine “yargı” denir. Bu eleştirel bir biçimde değerlendirme şekli, farklı temel ihtiyaçlarını gerçekleştirmek için iş birliği yapan insanların tümünü bir araya getiren toplumun işleyişini ve düzenini sağlar. Toplumun hareketini ve düşüncesini yönlendiren bu iki kavram aynı zamanda birbirlerini etkileyerek meydana gelir. Yani ahlak kavramının içindeki felsefeyi oluşturan etik, toplumdaki yargıyı da yönlendirmektedir. Kitabın gidişatında var olan bir başka önemli kavram ve kuruluş ise medyadır. Medya, günümüz çağının vazgeçilmez kitle iletişim araçlarının tümüdür. Topluma yaşanılan olayları haber şeklinde aktarır ve bu haberler doğrultusunda bireyin yaşanılan ve söylenen olaylar karşısında gösterdiği duruşunu oluşturur. Heinrich Böll tarafından kaleme alınan Katharina Blum’un Çiğnenen Onuru adlı romanında da meydana gelen olaylar medyanın etkisi, yargı ve toplum etiğinin eleştirel boyutta değerlendirilerek oluşturulmuştur.

Heinrich Böll tarafından toplumun etik değer yargılarını eleştiren bu romanda masum ve feminist bir duruş sergileyerek hayatını geçindiren, kendi kendine yetebilen bir kadın karakteri olarak ortaya atılmış Katharina Blum, toplum açısından kendinden beklenmeyen bir davranış sergiler, terörist olarak adlandırılan bir örgüte dâhil olan dönemin aranan isimlerinden olan Ludwig’e aşık olur, gözaltına alınır ve herhangi bir somut gösterge olmadan terörist yargısı ile sorguya çekilir. Bu noktada Zeitung isimli gazete meydana çıkar ve Katharina Blum’un toplum içinde çizdiği imajı yerle bir edecek söylemlere yer vererek medya kuruluşlarında bir karalama kampanyası başlatır. Toplum gözünde örnek sayılabilecek bir kişi olan Katharina Blum artık toplum tarafından küçük düşürülmektedir.

Toplum içerisinde kendi halinde yaşayan bir kişiye bir anda çirkin atıflarda bulunulması tesadüf değildir. Bu durumda görülür ki toplum, yönlendirilmiştir. Toplumun düşüncesini kesin olmayan ve yalan haberlerle bu kadar kolay değiştirebilen medya, orta sınıf bir kadını, toplum ahlakının ve etiğinin dışına çıkararak hayatını mahvedebilmiştir.

“Hiçbir zaman eskisi gibi olmayacak, hiçbir zaman. Kızı mahvedecekler. Polis yapmasa bile, Zeitung yapacak bunu; gazete ilgisini yitirince de başkaları. Al, önce oku şunu.” (Böll 42)

Katharina Blum’un sorgusu sırasında bütün günlük alışkanlıkları, harcamaları, geçmişi ortaya atılır, ve Katharina Blum yapmadığı şeyler üzerine suçlanarak hem medya tarafından hem de toplum tarafından ayrıştırılır ve kötüye adlandırılır. Sadece ayrıştırma değil, aynı zamanda yakınlarıyla yapılan röportajlar sırasındaki yalan haberlerle halk kandırılır. Medyanın var olan bir durumu bambaşka anlatarak düşünceyi yönlendirmesinin eserden pek çok farklı örnek haber gösterilebilir. Bunlardan bir tanesi, ve Katharina’yı derinden sarsan olay olarak geçen, annesinin ölümüdür. Suçlama gazetede doğrudan yapılmış ve “Katharina Blum’un ilk kurbanının annesi olduğu artık kesinlikle bilinmektedir. Kadın, kızının yaptıklarını duyunca geçirdiği şokun etkisiyle ölmüştür.” (Böll 93) cümleleriyle okuyucuya sunulmuştur.

Katharina Blum'un sorgusu sırasında bütün günlük alışkanlıkları, harcamaları, geçmişi ortaya atılır, ve Katharina Blum yapmadığı şeyler üzerine suçlanarak hem medya tarafından hem de toplum tarafından ayrıştırılır ve kötüye adlandırılır. Sadece ayrıştırma değil, aynı zamanda yakınlarıyla yapılan röportajlar sırasındaki yalan haberlerle halk kandırılır. Medyanın var olan bir durumu bambaşka anlatarak düşünceyi yönlendirmesinin eserden pek çok farklı örnek haber gösterilebilir. Bunlardan bir tanesi, ve Katharina'yı derinden sarsan olay olarak geçen, annesinin ölümüdür. Suçlama gazetede doğrudan yapılmış ve "Katharina Blum'un ilk kurbanının annesi olduğu artık kesinlikle bilinmektedir. "Kadın, kızının yaptıklarını duyunca geçirdiği şokun etkisiyle ölmüştür." (Böll 93) cümleleriyle okuyucuya sunulmuştur. Olaylar sırasında Tötges, eserde adı geçen gazeteci, Blum'un hasta annesiyle yaptığı röportaj sırasında kayıt altına alınan kaygı yüklü sözlerini gazetede "Böyle olacağı belliydi. İşin sonu nasılsa buraya varacaktı, sonunda böyle oldu." (Böll 43) diye olumsuz bir ifade olarak aktarır. Bunun yanı sıra çarpıtılan düşüncelere "Katharina Blum'u üç yıldır çalıştıran filolog ve tarihçi Hiepertz şöyle dedi: "Bizi ustaca kandırmayı başarmış ve her bakımdan radikal bir kişi." (Böll 44) başka bir örnek olarak gösterilebilir. Gazeteye aktarılan cümlenin aksine öyle bir cümle söylenmemiştir. "Daha sonra Blorna'nın telefon açtığı Hiepertz şunları söylediğine yemin etti: "Katharina, ancak yardımseverliği, düzenliliği ve zekası açısından radikal diye nitelendirilebilir." (Böll 44)

Medyanın toplumu etkilemesi ve Katharina Blum'un aldığı geri dönütler neticesinde romanın sonunda kaybedecek bir şeyi kalmadığı kararı alarak hayatını mahveden gazete muhabirinin öldürülmesine ve Blum'un topluma karşı nefretinin oluşmasına yol açar. Sadece Katharina Blum'un değil, eserde medyanın olayları farklı açılardan değerlendirmesi toplum içerisinde sosyoekonomik durumu yüksek olan insanların da örneğin Blorna çiftinin, şiddete eğilmesine ve toplumdan uzaklaşmasına yol açmıştır.

"Sonntagszeitung'un tutumunun yol açtığı bu gibi sorunları, kültürlü ve durmuş oturmuş kişilerin bile nasıl öfkelenip en ağır kaba kuvvet gösterilerine kalkıştıkları anlaşılsın diye burada belirttik." (Böll 115)

Medya eserin sonunda onları da toplumun haksız yargısına kurban etmiştir. "Hanımefendi, genellikle satış yaptığımız çevreler, sizin köprüleri atmış olduğunuz çevrelerdir." (Böll 127)

Eserin yazıldığı ve anlatımını yaptığı 70'ler dönemindeki toplumu incelediğimizde ise, anlatılan ve çizilen toplum dönemin federal Almanyası'nın, savaş sonrası toparlanmaya çalışan ve kendi içinde sorunları olan ve sorun çıkarmaya meyilli bir toplum olduğunu görmekteyiz. Meydana gelen siyasi olaylar karşısında polise her türlü zorbalık, kişisel hak ve özgürlük anlayışı çiğneme özgürlüğü tanıyan o dönemin Almanya hükümeti, "basın özgürlüğü" adıyla gazetelerde her türlü yalan habere ve söyleme taviz verebilecek bir hükümet olarak kayıtlara geçmiştir. "İfadenin bu noktasında "gazeteciliğin belirli bir dürüstlükle bağdaştırılması olanaksız uygulamaları hakkında cezai takibat yapmanın" polise ya da savcılığa düşen bir iş olmadığı Frau Woltersheim'a anımsatıldı. Basın özgürlüğüne öyle gelişigüzel el uzatılamazdı." (Böll 65) Bu örnek üzerinden de anlaşılabildiği gibi basın özgürlüğü diplomatik ve hukuki yollardan engellenemeyecek bir durumda olması nedeni ile, yapılan propagandalar kişinin özel hayatını hiçe sayacak bir durumda dahi olsa -ki Katharina Blum tarafında yapılan muammelle bu olacaktır- medya özgürlüğüne sığınılarak koruma altına alınacaktır ve mağdur için yapacak bir şey yoktur.

Aynı zamanda romanda ahlak ve etiğin çok ön planda olduğu bir toplum karşımıza çıkar. Dine bağnaz bir bakış açısına sahip kandırılmaya müsait olan dönemin toplumu, medyanın gösterdiği yanlışlar doğrultusunda Kahtarina Blum'u ve onun yanında olarak yalanlarla çarpıtılan diğer karakterleri yargılamaktadır. "Katharina, Götten ile olan ilişkisinden ötürü artık haklı olarak toplumun ortak malıydı." (Böll 61)

Medyanın sunduğu Katharina Blum hakkındaki doğru yanlış bilgiler sadece toplumun yargısına değil, üst düzey yargı kuruluşlarında ve polislerin sorgusu sırasında dahi süregelen ön yargılara sebep olmuştur.

Medyanın birey, toplumsal gruplar ve bir bütün olarak toplum üzerinde yapabileceği etkiler konusunda oldukça farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bazı görüşlere göre medyanın bireyler, toplum kesimleri ve toplum üzerindeki etkileri bilmeden, istemeden ve bir kasıt olmaksızın kendiliğinden oluşmaktadır. Oysaki tarih boyunca bilinçli bir şekilde verilen mesajlar, propagandalar ve planlanmış hareketlerle topluma sunulan medya, toplumu yönlendirmekte en yaygın kullanılan araçlardan bir tanesi olmuştur. Kitle iletişim araçları, günümüzde toplumsal denetimi sağladığı gibi, toplumsal değişimin de başlıca araçlarından olan bir güç, iktidar kaynağı olarak kabul edilmektedir. Siyasetçilerin en etkili kullandıkları araçlar medyalardır. Toplumun ideolojik-kültürel yapısına el atan ve bir kitle iletişim aracı olarak medya, egemenlerin kitle üzerinde kullandığı bir iletişim aracı olarak da tanımlanabilir. Bu araç, egemen sınıfının ideolojisinin topluma akıtıldığı kanal işlevini görmektedir. Heinrich Böll'ün kendi gerçek hayatta yaşadıklarından esinlenerek yazdığı bu romanda ise, medya kuruluşu çalışanları sadece kendi çıkarları için medya etiğine uymaz ve mahvolan hayatları umursamayarak toplumu nefret mekanizması haline getirmektedir. Bu durumda medya, medya kuruluşlarındaki gazeteciler, muhabirler ve diğer çalışanlar toplumdaki yargı ve toplum etiğini düzenlerken medya etiği kurallarını baz alarak çalışmalarını düzenlemeleri gerekmektedir. Medya etiğini, gazetecilerin, mesleklerini icra ederken uymak zorunda oldukları kurallar ve ilkeler bütünü olarak tanımlamak mümkündür. Bu etik ilkeler, hangi eylemlerin iyi olduğunu, hangi uygulamalardan kaçınmak gerektiğini belirterek gazetecilere yol gösterirler. Aynı zamanda medya etiği, özel hayatın gizliliği ve Katharina Blum'un Çiğnenen Onuru romanında da olduğu gibi çarpıtılarak yansıtılmasını engelleyen bir takım kurallara da sahiptir. Aksi takdirde medyanın yargı, toplum, etik, düşünceler ve benzeri değerlere olan etkisi tartışmasız durdurulamaz hâle gelecek ve Katharina Blum'un Çiğnenen Onuru romanında görüldüğü gibi basın organlarının gücü kötüye kullanılarak sıradan insanların günlük yaşamlarında görülecek büyük yıkımların önüne geçilemeyecektir.

Sonuç olarak Heinrich Böll tarafından yazılmış ve önce Alman edebiyatına yaptığı etkisiyle daha sonra da dünya edebiyatındaki yerini alarak ismini duyurmuş Katharina Blum'un Çiğnenen Onuru adlı roman, toplumlarda ve devletlerde medyanın manipülasyon, yanlış yönlendirme kişiyi toplum tarafından küçük düşürme problemlerine etik, ahlaki ve vicdani değerler de katarak okuyucuya başta medya etiği kavramı olmak üzere yapılan suçlamalar, sorgulamalar ve kanunlardaki yaptırımları sorgulatmak için kurgulanmıştır. Bu kurgulama çoğunlukla gerçeklikten esinlenmiştir ve medyanın toplum ve yargı kuruluşları üzerindeki kaçınılmaz etkisini okuyucuya sunulmuştur.

Kaynakça:

Böll, Heinrich. *Katharina Blum'un Çiğnenen Onuru.* Çev. Ahmet Cemal. İstanbul. Can, 2018.

Ceylan Yılmaz. *"Toplumsal Değerler Ve Medya Etiği".* Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 4. 7(2012):45

Evers, Huubs. *"Medya Etiği". İlef Arşiv.* Web. 30.01.2019

Pırılsu KESKİNER 12/IB

KIRMIZI PAZARTESİ

Konu:
Toplumsal baskıların romanın olay örgüsü ve karakterler üzerindeki etkisi.

Gabriel Garcia Marquez, Kırmızı Pazartesi romanında Kolombiya'nın bir kasabasında gerçekleşen bir namus cinayetini konu alır. Santiago Nasar dışında herkesin haberinin olduğu bu cinayet, gerçekleşir ve yıllarca bu kasabanın gündeminden düşmez, bu konuya kitapta, "Yıllar boyu bundan başka bir şey konuşamaz olmuştuk. O zamana kadar tekdüze birtakım alışkanlıklar içerisinde geçen günlük yaşantımız, aynı ortak kaygının çevresinde dönmeye başlamıştı birdenbire." (Marquez s.87) olarak değinilmiştir. Bu cinayetin aslında gerçek bir cinayet olduğu ve Marquez'in bu cinayete bizzat tanıklık ettiği söylenmektedir. Romanda Marquez, namus cinayeti üzerinden 'toplumsal değer ve normların' kişilerin davranışlarını nasıl etkilediği ve nasıl davranmaya zorlandıklarından bahsedilmektedir. Eserde, iç öyküsel anlatım (İkinci dereceden kahraman anlatışı) üzerinden cinayet vakasını araştırır, başka kahramanların ifade ve düşüncelerine yer vermekte, bu sayede okuyucuya toplumu ve kahramanları tanıtmakta ve ayrıca bu bağlamda olayları birçok perspektiften değerlendirilmesini sağlamaktadır. Kişilerin farklı düşünceleri hem bazı toplumsal değerlerin aktarılmasında hem de cinayetin belirsizliği konusunda okuyucuya fazla sayıda ipucu sunmaktadır. Edebiyatta alegorik bir eser olarak konumlandırılan Kırmızı Pazartesi, bazı fikir, yargı, eylem, duygu ve nesne gibi kavramların simge ve sembollerle ifade edilmesi ile oluşturulmuştur. 1981 yılında Paris'te tamamladığı ve büyülü gerçeklik akımı etkisinde yazdığı bu eseriyle Gabriel Garcia Marquez, 1982 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanmıştır.

İnsan, toplum içerisinde doğup büyüyen bir canlıdır. Toplum, içerisinde yer alan bireylerin ona ayak uydurmasını bekler. Bu nedenle insanın alışkanlıkları, davranışları ve bunların neticesinde de kişiliği toplumun gelenekleri, normları ve değerleri doğrultusunda şekillenir. Her toplumda yazılı kanunlar ya da töreler mevcuttur, toplum insanlara doğru ve yanlış kavramını aşılar. Toplumu oluşturan bireyler, kendilerini büyük ölçüde toplumun norm ve değerlerine temsil eder. Toplum baskısı, toplumlardaki değerlerin varlığı gerekçesiyle doğal olarak oluşan bir husustur. Bir toplumda uyumsuzluk veya farklılık pek iyi karşılanmaz. Bundan dolayı bireyler, bir farklılık yaratma uğruna bir çalışma yapmadan önce bir ikileme düşerler. Aslında sadece farklılık yaratmak isterken değil, herhangi bir eylem gerçekleştirmeden önce insanlar toplumun nasıl tepki vereceğini hesaba katarak bir kez daha düşünürler.

Kırmızı Pazartesi romanı, büyülü gerçekçilik akımı ile yazılmış olup gerçek dışı öğeler içeriyor olsa da, eserin asıl amacı olay örgüsü üzerinden okuyucuda estetik zevk uyandırmak değil de, olaylar üzerinden, romandaki bazı kahramanları sembolleştirerek okuyucuya bazı toplumsal sorunların aktarılmasıdır. Bu toplumsal sorunlar kapsamında, olay örgüsünü incelediğimizde, kitapta işlenen cinayetin aslında cinayeti işleyen Pedro ve Pablo kardeşlerin kişiliklerine ters düştüğü ve cinayet gerçekleşmeden önce kendi iç karakterleriyle çatışma içinde oldukları görülür.

Pedro ve Pablo kardeşler, halkın geneli tarafından sevilen, babalarının vefat etmesi sonrası kasap olarak ailesini geçindirmeye çalışan, törelere ve dînî değerlerine bağlı kalan iki kardeştir. Cinayet yaşanmadan önce onların böyle bir işe kalkışacağına kasabadaki kimse ihtimal bile vermez ve bu yüzden cinayet işleyecek olduklarını herkese haber verseler de kimse inanmaz ve bunu göz ardı ederler. Kitap, röportaj tekniği ile farklı kahramanların konuşmalarına yer verilerek oluşturulduğundan dolayı bu konuda farklı yorumlara da sıkça rastlanmaktadır. "Kasap olan Vicario kardeşlerin kesecekleri domuzlara çiçek adları koymaları, aslında ne kadar hassas yapıda insanlar olduklarının göstergesidir." (Marquez 53) Kitapta yer alan bu cümlede bir motif üzerinden okuyucuya kardeşlerin kişiliklerine dair bazı özellikler sezdirilir. "İkizlerin böyle bir cinayeti işleyebileceklerine kimsenin inanmaması da" (Marquez 53), cesaretsiz ve naif karakterlerini sembolize eder. Kardeşler ne kadar cinayet işlemeye yatkın olmayan bir karaktere sahip olmasalar da bazı dînî ve toplumsal değer ve normların baskısı altında cinayeti işlemeye gözleri dönmüş bir biçimde kalkışmışlardır. Pedro ve Pablo kardeşler cinayeti işlemeden önce engellenmek ve cinayeti işlememek istediklerinden dolayı, kasabadaki herkesi bu durumdan haberdar etmişlerdir. "Biri çıkıp da onu öldürmelerini engellesin diye akla gelebilecek her çareye başvurmuşlar ama bunu sağlamayı başaramamışlardı." (Marquez 49) Cinayet, herkes tarafından bilinse de çeşitli sebeplerden dolayı Cristo Bedoya dışında ciddi anlamda engellenmeye kalkışılmamış ve hatta bazı yerliler tarafından cinayetin işlenmesi doğru bulunmuştur. Her şeye rağmen, Vicario kardeşleri engellemeyen kesimde kısmen namus meselesinin ne kadar baskın olduğu ve nüfuz kavramının üzerindeki üstünlüğü okuyucuya sunulmaktadır. Kardeşlerin engellenmemeleri ve toplumun bu konuya bakış açısı, toplumun genel yargı değerlerini öne sunmakla birlikte ayrıca o toplum için namus meselesin önemini belirtir. Cinayeti töreler altında gizleyen, normalleştiren bir toplum yapısıyla karşılaşırız ve toplumda genel olarak kendi alanlarının, sınırlarının dışına çıkmaktansa sessiz kalmayı, bir tepki vermeden durarak güvende kalma arzusu bu topluma genel olarak hakimdir. Karşı çıkmak veya farklı olmak dışlanmaya sebep olabilir ve bu nedenle cesaret ister. "Saçmalama... O ikisi kimseyi öldüremez, hele zengin birini hiç" (Marquez 53) Kitapta Divina Flor tarafından ifade edilmiş bu söylemde, hem diğer alıntılardaki gibi belirtilmiş olan Pedro ve Pablo kardeşlerin normal şartlarda bir cinayet işlemeyeceği, işleyemeyeceğidir. Ayrıca farklı ve nispeten daha değerli olan bir ayrıntı ise öldürecekleri kişinin zengin bir kişi olmayacağıdır. Bu algı, toplum bağlamında namus ve para ilişkisinin bazı noktalarda çatışmasının göstergesidir. Metinde direkt olarak olmasa da veriler mesajlara para ve zenginlik kavramları dahil edilebilir. Roman, bazı değerleri ve özellikle mutluluğun satın alınamayacağını okuyucuya aktarır. Bu olay, Bayardo San Roman'ın Angela Vicario'yu ilk başta ikna edemeyip sonra kısıtlı imkânlara sahip ailesinin baskıları sonrası kendisini kabul etmesi örnek gösterilebilir. Angela'nın ailesi bu birlikteliği içtenlikle kabul etmiştir ve bunu "Alçak gönüllüğüyle saygınlık kazanmış bir ailenin başlarına konan talih kuşunu hor görmeye hakkının olmayacağı." (Marquez 36) olarak açıklamışlardır. Ayrıca aile de toplumun bir alt kümesi olarak ele alınabilir, bu nedenle Angela Vicario'nun ailesinin ona uyguladığı baskı ve zorlama toplumun birey üzerinde yaptığı baskı olarak değerlendirilebilir. Buna sadece eski, gelişmemiş veya ekonomik olarak alt düzey toplumlarda değil de günümüz medeni toplumlarında da sıkça rastlarız. Örneğin ülkemizde ve dünyada ekonomik bariyerlerin uyguladığı baskılar sonucu evlenmeye teşvik edilen veya zorunda bırakılan birçok insan mevcuttur. Kitapta ekonomik sınıf üstünlüğünün her sorunun üstesinden geleceği yargısı okuyucuya aktarılmaya çalışmıştır ve bu bağlamda 'tip' olarak ele alabileceğimiz, kasabaya sonradan taşınan ve zenginliği anlaşılınca toplumdaki insanların ona bakış açıları çok derinden değişen Bayardo San Roman kahramanı kullanılmıştır.

Kitapta ön plana çıkan namus meselesi okuyucuya o toplumdaki yozlaşmış din anlayışı konusunda da ipuçları verir. Yozlaşmış din anlayışını kitapta, farklı bir örnek olarak kutsal gördükleri din adamı için horoz ibiklerini sırf Piskopos sevdiği için kesmelerini olarak da görebiliriz. "Ayrıca en iştah açıcı ibiklere sahip horozları kendi elleriyle seçmişti." (Marquez 23) Piskoposun gemiden bile inmemesi halk tarafından beklense de aldırış edilmez ve inecekmişçesine hazırlıklar yapılır. Kitaptaki din kavramına dair başka bir değer ikizlerin cinayet sonrası kiliseye sığınmaları ve aralarında geçen diyaloğu dikkate alarak yorumlanabilir. Söz konusu diyalogda, Pedro ve Pablo kardeşler cinayeti bilinçli olarak işlediklerini ancak masum, suçsuz olduklarını kilisede söylemekteydiler. Buna karşılık sadece tanrı katında öyle olabileceklerine ihtimal verilmiştir ve kardeşlerden biri bu cevabın ardından dikkate değer bir cevap vermiştir. "Tanrı katında da insanların gözünde de... Bu bir namus sorunuydu." (Marquez 48)Bu söylemleriyle, toplumdaki genel dînî anlayış ve ifade biçimini kendi değerleri çerçevesinde yorumlayışları gözlemlenebilir. Ayrıca, dînî değerlerin genel olarak toplumlarda "suç" olarak değerlendirilen eylemleri nasıl örtüleyebileceği de gözler önüne serilmiştir. Din kavramının toplumdaki üst kesimle çatışması da eserde dikkat çeken öğelerdendir. Doktor Dionisio papaz tarafından otopsi sırasında yanlış teşhis ile suçlanması sonucu "Bu kadar ahmak olmak için ancak papaz olmak gerekir, bizler gibi tropikal bölgede yaşayanların karaciğerlerinin İspanyollarınkinen daha büyük olduğunu adamın kafasına sokmak bir türlü mümkün olmadı" (Marquez 70) olarak kendini savunur. Din kavramı hakkında bütün bu yargılar, dinin bozulmuşluğu, başka bir ifadeyle din eşittir yozlaşma ifadesini ortaya çıkarmıştır.

İnsanların bazı kavramları anlayabilmesi ve onlar için bir anlam oluşturabilmesi, toplumun insana aktardığı bazı değerler doğrultusunda gelişirler. Makalede din kavramını değerlendirirken geçen din ile suç kavramını bağdaştırarak işlenilen suçun göz ardı edilmesi dinin yozlaştırılmış olması ve toplum içerisindeki bireylere din doğrultusunda veya farklı bir bağlamda suç kavramının tanımlanmış olması gerekir. "Onu bilinçli olarak öldürdük, ama biz masumuz." (Marquez 48) Metinden anlayabileceğimiz üzere bazı dinsel ve toplumsal değerlere bağlı kalarak Vicario kardeşlerin kendilerinin masum olduğunu iddia etmesi söz konusudur. Bu bölümde suç kavramı, anlatımın temel yargılarından birini oluşturur. Suç, neye ve kime göre belirlenir? Suçu adalet sistemi, anayasa mı, bazı toplumsal norm ve değerler mi yoksa dini değerler mi belirler? Ne kadar dînî değerlerin altına sığınmaya çalışsalar da aslında bu durumu kendilerine onur meselesi olarak görürler, bu da kendi karakterleriyle yaşadıkları bir iç çatışma oluşturur. Pedro ve Pablo ne kadar masum olduklarını belirtseler de kanunlar dînî veya toplumsal değerlere göre değil, adalet sistemine göre işlediklerinden cezalandırılırlar ve hapse atılırlar.

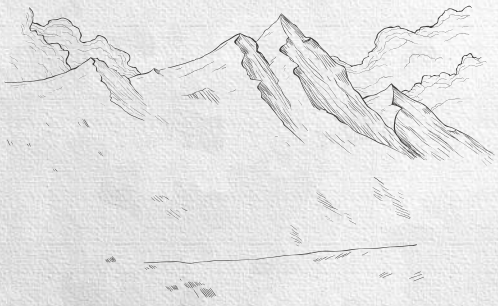
Röportaj tekniği kullanımı doğrultusunda Pedro ve Pablo kardeşlere genel olarak hâkim olan duygu ve düşüncelerin sadece kendi yargıları olmayıp da genel toplumsal bakış açısı sonucunda şekillenmiş bir algı olduğu okuyuculara açıkça aktarılmaya çalışılmıştır. Farklı kahramanların yorumları ve aktarımları gölgesinde aslında bu cinayetin işlenmesinde Vicario kardeşlerin inandırıldığı, bağlı kaldığı veya kışkırtıldığı değerler göz ardı edilemez bir role sahiptir.

Kaynakça:

Marquez, Gabriel Garcia. *Kırmızı Pazartesi*. Çev. İnci Kut. İstanbul: Can, 2019

ferit edgü

HAKKÂRİ'DE BİR MEVSİM

Tez Cümlesi:
Ferit Edgü'nün Hakkâri'de Bir Mevsim romanında otorite unsuru yazarın kendi yaşamından da esinlenmiş bir çatışmadır.

"Hakkâri'de Otorite"

Romanda çatışma; olayın monoton devam etmesini engellemek için, okuyucuda merak, gerginlik, heyecan gibi çeşitli duyguları anlık yaşatmayı hedefleyen, en az iki taraflı gerçekleşen ve zıtlık üzerine kurulu bir unsurdur. Çatışma; iç çatışma ve dış çatışma olmak üzere ikiye ayrılır: İç çatışma ana karakterin kendi iç dünyasında gerçekleşir; dış çatışma, ana karakter ve beşer arası veya ana karakter ve tabiat arasında olur. Ferit Edgü'nün "O, Hakkari'de Bir Mevsim" romanında da otoriteyi bu iki çatışma arasında incelemek mümkündür.

Otorite bir kişi veya grubun başka bir kişi veya grup üzerinde kabullenilmiş hâkimiyet ve güven gücüdür. Ünlü Alman sosyolog ve politik ekonomi uzmanı Max Weber otoriteyi üç farklı karaktere ayırır: Geleneksel, karizmatik ve hukuksal otorite. Ferit Edgü'nün "O, Hakkari'de Bir Mevsim" romanında da otoriteyi bu üç karakterde görmek mümkündür.

Romandaki otorite unsurunu dış çatışma formunda ve Weber'in otorite tipleri temelinde incelersek hukuksal, yani demokratik otoriteyi belirlemek için öncelikle mekân temel alınmalıdır. Yer, Pirkanis Köyü'dür ve bu köy Hakkâri ili'ne bağlıdır. Hakkâri ili de Türkiye Cumhuriyeti'ne bağlıdır. Hukuksal otoriteye göre en yüksek otorite Türkiye Cumhuriyeti'ne aittir. Sonrasında, Hakkâri ili'nin Türkiye Cumhuriyeti'ni temsil eden Hakkâri Valisi hukuksal otoriteyi sağlar. Zincirdeki en son halka Valinin köydeki temsilcisi olan Muhtardır. Hukuksal otorite kendi kendini otorite ilan eder. "Vali demek, kentin en büyük mülkî amiri demekmiş. Valinin kendisi söyledi bunu." (Edgü 50) Yani hukuksal otorite resmîdir ve devlettedir, halk zorunlu bir itaat sergiler ve güven azdır.

Geleneksel otorite, köy halkının eski geleneklerine dayanır. Köyün bulunduğu coğrafyada demografik olarak asırlar boyu yaşamış olan halk çoğunlukla Kürt kökenli bir etnik yapıya sahiptir. Bu etnik gruptaki geleneklerde ise aşiret ve ağalık otoriteyi sağlamıştır. Yani geleneksel otorite halka aittir ve ağadır. Ağa halkın geleneksel olarak gönülden güvendiği ve itaat ettiği tiptir.

Karizmatik otorite, kendi emeği ve gücü dışında hiçbir yabancı etkenden güvence ve yardım almadan toplumun gözüne girebilmiş ve yine tamamen kendi emekleriyle güven, saygı ve hüküm gücü kazanabilmiş olan karakterdir. Romanda bu karakter Öğretmendir. Öğretmen kendi karizması sayesinde halkın saygı duyduğu ve güvendiği tip olmuştur. Diğer iki otoriteden en büyük farkı sonradan kazanılan bir politik güç olmasıdır.

Dış çatışmada ana karakter olan Öğretmen ve yan karakter olan Vali en büyük çatışmada kalan iki karakterdir, yani ana karakter ve beşer çatışması vardır. Çatışma, Valinin Öğretmenle tanışmasıyla başlar. Vali, "Bugün, kente, izinsiz geldiğinizi öğrendiğimde, (burda benden habersiz kuş uçmaz) yoo, hayır, kızmadım, bunu olağan karşıladım." (Edgü 51) diyerek Öğretmene karşı otoritesini gösterme amacı gütmüştür. Sonrasında, yine tanışma esnasında, Vali, Öğretmene gelen mektupları teslim ederken yine tüm kontrolün kendinde olduğunu Öğretmene dayatmak için tüm zarfları açık teslim etmiştir: "Kapının önünde elimdeki mektuplara baktım. Tüm zarflar açılmıştı." (Edgü 53). Çatışma bu noktadan itibaren okuyucuda heyecan ve gerginlik gibi keskin duyguları uyandırmaya başlıyor.

Bu dış çatışmanın gelişip daha da büyüdüğü ikinci nokta, Valinin Öğretmenin köydeki hasta çocukların tedavisi için yardım istediği dilekçeyi başta dikkate almamasıdır. Öğretmen köyde Batı'dan gelen bir elçi gibi görülür. Köyü devlete savunacak ruhani lider konumuna gelmiştir. Bundan dolayı köylüler her türlü yardımı Öğretmenden beklemektedirler. Hatta öyle bir konumdadır ki Validen sonraki hukuksal otorite olan Muhtar bile Öğretmene gelir: "Muhtar gelip seni buluyor: Bir gidip bakalım mı? Bakalım. Bakalım Muhtar. Bakalım, ama unutma ki ben hekim değilim." (Edgü 121). Öğretmen artık köyde hâkim olan hukuksal otoritedir ancak Valiyle olan çatışması hala sürmektedir. Ramazan'ın dönüp "Gelecek kimse yoktur Hocam. Gelecek hiç kimse yoktur. Senin yazdığını onlar da bilirler. Onlar da duymuşlar. Ama gelecek kimse yoktur. Verecekleri derman yoktur." (Edgü 145) demesiyle yani Valinin köydeki çocukların sağlığı için olan Öğretmenin yazdığı dilekçeyi Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığına iletmemesi sonucunda Öğretmen hem Valiye hem de bakanlığa tekrardan bir mektup yazar ve Muhtarı bu mektupların iletimi ile görevlendirir. Muhtar döndüğünde hem bakanlıktan gelen yanıtı hem de Valinin mesajını iletir: "Bakanlığa filan mektup yazmasın. Ne istiyorsa bizden istesin, dedi." (Edgü 153). Burada çatışmada Öğretmen, Valiye üstünlüğünü göstermiştir. Vali her daim devletin emrinde olduğundan dolayı Validen üst bir makama gönderdiği mektup Valinin otoritesini düşürmüştür. Vali ve Öğretmen çatışması hem sonuçlanmamıştır hem de iki otorite de farklı şekilde (hukuksal ve karizmatik) etkinliğini sürdürmeye devam etmiştir.

Bir başka dış çatışma ise iki yan karakter olan Ağa ve Vali arasındadır. Halit, Ağa ile süt kardeşidir, ikisini de Ağanın annesi emzirmiştir. Dolayısıyla bebeklikten kalma bir vefa borcu olan Halit, Ağaya gelenekten ötürü bağlıdır, geleneksel otorite sağlanmıştır. Halit iki kaçakçıyı öldürdüğü için hapse atılır. Ağa Halit'i kurtarmak için Valiyle konuşur: " (Ağam) Gelir gelmez Valiye çıktı. Daha doğrusu Vali onu konağın önünde karşıladı. Sonra Vali, Savcıyla konuştu. (...) Ben çıkarım bugün bir daha dönmem buraya, dedim. Ve dediğim gibi oldu, duruşmada salındım, dönmedim mapusa." (Edgü 165). Geleneksel otorite, lokal otoritedeki konumu sayesinde hukuksal otoriteye üstün gelebilmiştir. Bu çatışmada üstün olan da böylece Ağa olmuştur.

Üslup altında inceleyecek olursak Valinin Öğretmene karşı konuşmasına baktığımızda gördüğümüz üslup kişiye saygı olarak sadece "siz" olarak hitap içeriyor ancak içerik olarak hep aşağılayıcı ve sınırlandırıcı bir konuşmadır. Mesela "Emir vereceğim, istediklerinizi yarın size verecekler, dedi. Bir daha kente geldiğinizde bana uğrayın. Sizi görmek istiyorum. Şimdi gidebilirsiniz." (Edgü 52) sözlerinde Öğretmene, kendi isteğini yerine getirmesini emreder şekilde iletmiştir.

Otoritedeki dış çatışmanın bir başka göstergesi ise köy halkı ve öğretmen arasındadır. Öğretmen başta köy halkıyla kendini bir tutarak konuşsa da roman ilerledikçe daha baskın bir üsluba geçiş yapmıştır. Başta daha samimi bir şekilde "Hadi kaldır kıçını oturduğun minderden. Burda bir başka hayat da olmalı. Onu arayalım." (Edgü 81) derken, sonrasında emir kipinde ve daha tehditkâr bir tarzda konuşarak "Bana bak, madem gelen giden yok, madem Ramazan, Vali Bey'i göremedi, bu kez sen gideceksin." (Edgü 148) ve "Eğer sen gitmezsen, ben giderim. Ama bir daha da geri dönmem, bilesin." (Edgü 148) tarzında cümleler kullanarak sonradan kazandığı karizmatik otoritesini Muhtara karşı kullanmıştır.

Dış çatışmada en son devlet ve halk arasında bir çatışma vardır. Devletin rejimi demokrasidir. Demokrasi ise devletin halk tarafından yönetildiğini savunur. Oysaki köy halkı Batı'daki diğer vatandaşların yanında ikinci sınıf vatandaş muamelesi görerek hem ana dilinden uzak hem de belirli imkânlardan uzak yaşamaktadır. Demokratik yönetimlerde otorite halkın kendisi olması gerekirken burada devlet halka karşıt durmaktadır. **Albert Camus'un "Demokrasi çoğunluğun kanunu değil, azınlıklara saygıdır."** sözü tam olarak buradaki otorite çatışmasındaki yanlış noktaya değinmektedir.

Otoritenin iç çatışmadaki formu Öğretmenin kendi iç dünyasında yaşadığı benliksizlik ve kimliğini aramak arasında gözlemlenebilir. Öğretmen ne kadar kim olduğunu arasa da aslında bulunduğu durumu kabullenmiş ve benliksiz olarak devam etmiştir. En sonunda benliksizlik, kimliğini aramak üzerinde otorite sahibi olmuş ve Öğretmen bütün mektuplara cevap vermiştir.

Romandaki tüm çatışma örnekleri fiziksel değil psikolojik çatışmadır çünkü dış çatışmadaki karakterlerin birbiri üzerindeki etkileri sadece psikolojiktir. İç çatışmada da hiçbir fiziksel tartışma ve zıtlaşma görülmemiştir.

Yazarın yaşamış olduğu dönemler ve deneyimler incelendiğinde romandaki otorite çatışmasının yazarın kendi yaşantısından esinlenildiğini görebiliriz. Ferit Edgü askerliğini yedek subay öğretmen olarak Hakkâri'de yapmıştır. (Kuzucular) Pirkanis Köyü'ndeki öğretmenliği sırasında yaşadıklarını da iç çatışma kısmında anlatmıştır. Hayatının bir kısmını Fransa'da, Paris'te, geçirmiş bir insanın Hakkâri'deki bir köyde yaşaması yazarı büyük bir kültürel şok içerisine sokmuştur. Kendisi hem görsel sanatlarda hem de edebiyat alanında çalışmaktayken böyle bir hayat tecrübesi yazar kişiliğinde daha realist bir karakter sağlamıştır. **"Ferit Edgü; Sait Faik'te, bireyin yok olmadığı, toplumsalın içinde kendi özünü duyuran özelliğini gördüklerini söyler. Bu özellik onların öykü anlayışındaki temel öğelerden biridir." (...).** Zeliha Arı'nın da belirttiği üzere Ferit Edgü topluma hitap eden eserlerinde kendisinin bir birey olarak yok olmadığını göstermeyi temel almıştır.

Ferit Edgü'nün romanı yazarken hayatındaki otorite figürlerine değinecek olursak gerçekçilik ve toplumsallık bakımından gerçekten de o zamanki Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde uyguladığı politikaları açıkça görebiliyoruz. Hâlâ, o zamanlardaki gibi, bu şehirlerdeki etnik Kürt grupların yerel otoriteleri yüksektir. Oradaki halk ayrı bir dilde, ayrı bir kültürde yaşamaktadır ve devletle aralarında güçlü bir bağ bulunmamaktadır.

Otoritenin yazarın hayatındaki bireysel etkisi ise yine iç çatışmadan çıkarılabilir. İç çatışmada olduğu gibi Ferit Edgü de kendini iki farklı kültür arasında sıkışmış hissetmiştir. Ancak dış çatışmada da kendi hayatından otorite figürlerini de bulabiliriz. Yazar kendisi ve devlet arasındaki bağı köy halkı ve devlet arasına dayatmış olabilir. Fransa'daki eğitimi ve yaşamı sırasında gördüğü devletin bütünüyle halk tarafından yönetilmesi, Türkiye'ye geldiğinde içindeki bir boşluğa sebep olmuş olabilir ve bundan dolayı geçmişine dönmek isteğini romanda benliksizlik olarak göstermiş olabilir. Bu konu hakkında **Melih Cevdet Anday'ın yorumu ise şöyledir: "O'yu [Hakkâri'de Bir Mevsim] sadece gerçekçi bir roman olarak saymak yetmez, gerçeğin inanılmaz bir düşe dönüştüğü, şaşırtıcı bir öyküdür bu. Ferit Edgü'nün gerçek bir yaşamı, bir roman yaşamına çevirmesindeki beceriye hayran oldum. Çünkü 'O' gözlem gücünü, anlatı ustalığından alıyor."** Bu yorumda da belirtildiği üzere Ferit Edgü'nün romanının gerçekçi olması beşerî bir bağı olması en büyük etkenlerdendir.

Sonuç olarak, romandaki otorite figürleri arasında çatışmalar bulunmaktadır. Bu çatışmalar hem ana karakter olan Öğretmen ve diğer karakterler arasında gerçekleşmiş hem yan karakterler arasında gerçekleşmiş hem de karakterin kendi içinde gerçekleşmiştir. Bu çatışmalar Ferit Edgü'nün kendi hayatındaki bazı noktalardan esinlenilerek okuyucuya gerçekçi bir şekilde yansıtılmış ve her insanın hissedebileceği şekilde anlatılmıştır.

Kaynakça:

Arı, Zeliha. *"Ferit Edgü'nün Öykü ve Romandaki Anlatım Teknikleri."* Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, 2008.

Edgü, Ferit. *O, Hakkari'de Bir Mevsim.* İstanbul: Alfa 2019.

Kuzguncular, Şahamettin. *"Ferit Edgü Hayatı ve Edebî Kişiliği"* Edebiyat ve Sanat Akademisi. Web. 01.02.2020

Tolga EVCİMEN 11/IB

YAPAY ZEKÂ

Öncelikle tez cümlem olan "Yapay zekâda etik belirlenemez." den başlamak istiyorum. Yapay zekâ hakkında herkes bir şeyler biliyor olmasına rağmen toplum bu konuya henüz çok hâkim değil. Bu makalemde yapay zekâ, makine öğrenmesi ve etik ilişkisini anlatacağım. Yapay zekânın günümüz dünyasında faydalı etkilerinin yanı sıra gelecekte insanlığı tehdit edebilecek negatif yönlerinden de bahsedeceğim. Sonuç olarak yapay zekânın gittikçe büyüyerek felaketimiz olması da bir ihtimaldir. Öğrenen makineler hızlı bir şekilde öğrenme kabiliyetine sahiptir. Şimdiden cep telefonlarımızda bulunan yapay zekâya sahip asistanlarımız mevcut. Bu sanal asistanlar hakkımızda fazlasıyla bilgiye de sahip. Kim bilir seneler sonra elimizde asistanlar neye benzeyecek?

Hazırladığım makalede, birçok bilirkişi tarafından alıntı yapılmıştır, onların da fikirlerine yer verilmiştir.

Bu makalenin hazırlanışında Doç. Dr. Özlem Çelik'e destekleri sebebiyle saygılarımı ve teşekkürlerimi iletiyorum.

1.YAPAY ZEKÂ NEDİR?

"Yapay" doğadaki örneklerine benzetilerek insan eliyle yapılmış veya üretilmiş, yapma, suni, doğal karşıtı manasına gelmektedir. (TDK 2019)

"Zekâ" İnsan düşünme, akıl yürütme, objektif gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamı, anlak, dirayet, zeyreklik, feraset anlamına gelmektedir. (TDK 2019)

Buradan da anlaşılacağı üzere yapay zekâ insan yeteneklerinin biri olan zekânın yapay hâli manasına gelir.

Yapay zekâ, insan tarafından yapıldığında zekâ olarak adlandırılan davranışların (akıllı davranışların) makine tarafından da yapılmasıdır. Yapay zekânın insan aklının nasıl çalıştığını gösteren bir kuram olduğu da söylenebilir. (TEKTAŞ... 2002)

Ayrıca yapay zekâ birden çok branşı ve disiplini de ilgilendirmektedir. Matematikten tutun edebiyata kadar çok disiplinde yapay zekânın kullanımına rastlayabiliriz.

Yapay zekâ ikiye ayrılır: Zayıf yapay zekâ ve güçlü yapay zekâlar vardır. Güçlü yapay zekâ karşıtları makinelerin kalıtsal olarak insandan farklı olduklarını savunarak, asla sevgi duyamayacaklarını, doğru- yanlışı, sağduyulu bir şekilde ayırt edemeyeceklerini, insan gibi düşünemeyeceklerini savunurlar. (Pirim ... 2006)

1.2 YAPAY ZEKÂ NEREDE KULLANILIR?

Yapay zekâ; tıp alanında teşhis konulurken, ameliyatlarda "Da Vinci" gibi ameliyat robotları tarafından yapılan ameliyatlarda, sesli asistanlarda, alışveriş yaptığımız, eğlendiğimiz kısaca her türlü ihtiyacımızı gördüğümüz internette ve daha pek çok yerde kullanılır. Yeni nesil akıllı arabalarda "otonom sürüş" gereğince yapay zekâlara da ihtiyaç duyulur. Yapak zekâya yapılması gerekenler öğretilir kısaca makine öğrenir.

Ayrı bir parantez açmamız gereken bir konu ise bir NVIDIA algoritması olan StyleGAN'dir. StyleGAN'in çalışma prensibi şu şekildedir; bir yapay zekâya çizilmesi istenen nesnenin fotoğrafları vesaire öğretilir. Daha sonrasında yapay zekâ öğretilen bilgileri kendi içinde işler. Sonunda yapay zekâ öğretilen bilgileri ortalamasını alarak yeni bir ürün ortaya koyar. İşlem sonunda ise yapay zekâ eşi benzeri olmayan, gerçek olmayan, sahte ürünler üretir. Örneğin bir kedi çizmek isteniyorsa çizilmek istenen kedinin birçok fotoğrafı yapay zekaya öğretilir, yapay zekâ öğrenir. Kendi içinde bunu işler ve sizin yapay zekâya öğrettiklerinizi ortalamasını alarak yeni bir kedi meydana getirir. StyleGAN çalışmasıyla sahte insan fotoğrafları üretilmiştir.

Sanat gibi insan özellikleri gerektiren, öznellik gerektiren bir alanda bile yapay zekaların yer edinmeye başladığını görüyoruz. Yine NVIDIA tarafından hazırlanan bir algoritma olan GauGAN basit çizimleri âdeta bir ustanın elinden çıkmışçasına tablolaştırabiliyor.

"... yazılımda NVIDIA tarafından geliştirilen bir "derin öğrenme modeli" kullanılmış. Karalamaları fotorealistik tablolara dönüştürüyor. Bunu yaparken "Üretken Ters Ağ – Generative Adversarial Network (GAN)" yöntemini kullandığı için geliştirilen yazılıma "GauGAN" demişler." (Özcan, 20.03.2019)

Anlayabileceğimiz üzere yapay zekâ ve öğrenen makinelerin kullanım alanı saymakla bitmez aksine artacak.

2. MAKİNE ÖĞRENMESİ

2.1 Makine Öğrenmesi

Makine öğrenmesi (ML) üç gruba ayrılır.

- Gözetimli Öğrenim
- Gözetimsiz Öğrenim
- Takviyeli Öğrenim

2.1 GÖZETİMLİ ÖĞRENİM

Bu öğrenme tekniğinde giriş değerleri (işaretlenmiş veri — labelled data) ile istenen çıkış değerleri arasında eşleme yapan bir fonksiyon oluşturulur. İstenenin yapılması yolunda ilerlenir.

2.1.2 GÖZETİMSİZ ÖĞRENME

Bu yöntemde işaretlenmemiş (unlabelled) veri üzerinden bilinmeyen bir yapıyı tahmin etmek için bir algoritma kullanan makine öğrenmesi tekniğidir. Burada giriş verisinin hangi sınıfa ait olduğu belirsizdir.

2.1.3 TAKVİYELİ ÖĞRENİM

Amaç odaklı bir yöntem olduğu için diğer iki öğrenme yöntemine göre biraz farklılıklar içermektedir. Aslında davranış psikolojisinden yola çıkan bir öğrenme yöntemidir. Asıl amaç Agent'ın (öğrenen etken) çevreyle etkileşerek çevreden geri bildirim alıp -bu geri bildirime reward(ödül) diyoruz- ödülleri maksimuma çıkartarak optimum policy'i(hareket tarzı) bulmasıdır. (Şafak)

Makine öğrenimi, yapay zekâyla iç içe bulunmaktadır. Bir yapay zekâ algoritması oluşturulurken de yapay zekânın sürekli öğrenir olması çok önemlidir.

Günümüz ve gelecek yapay zekâları sadece başta yazılan kodların taşıdığı bilgiye sahip değil, kodlama aşamasından sonra bilgi öğrenimine sürekli devam etmektedir. Örneğin Apple cihazlarda bulunan "Siri" asistanına bundan sonra bana "Deniz" de komutunu verirsek Siri bundan sonra size "Deniz" diye hitap eder. Bu, cebimizde bulunan telefonlardaki "zayıf yapay zekâlara" örnektir.

3.YAPAY ZEKÂLARDA VE ÖĞRENEN MAKİNELERDE ETİK ANLAYIŞI

Yapay zekâlar ve öğrenen makineler insanlığın şu anda birçok işine yarıyor, insanlığa yardımcı oluyor ve gelecekte de bu durumun devam etmesi hatta "daha çok" işine yaraması isteniyor. Bazı meslekler öğrenen makineler sebebiyle yok olacak ve yeni meslekler de oluşacak. Örneğin cerrahi ve radyolojiyi içeren hekimlik branşları tarihe karışabilir. Bahsettiğimiz üzere şimdiden bazı makineler sayesinde tıp alanında ameliyatlar kolaylaşmıştır, peki yirmi yıl sonra bu ameliyatları tamamıyla makineler yaparsa ne olacak? Öyle bir gelişme oldu diyelim, cerrahi doktorlarının mesleği sona ermiş, cerrahlar yerine ameliyatlara makinelerin işleyişini izleyen, bir nevi makinelere "göz kulak" olan "gözlemci doktorlar" adı altına yeni bir meslek ortaya çıkacakt

Fakat yapay zekâların ve öğrenen makinelerin bir de dezavantajı var. İnsanlara özgü olan erdem, zor zamanlarda doğru/yanlış kararı verebilme, sevgi ve saygı gibi duygu ve davranışları nasıl yapay zekâlara öğretilecek?

3.1 TRAMVAY PROBLEMİ

1967 senesinde Philippa Foot isimli bir İngiliz filozof bir düşünce deneyi hazırladı. Deneyin ismi başlıkta görüleceği üzere "Tramvay Problemi". Deneye göre bir demir yolunda ilerleyen bir tramvay düşünün. Tramvayın freni bozulmuş ve makas ayrımına geliyor. Makasın bir tarafında ölecek olan beş işçi var. Eğer makasın kolunu çevirirsek tramvay ikinci yola gidecek. İkinci yolda ise bir kişi var ve kolun çevrildiği durumda o bir kişi ölecek. Kolu çevirirseniz siz "bilerek" bir kişinin ölümüne neden olacaksınız ya da "bilerek" beş kişiyi kurtarmayacaksınız. Hangi seçim daha etiktir, daha ahlaklıdır. Bir kişiyi "bilerek" öldürmek mi yoksa beş kişiyi "kurtarma" şansınız varken kurtarmamak mıdır? Tamamen vicdani bir karardır. Bir yapay zekânın bu konuda karar vermesini neye göre ayarlamamız gerekecektir? Etiğin bir kitabı olmadığında göre öğrenen makineye bu durum nasıl öğretilecek? Benim dikkat çekmek istediğim nokta budur. Stephen Hawking yapay zekâ hakkında "Yapay zekâ ya insanlığın başına gelen en iyi ya da en kötü şey olacak" demiştir. Buradan da yapay zekânın hâlâ nasıl bir ikilemde kaldığını anlayabiliriz.

4. ÖZ- ELEŞTİREL DEĞERLENDİRME

Makale boyunca elimden geldiğince yapay zekâ ve öğrenen makineleri anlatmaya çalıştım. Yapay zekâda etik hakkında yeni bilgiler edinmeye ve sizlere bu konuda bilgi vermeye çalıştım. Etik algısının ucunun ne kadar açık olduğunu ve karar vermenin zorluğundan bahsettim. Birden çok bilirkişiden alıntılar aldım ve onların da yazılarını, makalelerini vesaire okudum. Nesnel olarak anlatım yapmaya gayret ettim ve bazı kısımlarda da öznel fikirlerimden bahsettim. Türkçe ve yabancı kaynaklardan yararlandım, her ne kadar yabancı bir kaynaktan doğrudan alıntı yapmasam da yabancı kaynaklardan da bilgiler edindim, alıntılar yaptım.

Yapay zekâ ve öğrenen makineler hakkında bilgim arttı ve bu sayede artık bu konular hakkında daha fazla bilgilenmem gerektiğini anladım. Daha fazla bilgi edinmem gerekiyor çünkü yapay zekâ gerçekten de geleceğin ta kendisi. Herkes konu hakkında bilgi edinmeli ve araştırmalıdır. Aynı zamanda toplum da konu hakkında bilgilendirilmelidir.

Çalışma sürecimden bahsedecek olursam, dediğim üzere öncelikle bolca Türkçe ve yabancı makale okudum ve bilgi edindim. Yaklaşık bir aylık süremi faydalı bir şekilde kullandım. Elimden geldiğince fazla bilgi ile sıkmadan bilgilendirmek istedim. Son olarak da hatırlatayım ki "Yapay zekâ etiği belirlenemez."

Kaynakça:

[illegible] Güler.

[illegible] 2019 http://barisozcan.com/tramvay-problemi/.

Yapay Zeka Gaugan, Çizimleri Tabloya Dönüştürmeyi Öğrendi". [illegible] 2019 http://barisozcan.com/tramvay-problemi/.

[illegible] *Journal of Yaşar University 1*

[illegible] *Yapay Zekanın Ahlaki Kodlarla Kontrolü Üzerine Bir İnceleme".* Bildiri. Marmara Üniversitesi, 2002.

[illegible] *The Yale Law Journal, 3*

[illegible]

Deniz ÇELİK Haz-Fen/B

GÖBEKLİ-TEPE DOSYASI

GÜNEYDOĞU, DİN VE TARİH

Güneydoğu olarak tabir ettiğimiz ve Türkiye'nin Güneydoğu illeri ile Suriye ve Irak'ın kuzey bölgesini kapsayan bölge bin yıllardan bu yana çok önemli bir merkez olmuştur. Fırat ve Dicle nehirleri arasında kaldığından bölgeye Yunanca'da "iki nehir arasındaki ülke" anlamına gelen "Mezopotamya" adı verilmiştir. (Nişanyan) İlk medeniyetler bu bölgede kurulmuş, din bu bölgede ortaya çıkmış ve devlet fikri bu bölgede filizlenmiştir.

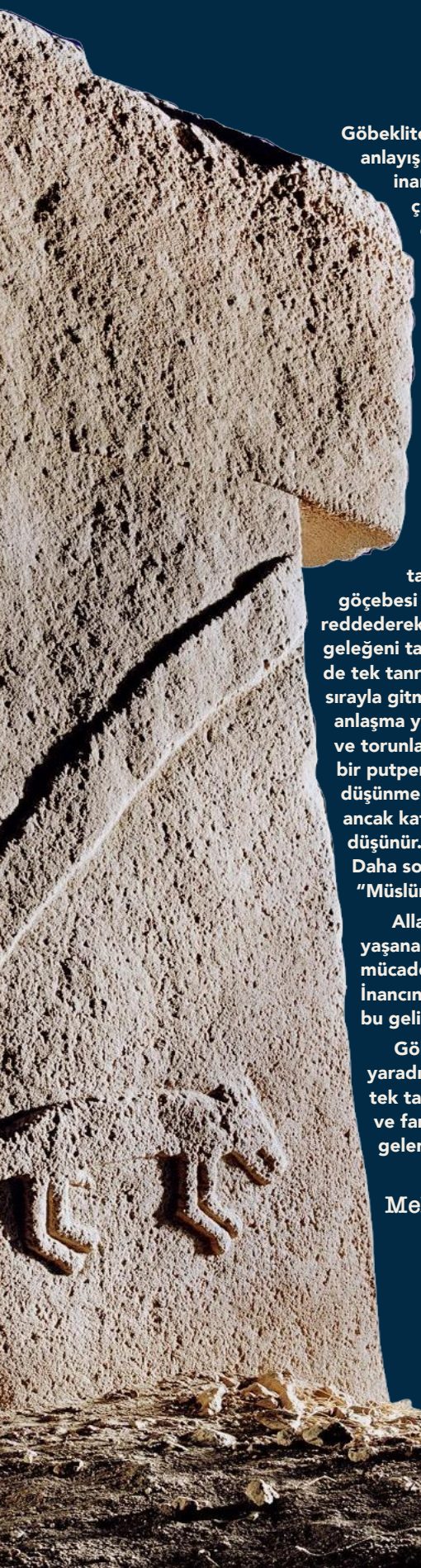
İnsanlık tarîhî açısından belki en önemli sayılabilecek bölge olan Mezopotamya ve çevresi pek çok keşfin gerçekleştiği yer olmuştur. Bu buluşlar içerisinden en önemlisi şüphesiz, yaklaşık milattan önce 3500 yılında Sümerliler tarafından bulunan yazıdır. Tarihin başlangıcı kabul ettiğimiz insanoğluna ortak hafıza kazandıran, gelişmenin önünü açan ve belirli bir kültür yaratan yazı bu bölgenin insanlarının dünyaya bir armağanıdır. Ne var ki konumuz günümüzden bin yıllar önce icat edilmiş olan yazı ve alfabe değil ondan da bin yıllar önce insanlar tarafından inşa edilmiş Göbeklitepe...

Ancak Göbeklitepe'yi doğru anlayabilmek için filmi biraz geri saralım. İnsanın atası kabul edilebilecek canlılar Afrika'dan Kızıldeniz üzerinden çıktıktan sonra milattan önce 55-30 bin dolaylarında Orta Doğu'ya ulaştılar. İlerleyen bin yıllarda daha da kuzeye ilerleyerek farklı kollara ayrılıp Avrupa ve Asya'nın içlerine yöneldiler. İşte bu devasa göç hareketlerinde insanoğluna Yakın Doğu hep köprü vazifesi gördü. Anlayacağınız kimler geldi, kimler geçti. İlerleyen bin yıllarda insanoğlu tarıma başlamaya emin adımlarla ilerlerken iki nehrin ortasında kalan verimli Mezopotamya ovaları, rahatlayan iklim koşullarının da etkisi ile tarıma başlamak ve yerleşmek için ideal yer haline geldi. İki nehrin arası ve etrafında kalan bu tarıma elverişli bölgeye Mümbit Hilal denir. Bu hilal harita üzerinde resmedilmek istendiğinde Gazze'den başlayarak Levant sahili boyunca Güneydoğu Anadolu'ya oradan kavis yapmak suretiyle Dicle'nin sağından Basra körfezine kadar inen bir hattır.

Tarım ve hayvancılık bu bölgede başlamış ve ilerleyen bin yıllarda Avrupa ve Hindistan'a ilerlemiştir. Göbeklitepe işte bu tarih öncesi tarım ve hayvancılık merkezinin tam ortasında bulunmaktadır. Milattan önce sekiz - dokuz binli yıllara tarihlenen Göbeklitepe'nin ne olduğu tam olarak hiçbir zaman bilinemeyecek olsa da bir toplanma merkezi olduğu ve bir takım ritüellerin icra edildiği arkeologlar tarafından kabul edilmektedir. Göbeklitepe kazısının başlatıcısı ve yirmi yıla yakın bir süre yöneticisi olan müteveffa Dr. Schmidt bu görüşü ileriye götürerek Göbeklitepe'nin bir tapınak olduğunu ve aynı zamanda tapınak tipolojisinin çıkışı olduğunu savunmuştur.

Göbeklitepe'nin nasıl ve kimler tarafından inşa edildiği hâlen daha tartışılmakta olsa da bu insanların torunlarının yazı, tekerlek ve organize inanç sistemi gibi insanlık tarihinin en büyük icat ve keşiflerini yapan insanlar olduğu bellidir. Arkeologlar Göbeklite'nin ilerleyen yüzyıllarda önemini kaybettiği ve unutulduğunu iddia etseler de yarattığı kültür ölmemiş bilakis ilk olarak Mümbit Hilal boyunca oradan da Avrupa ve Asya içlerine dağılmıştır.

Göbeklitepe'de gözüken doğal ve doğaüstü figürler âdeta evrimleşerek çok tanrılı dinlerdeki tanrı anlayışına ve tezahürüne dönüşmüştür. Bu dönüşüm ise yine Yakın Doğu'da gerçekleşmiş organize inanç sistemleri ve mitoloji ortaya çıkmıştır. İlk organize inanç sistemlerinin ne zaman ortaya çıktığı bilinmese ve hatta bazı kişiler tarafından Göbeklitepe kabul edilse de ilk organize olmuş inanç sistemi Sümer inançlarıdır. Esasen çok fazla tanrı içeren bir inanç olsa da bazı tanrılar ve kültler diğerlerine üstün çıkmış ve Sümer sonrası dönemde de hayatta kalarak diğer medeniyetlere geçmiştir. Tanrıların da onlarla beraber yaşadıklarına ve tanrısı veya hamisi oldukları şey önem kazandıkça onların da güçlendiğine inanılmıştır. Örneğin; bir kent büyüdükçe onun hami-tanrısı olan tanrı panteonda yükselmiştir.

Tarım, anlayacağınız insana büyük kitleler halinde ve organize yaşamı yaratmış ve bunun sonucu olarak sosyal sınıflaşma meydana gelmiştir. İlerleyen bin yıllarda Sümer medeniyeti güneyden gelen istilacılar tarafından yerle bir edilmiş olsa da inancı yazı ve rahipler nedeniyle ayakta kalmış ve gelen istilacıları da etkisi altına alarak Göbeklitepe'den devraldığı kültürün devamlılığı sağlanmıştır. Bu kültür Sümer'de bir yaratılış fikri ve inancı kazanmıştır. Sümerlileri takip eden bütün bölge uygarlıkları Sümer tanrı ve devlet anlayışı ile hareket etmiş Sümer kültürüne ekleme yapmaktan ileriye gidememiştir. Semavi dinlerin perspektifinden Allah'ın kendini insanoğluna göstermesine ramak kala Mezopotamya işte bu hâlde idi. Böyle bir dünyaya putperestliğin ve çok tanrıcılığın kalbine güneyden gelip Sümer'i yıkan ancak daha sonra asimile olan deve göçebesi Sami insan topluluklarından birine bir çocuk doğdu ve o ana kadarki geleneği tamamen reddederek çok büyük bir devrim başlattı. Bu çocuğun adı İbrahim'di. O ana kadarki çok tanrı geleğeni tamamen reddetti. Buna nasıl karar verdiği İslami ve Yahudi gelenekte farklı tasvir edilse de tek tanrı fikrinin ve inancının kurucusu olduğu konusunda bütün metinler hemfikirdir. Kronolojik sırayla gitmek gerekirse, Tevrat'ta ve İncil'in eski ahit kısmında Allah'ın ona konuştuğu ve onunla bir anlaşma yaptığı ve bu anlaşmanın sırf onunla değil onun gökteki yıldız sayısına ulaşacak olan çocuk ve torunları ile yapıldığı şeklindedir. Kuran da ise olaylar farklı şekilde anlatılır. Hz. İbrahim'in babası bir putperesttir ancak o putlara şüpheci yaklaşmaktadır. Onların sadece bir taş parçası olduğunu düşünmektedir. Bu konuyu düşünmek için yalnız kalır ve düşünmeye başlar. Günler günleri kovalar ancak kafasında bir sonuca ulaşamamıştır. Bir süre sonra Ay ve Güneş'in tanrılar olabileceğini düşünür. Başta aklına yatsa da sonra doğan ve batan bir şeyin tanrı olabileceğini reddeder. Daha sonra tek olan her şeyden üstün olan Allah'ın varlığına ulaşmıştır. Bu noktada vahiy gelir "Müslüman (Müslüman etimolojik olarak Allah'a teslim olan, kabul etmiş olan demektir) ol!"

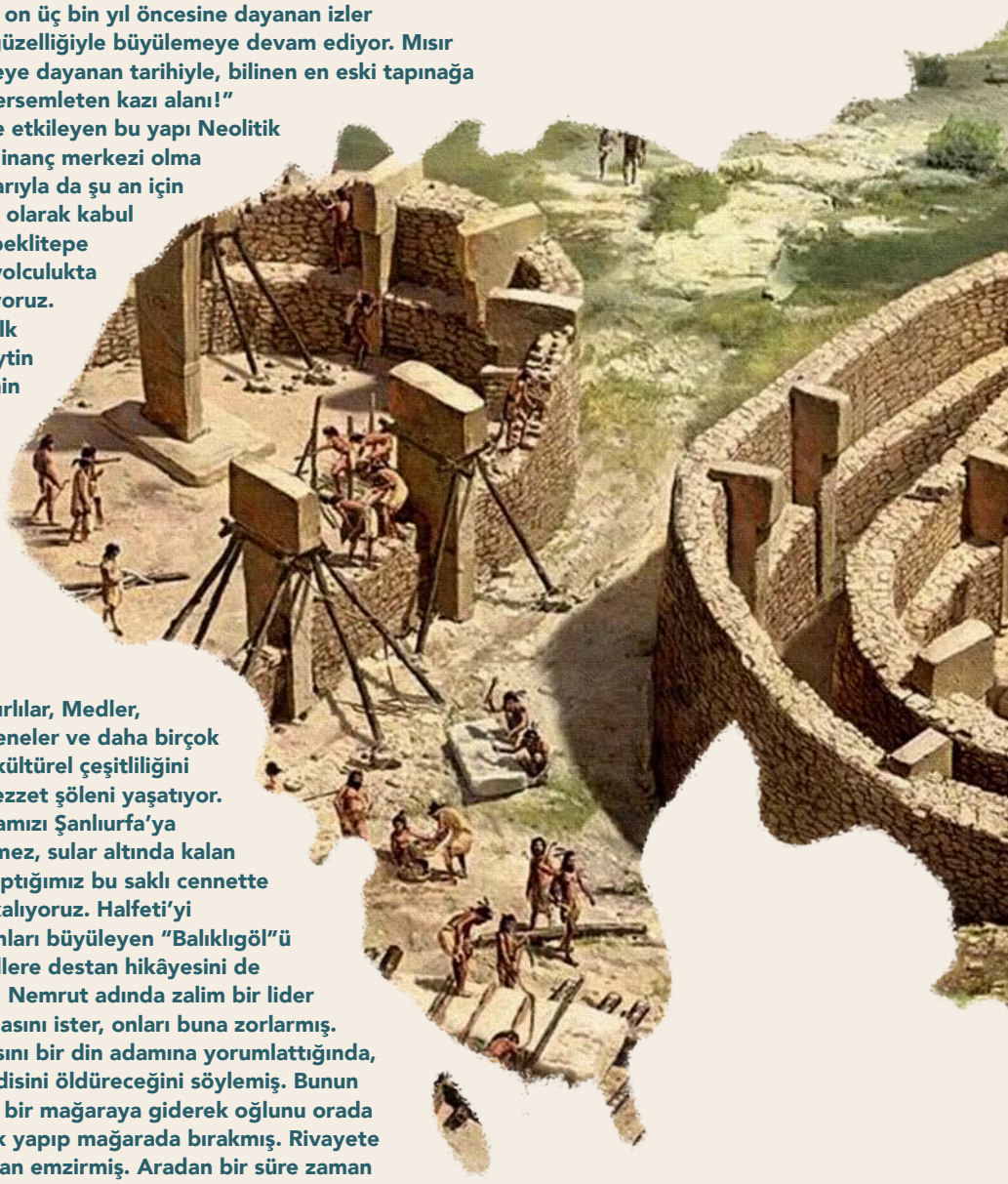
Allah'ın kendini insanoğluna gösterdiği ilk an için kutsal kitaplar fikir ayrılığı etse de akabinde yaşanan olaylar müşterektir. İbrahim putperest kral Nemrut'a savaş açar onunla her alanda mücadele eder, daha sonra da soyundan olanlarla ona vaat edilen topraklara, güneye, iner. İnancın doğduğu, filizlendiği, kimlik ve yapı kazandığı bu bölge aynı zamanda o ana kadarki bütün bu gelişimin tamamen bir tarafa bırakıldığı yerdir. Bu olay sonunda Yahudi milletti ve inancı doğar.

Göbeklitepe'de oluşan kültür, ilk olarak Sümerliler tarafından çok tanrılı hale getirilmiş ve yaradılış açıklanmış daha sonra İbrahim ve çocukları tarafından çok farklı bir boyut kazanarak tek tanrılı hâle gelmiştir. İlahi dinler bu noktadan sonra farklı anlatılara sahip olmaya başlasalar ve farklılaşsalar da şüphesiz üçü de İbrahim'i baba ve kurucu olarak kabul etmekte kendi geleneklerinin ilk temsilcisi ve kurucusu olarak görmektedir.

Mehmet Mert KARALAR 10 Fen/B

TARİHİN SIFIR NOKTASINA YOLCULUK

"Göbeklitepe Gezisi"

Yerleşik hayata geçiş ile ilgili yaklaşık on üç bin yıl öncesine dayanan izler barındıran Göbeklitepe, insanları vakur güzelliğiyle büyülemeye devam ediyor. Mısır Piramitleri'nden yedi bin beş yüz yıl önceye dayanan tarihiyle, bilinen en eski tapınağa benzer yapı olması, arkeologların "Bizi sersemleten kazı alanı!" demesine sebep oluyor. Dinler tarihini de etkileyen bu yapı Neolitik Dönem'de inşa edilmiş olunup bilinen ilk inanç merkezi olma özelliğine sahip. Bulunan buğday kalıntılarıyla da şu an için yerleşik hayata geçiş sürecinin başlangıcı olarak kabul ediliyor. Biz de ALKEV Özel Okulları Göbeklitepe Proje ekibi olarak çıkmış olduğumuz bu yolculukta tarihin sıfır noktasına doğru hareket ediyoruz. Urfa'ya doğru yola çıktığımız bu gezide ilk olarak Gaziantep'e uğruyoruz. Birçok zeytin ve fıstık ağacının arasından geçerek tarihin yaşayan en eski şehrine varıyoruz. Gaziantep, Türkiye'nin en fazla hana sahip olan şehri olma özelliğiyle yolda bizi birçok sürprizle karşılıyor. Gezi rehberimiz eşliğinde Zeugma Müzesi'ni geziyor, inançları tasvir eden birçok mozaikle karşılaşıyoruz. Müzede, Çingene Kızı Mozaiği gibi birçok mozaik âdeta bir resim oluşturarak ziyaretçileri büyülüyor.

Tunç Devri'nden bu yana Hititler, Mısırlılar, Medler, Asurlular, Persler, Makedonlar, Kommageneler ve daha birçok medeniyete ev sahipliği yapan bu şehir, kültürel çeşitliliğini mutfağına da yansıtarak ziyaretçilerine lezzet şöleni yaşatıyor. Gaziantep'te bir gün kaldıktan sonra rotamızı Şanlıurfa'ya doğru çeviriyoruz. Şanlıurfa'ya gider gitmez, sular altında kalan Halfeti'yi ziyaret ediyoruz. Tekne turu yaptığımız bu saklı cennette "batık kent" i yakından görme fırsatı yakalıyoruz. Halfeti'yi gezdikten sonra meşhur hikâyesiyle insanları büyüleyen "Balıklıgöl"ü geziyoruz. Aynı zamanda Balıklıgöl'ün dillere destan hikâyesini de rehberimizden dinliyoruz. Rivayete göre, Nemrut adında zalim bir lider varmış. Bu lider ise halkının putlara tapmasını ister, onları buna zorlarmış. Nemrut bir gün bir rüya görmüş ve rüyasını bir din adamına yorumlattığında, din adamı yeni doğacak bir çocuğun kendisini öldüreceğini söylemiş. Bunun üzerine Hz. İbrahim'in annesi Sara Hatun bir mağaraya giderek oğlunu orada dünyaya getirmiş. Ardından ona bir beşik yapıp mağarada bırakmış. Rivayete göre Hz. İbrahim'i bu sürede bir dişi ceylan emzirmiş. Aradan bir süre zaman geçtikten sonra askerler Hz. İbrahim'i mağarada bulmuş, Nemrut'un huzuruna getirmiş. Hiç çocuğu olmayan Nemrut, Hz. İbrahim'i yanına almış ve büyütmüş. Hz. İbrahim, büyüdükçe halka putların birer yaratıcı olmadığını aşılamaya çalışmış; fakat halkın Nemrut'a olan korkusundan onları inandırmayı başaramamış. Bir gün Hz. İbrahim eline bir balta alarak tüm putları parçalamış ve baltayı orada duran bir putun omzuna koymuş. Bunu gören Nemrut, bunu kimin yaptığını sormuş ve halk Hz. İbrahim'i işaret etmiş. Hz. İbrahim ise baltanın putun omzunda olduğunu söylemiş ve bunu putun yaptığını dile getirmiş. Bunu duyunca daha çok öfkelenen Nemrut, bir taş parçasının böyle bir şey yapamayacağını savunmuş ve Hz. İbrahim'i yakma emrini vermiş. Hz. İbrahim, sütunlar arasına bağlanarak halat ile ateşe fırlatılmış. Hz. İbrahim'in odunların arasına düşmesi ile ateşin göle dönüşmesi aynı zamanda olmuş. Ateş, göle dönüşürken odunlar ise yanmaları nedeniyle üzerinde kara lekeler bulunan balıklara dönüşmüş.

Balıklıgöl'e yaptığımız ziyaretten sonra beklenen an geliyor ve Örencik Köyü civarındaki Göbeklitepe'ye doğru yol alıyoruz. Göbeklitepe'ye yaklaşırken, otobüste herkesi tatlı bir heyecan sarıyor. Hâl böyle olunca, yol da su gibi çabuk geçiyor ve sonunda herkesin sabırsızlıkla beklediği Göbeklitepe'ye varıyoruz. Göbeklitepe kazı alanına varır varmaz, buranın keşif hikâyesini Göbeklitepe'yi bulan çiftçinin oğlundan bizzat dinliyoruz. Kendisinin samimiyetinden ve Göbeklitepe'nin keşif hikâyesinden dolayı kahkahalara boğuluyor ve hayretler içerisinde kalıyoruz. Ardından rehberimiz Göbeklitepe'deki sütunlar ve işlemeler hakkında büyüleyici bilgiler vermeye devam ediyor. Göbeklitepe'deki sütunları incelerken âdeta kendimizi bir hikâyede buluyor, o hikâyenin birer kahramanıymışız gibi hissediyoruz. Ardından ALKEV Göbeklitepe Projesi ekiplerimizin sözcüleri, kendi ekiplerinde yürütmekte oldukları çalışmaları anlatıyor ve Göbeklitepe'nin araştırılması konusunda bize ve ziyaretçilere eşsiz bir sunum yapıyorlar. Kazı alanının büyüleyici atmosferi içerisinde biten sunumlarımızdan sonra ekip üyesi arkadaşlarımız ve kazı alanını ziyarete gelen misafirlerle birlikte Göbeklitepe Amfi Tiyatro alanına doğru seyrediyoruz. Projemizin müzik ekibi Göbeklitepe ve Şanlıurfa için bestelemiş oldukları "GÖBEKLİTEPE" şarkısını canlı performansla bizler için sergiliyorlar ve kulaklarımızın pası siliniyor. Göbeklitepe'yi ziyaret eden kişilere de müzik şöleni yaşattıktan sonra gezimize devam ediyoruz.

Günün akşamında ise kendimizi Şanlıurfa'nın meşhur sıra gecelerinden birinde buluyoruz. Türkiye'de Şanlıurfa iliyle özdeşleşen sıra gecesi, yöresel müzikleriyle ve yemekleriyle bizlere eşsiz deneyimler sunuyor. Kendimizi orada bizi ağırlayan kişilerin samimiyetiyle âdeta ev ortamında hissediyor, yöresel halk türküleri, müziği ve halaylarla günü kapatıyoruz.

Gezimizin sonuna yaklaşırken, Şanlıurfa'da bulunan en büyük aşiretlerden birinin mensubu olan Reşat Özyavuz'dan Harran'da aşiret yaşantısının detaylarını öğreniyoruz. Reşat Bey, bize Harran'da doğup büyüdüğü evi gezdiriyor ve Urfa'nın yöresel giysilerini giydiriyor. Kadınların ve erkeklerin aile içindeki görevlerini anlatıyor ve aşiretlerde kadının söz hakkıyla ilgili bizi bilgilendiyor. Bu sayede dizilerde gördüğümüz "aşiret yaşantısı" ile ilgili bilinen bazı yanlışları birinci kişiden dinliyor, Reşat Bey'in tatlı sohbetiyle hem eğleniyor hem de değişen dünya düzeninde aşiretlerin de pek çok noktada değişime uğradığını öğreniyor ve seviniyoruz.

Dördüncü günün sonunda gezimizin maalesef sonuna geliyoruz. Şanlıurfa ve Gaziantep'i karış karış gezdiğimiz bu gezide, kültürümüze ait farklı renkteki yaşamları görme ve farklı kültürleri deneyimleme fırsatı bulduğumuz için çok şanslı olduğumuzu biliyoruz. Herkesin mutlaka görmesi gereken kültürel değerlerimizi gezerken, kendimizi bir kez daha bu güzelliklerin bir parçası olarak hissettik. İnsanlarımızın sıcakkanlılığıyla ve yardımseverliğiyle, onların yaşantılarına dâhil olduk ve eşsiz deneyimler edinerek kültürümüzün, yaşadığımız coğrafyanın ne kadar zengin olduğunu yeniden hatırladık. Umarım bir başka gezide de buluşur, farklı hikâyelere konuk olur, ülkemizin kültürel miraslarını keşfetmeye devam ederiz.

Öykü ÇOBAN 9 Fen/B

Göbeklitepe Efsanesi

Ben, babam ve babaannem Şanlıurfa'da küçük bir evde yaşıyoruz. Babam ile kalırım genelllikle annemin yanına hafta sonları giderim. Babamla kalmaktan daha çok zevk alırım. Annemle pek anlaşamayız. Kazı alanına çalışmalar yapmaya giderken beni de götürürdü bazen babam. Annem yollamazdı, gidersem de gelince çok kızardı üstüm başımı pislettiğim için. Kendisi çok titiz ve pimpiriklidir. Babamla sürekli kavga ederlerdi. Bazen çok hızlı konuşurlardı Almancayı, genellikle kavga ederlerken. Anlamazdım pek ama alışık olduğumdan sebebini anlamam zor olmazdı. Annem, babamın bir hiç uğruna bu kadar çalıştığını, kendini boşuna harap ettiğini ve artık buralardan gitmek istediğini söylerdi. Hep bunun gibi sebeplerden üzerlerdi birbirlerini. beş yıldan beri Türkiye'de, Urfa'da yaşamaktayız. Babamın adı Alric Hauptman. Kendisi arkeolog ve ayrıca matematik bilim dalıyla da ilgileniyor. Buraya gelmemizin sebebi Türk tarihinde binlerce yıldan beri çeşitli sebeplerden ve olaylardan ötürü önemli yere sahip bir bölge olan, Şanlıurfa'da yer alan ve henüz gizemi tam anlamıyla çözülmemiş Göbeklitepe kazı çalışmalarının yürütülmesine ve çözülmesime katkı sağlamaktı. 1995 yılından beri devam eden kazılarda henüz tam olarak doğruluğu kanıtlanmış bir sonuca varılmamıştır. Bu kadar çok şey bilmemin sebebi sadece babam değil tabii ki. İstemeden de olsa kendini böyle bir ortamın içinde bulunca insanın araştırıp bilgi edinme ve gelişmeleri yakından gerek mecburi gerek isteyerek takip etme arzusu dinmemekte.

Yine bir gün babamla işe gidiyorduk. Kim bilebilirdi ki diğer sıradan günlerden biri gibi olmayacağını. Kazı alanın çevresinde, buraya ilk geldiğimiz günden beri bize hep destek olan Ahmet Ali ve Recep amcayı gördüm. Çalışmalara ara vermiş bir köşede oturuyorlardı. Buraya her geldiğimde ilerideki boş düzlükte futbol oynarız beraber. Yanlarına gittim beraber şakalaştık, hâl hatır sorduk, oradan buradan konuştuk. Konu konuyu açtı sohbet yine her zaman olduğu gibi kazı çalışmalarının bitmek bilmeyen sonuna geldi. Oldukça randımanlı giden çalışmalarda henüz tam net bir cevap alamıyorduk. Sonra birden birinin çığlıklarını duyduk. "İmdat! İmdat!"diye bağırmaya başladı. Yanına gittiğimizde ise birden ortam durgunlaştı. Telaşlı ve hiçbir şey olmamış gibi "İyiyim ben. İyiyim sıkıntı yok." dedi ve hızlıca oradan uzaklaştı. Birkaç gün sonra işini bıraktı. Burada çalışan paleontologlardan gerçekten yararlı olanların başındaydı. Hep özendiğim ve olmak istediğim meslekti paleontolog. O gün bu gündür bir daha kimse ona bu çevrede rastlamadı. Doğrusu o gitttiğinden beri babamla kazı alanına her gittiğimde onun yerindeymiş gibi davranıyor ve diğer meslektaşlarının işine burnumu sokuyorum. Haddime olmayan şeyler yaptığımda da babamdan bir güzel azar yiyiyorum. Yazın okulların tatil olmasından ötürü, her sabah erken saatlerde babamla beraber ile gittiğimiz günlerden biri. Herkes gün yüzüne çıkarılan ve A adı verilen kazı alanının orada. Kalabılığın ortasında bir kişi var herkes onun etrafında toplanmıştı. Kıyıdan köşeden bakmaya çalışırken birden yüksek sesle "Yeter. Bağırmayı kesin artık. Geri geldim. Çok önemli bir olay olduğundan kimseye bir açıklama yapmadan çekip gitmiştim ama artık burdayım. Tekrardan burada birlik içinde çalışacak, insanlık ve jeoloji tarihin sırrını ortaya çıkaracağız." dedi. Sesinden kim olduğunu anlamıştım. Uzun zaman önce buralardan ayrılan Paleontolog Necmi abiydi. Kalabalığın arasına girip baktığımda sakalları uzamış, biraz çökmüş çok değişmişti. Sonra babam çekti arkadan beni, savruldum. "Doğruca eve git!" diye bağırdı. Eve geldiğimde babaannem sordu:

"Nefes nefese kalmışsın, hayırdır evlat bir şey mi oldu ? Baban nerede ?"

"Sakin ol bababanne, babam kazı alanında bana kızdığı için beni ve yolladı."

"Kerata oğlan seni. Yine ne yaptın da orada adamın tepesini attırdın?"

"Bu sefer gerçeten bir şey yapmadım babaanne."

Birkaç haftadır evde öylesini oturuyor, arada sırada bahçeye çıkıp duvarla top oynuyordum. Babam en sonunda cezamı bitirmişti ve onunla işe gidecektim. Aklımda hâlâ Necmi abiye neler olduğuna dair olan merakım var. Babam hiçbir şey anlatmıyor, ben de korkumdan soramıyordum. Sonunda kazı alanına varmıştık ve benim ilk ilgimi çeken şey Necmi abi olmuştu. İlgi çekmemesi mümkün değildi de zaten. Deli gibi davranıyor gözü işinden başka hiçbir şey görmüyordu. Bir tuhaflık olduğunu onu ilk gördüğümden beri biliyordum.

Aradan bir ay geçti yine babamla işe gitmiştim. Ahmet Ali ve Recep amcayla futbol oynamıştık kan ter içinde kalmıştım. Sonra Necmi abiyi gördüm. Âdeta bir canavar gibiydi. Hızlıca ve nefes nefese toprağı kazıyordu. "Evet, işte bu. Yaptım. Başardım." gibi cümleler mırıldanıyordu. Yanına yaklaştım "Abi ne oldu ?" diye sordum. "Git başımdan!" diye bağırdı. Babam ve diğer tüm kazı ekibindeki neredeyse bütün arkeolog, antropolog, paleontolog ve diğer çalışanlar çevremde toplandılar. Necmi abiyle ilgilenmeye çalıştılar ancak Necmi abi onlara da bağırdı ve canavar misali elleriyle toprağı kaza kaza bitiremedi. Alnından ter akıyordu tüm vücudundan sonra kendini kaybetti ve olduğu yerde düştü. Ayılması için herkes bir şeyler yapmaya başladı. Kolonya getirdiler ve "Elmaslar, burdalar. Elmaslar. Elmas-. El-" diye mırıldandı. Hemen hastaneye götürmek için arabaya bindirirlerken cebinden birkaç parça küçük elmas düştü. Herkes durumu anlamaya çalışıyordu.

İşin aslı bir iki hafta sonra ortaya çıktı. Göbeklitepe ile ilgili çalışma yapan tarihçiler, antropologlar, inançları araştıran ve inceleyen bilim dalları beraber çalışarak işin aslını oraya çıkardılar. Necmi abinin bulduğu ve devamını aramak için geldiği elmasların, Göbeklitepe'nin yapıldığı dönemdeki insanlarla aynı yaşta olduğu bilgisine ulaşılmış. Necmi abinin ilk bulduğu birkaç elması aldıktan sonra gitmesinin sebebi ise ailesel geçim sıkıntılarıymış. Sonrasında para gözünü kör etse de bu kadar delireceği kulağa hiç mantıklı gelmemiş. Yapılan araştırmalar sonucu işin aslını ortaya çıktı tabii ki. Göbeklitepe'nin rütellerin gerçekleştiği bir mekân olduğu tezinden yararlanacak olursa bu elmasların ritüellerde kullanıldığı öne sürülebilir. Şamanların güçlerinin bu elmaslara negatif ve kötü enerji hapsettiği düşünülür ise Necmi abinin deliye dönmesine mantıklı bir cevap olur. Gerçekten aklım almıyordu bu olanları. Nasıl böyle bir şeyin gerçekleşmesi mümkün olabilir ki? Ahmet Ali amcadan duyduğuma göre elmasların gerçekten bir gizemi olup olmadığına dair deney yapacaklar. Heyecan dorukta bekliyorum gerçekten.

Aradan üç ay geçti. Göbeklitepe, yerli halk ve turistler tarafından ilgi odağı hâline gelmişti. Çok fazla turist ve dünyanın dört bir yanından insanlar buraya geliyorlardı. Öne atılan elmasların ritüellerle ilgisi var mı tezi kanıtlanmıştı. Diğer birkaç gönüllüye uygulanan sosyal deneyler sonuç gösterdi. Ritüeller için ile kullanıldığı bir kez daha kanıtlanmış oldu.

Yıllar geldi geçti. Üniversitede Arkeoloji bilim dalını bitirdim. Annem tabii ki önceleri karşı çıktı. "Eğer burda kalıp babanın izinden bir hiç uğruna gidersen bir daha yüzüne bakmam."dedi. Ama tabii ki böyle olmadı. Okudum ve ilerideki amacım babamın izinden gitmek. Orada yaşanmış her şeye şahitlik ettim ve bu gizemi çözmek için her şeyi yaparım. Hayatımı Göbeklitepe'nin gizemine adayacağım. Bunu yapabilirim ve yapacağım.

Azra KAYA 9 Fen/A

TİYATRONUN KÖKENİ "GÖBEKLİTEPE"

1 İnsanoğlunun yaşam sürdüğü sürece yaşadığı olayları bir nedene bağlamak ve en iyi bilgiye ulaşma arzusu şüphesiz ki Homo Sapiens'in evriminden itibaren süregelen bir gereklilik olarak ortaya çıkmıştır. Çevresinden öğrendiklerini aktaramayan ve buna bağlı olarak örgütlenemeyen toplumlar pozitif seçilimden yoksun kalır ve süreç içerisinde ortadan kalkarlar. İnsan biyolojisinin bu doğal seçilimin sonucunda bugün bulunduğu yüksek hiyerarşik seviyeye ulaşmasını sağlayan en büyük neden doğumundaki yeteneklerinin diğer memeli yakınlarına göre çok geride olmasıdır. Yeni doğan bir zürafa veya at birkaç saat içerisinde yürümeye başlayıp aile sistemindeki yerini alabilmesine karşın insanlar; çok temel başını dik tutabilmek, kendi başına yemek yiyebilmek gibi özelliklerden yoksun olarak doğmaktadırlar. Hatta en yakın evrimsel akrabaları şempanze ve bonobolar ile karşılaştırıldıklarında bile fiziksel özellik olarak homo-sapiens geride kalmaktadır. Bununla birlikte insan bebeği doğduktan sonraki üç yıllık periyotta beyin gelişiminin yüzde doksanını tamamlamakta, ayrıca bu kısa dönemde kurulan nöronlar arası bağlantılar aynı zamanda dış etkiye bağlı budanmakta (pruning) yani azalmaktadır. Bu beyin gelişimi süresince kompleks düşünme yeteneğini kazanan insanlar erken dönemde öz farkındalıkları sayesinde taklit etme ve anlatabilme yeteneklerini kullanmışlardır.

İnsanların yerleşik hayata geçtiği Neolitik dönemde tarım ile uğraşıldığı için toprak ile içli dışlı olmuşlardır. Bir tohumun büyümesindeki evreleri, hasatı etkileyen doğal olayları bir nedene bağlamak isteyen insanlar bu olayları tanrısal, kutsal olarak nitelendirmişlerdir. Göbeklitepe'nin içinde bulunduğu Çömleksiz Neolitik (Pre Pottery Neolithic) dönem Göbeklitepe'de de gördüğümüz gibi ezoterik açıdan pek çok gizemli sembolü içinde bulundurmaktadır.

Göbeklitepe'de şimdiye kadar ortaya çıkartılan kırk üç dikilitaşta pek çok hayvan ve şekil tasvir edilmiştir. Çıkartılan bütün şekiller "erkek"tir ve dişi veya "kadın"ı tasvir eden herhangi bir şekil bulunamamıştır. Dişi sembolünün doğurganlığı ve hayatı sembol ettiğini düşünürsek erkeğin ve yırtıcı hayvanların sembolize edildiği Göbeklitepe'nin "ölüm"ü temsil ettiği söylenebilir. Korkutucu olan bu sistemin örnekleri dikilitaşların üzerindeki figürlerde görülmektedir. Dikilitaşlarda yılan ve eski Hitit yazılı kaynaklarında geçen "her şeyin suçlusu" anlamındaki "koç" motifi beraber kullanılmıştır. Bir diğer dikkat çekici figür ise Fırat-Dicle vadisinde sıklıkla bulunan "turna" figürüdür. Turna antik dönemde bereket tanrısı Demeter'in kutsal hayvanıdır ve ortaya çıkması yeşermenin zamanının geldiğini haber vermektedir. İki numaralı dikilitaşta karşılaştığımız turna motifi gerçeğinden farklı olarak bacakları bükülmüş şekildedir. Diğer tasvirlerdeki başarılı gösterimden yola çıkarak bu anatomik olarak imkânsız şeklin kasıtlı olarak yapıldığı söylenebilir. Çatalhöyük'te bulunan turna kostümü parçası Göbeklitepe'deki turna tasvirlerinin turna değil turna kostümü giymiş şamanlar olabileceğiyle ilgili değerlendirmelere yol açmıştır.

2 Göbeklitepe'nin inşa edilme amacıyla ilgili çeşitli farklı yorumlar olsa da yapının bulunmasında emeği geçen ve yıllar boyu alanda çalışmalar yapmış alman Profesör Klaus Schmidt'e göre bölge bir kült merkezi idi ve ayrıca muhtemelen ruhani anlamda bölgede yaşayanlar için önemliydi. Edebiyatın ve görsel sanatların gelişmesinde tiyatronun ve genel anlamda "taklit"in önemli yeri vardır. Antik Yunan'da coşkunluk ve haz tanrısı Dionysos adına düzenlenen şenliklerde şiir yarışmaları düzenlenmiş ve bu yarışmalar zamanlar önce tragedya, daha sonra ise komedi ve satirik tiyatro oyunları ile devam ettirilmiştir. Milattan önce 6. yüzyıldan süregelen bu etkinlikler modern tiyatronun başlangıcı olarak görülmektedir. Ayrıca Mısır'da bulunan hayvan ve hayvanlarla mücadele eden insanların tasvirlerinin olduğu hiyerogliflerin MÖ 4000'li yıllara dayandığı söylenmektedir. Buna karşın Nevali Çori'deki kabartmalı dans sahneleri ve Çatalhöyük'te bulunan kostüm kanatlar Bereketli Hilal bölgesinde bir taklit performans geleneğinin oluşmuş olabileceğini ortaya koymaktadır. İnsanların dilden farklı olarak iletişim kurmak için somut nesneleri kullandıkları uzun zamandır bilinmektedir ama Göbeklitepe gibi bir yapıda olduğu gibi yırtıcı hayvanların tasvirlerinin ve turna kabartması gibi insanın taklidinin aynı anda bulunduğu başka bir paleolitik veya çömleksiz Neolitik çağ yapısı bulunamamıştır. Sistemli bir teatral performansın bundan 12.000 yıl önce yaşamış bir toplum tarafından gerçekleştirilebilmiş olması bizi çeşitli sanat dallarının birleştirilmiş olduğu tiyatronun başlangıcı ile ilgili şaşırtmaktadır. Her ne kadar Göbeklitepe'deki sistemli sanat bizi şaşırtsa da ilk paragrafta da belirtildiği gibi "anlatma"nın ve "taklit"in hayati önem taşıdığı Homo Sapiens'in 300.000 yıldır yaşadığı düşünüldüğünde bu yeteneklerinin bu şekilde gösterilmiş olması gayet olasıdır.

Emir KALYONCU 11/IB

“ ”

ŞİİRLER

PLATONİK

Bir duygu var şimdi içimde
Narin bir kelebeğinki gibi ışıltılı, mavi kanatlı
Hoş kokulu bir zahter gibi mor başlı çiçekli
Zarif sinek kuşunun havada süzülüşü gibi
Aşk mı bu ölüm mü yoksa?
Beni bu yıldızlı gecenin içine iten
Sen misin yoksa ben miyim?
Beni ruhunda yaşatan

SANDMAN

---

eğer yaşıyorsan gerçekten
eğer özgür hissediyorsan kendini
neyi bekliyorsun aydınlatmak için
özünün derinliklerini?
Gör ve keşfet
Duy ve hisset
Senin sınırların var mı?
Kaybolup git bazen oralarda
Kimi yaşarız bazen,
Düş uzamımızda kaybolduğumuzda?
Ne için yaşarız?
Aşk nedir o zaman?

Barış Bilge CAN 10/A

BİR GÖREBİLSEM

Uzakta bir yerlerde aradığım.
Biliyorum, biliyorum çünkü,
Aradığım şeyin ne olmadığını ya da olduğunu.
Ayakkabılarımın kenarından geçen,
Karıncalar gibiyim.
Önümdeki engelleri ne kadar da büyük sanırım.
Bir görebilsem ardındaki dünyayı,
Belki bilirim artık,
Neyi aradığımı.

Ece ARPACI 10 Fen/B

Hazır Kek Karışımı

Prangalar bulanık başkalaşım dahilinde
Andan müteyellit uzuvlarım.
Uzuvlarım hakeza prangam.

Pencere soyunup önüme pervazını sunmuş,
Ufuk, şehvetiyle pervaza sırnaşıyor,
İstismar, taciz, tecavüz.
Ve ardından şafak patavatsız, yeni baştan
Ufkumda beliriyor.

Nurdan olanın yalnızlık mektupları,
Gözlerim utanç içinde,
Çirkinlik yesilesiyle
Yüzümden bir hışım, sökülüyorlar.
Büründüğüm etten karanlık.

Dürtüyor kıkırdak çanak,
Gayrı lisandan haykırışlar,
Altında olduğumuz ne gök ne de tanrı
Nitekim aciz saldırı.
Zar olan zar olmadığından,
Atılma korkusuyla cebelleşiyor
Koç başının müntehirlik imtihanı.
Duyduğum duyulmuyor
Veley ki sağırım.

Sandık

9 kat bir cehennem,
8 kol bir ahtapot,
7 harika bir dünya,
6 kurşun bir patlar,
5 parmak bir el,
4 atlı bir mahşer,
3 silahşör bir roman,
2 yarım bir tam,
1 ben bir ben,
Eder mi?

Kendi Suretimizde Yarattık

Şiştikçe sanmak uçacağını
Esir almak alem-i havayı
Patlamak, aniden
Böyledir balonlar.
Zira

Vazgeçiştir,
Esasında her seçim,
Kanunudur simyanın
Vesilesiyle dünyanın.
Zira

Katlanamaz,
İlahi üfürükçünün nefesi,
İdrarla ıslanmış toprağa,
Bizim çamura.
Zira

Matem balonlarıyız hepimiz.
Yerimiz,
Yurt bildiğimizin
Nameycudiyetinde meycut.
Velhasıl

İşitilen fısıltılar
İlk efendi olanın
Hep efendi olacağı
İnancı,
Eritir, üç köşeli olanı
Irak değil, insanı.

Çıplak Yokoluşlar

Zamanın olduğunu sezdin,
Zamanın olmadığını sezmeden.

Çehreme Bir Çift Laf

– Bana ne lazım?
– Buyur?
– Sendeki benden bahsediyordun?
– Bendeki senden, sendeki benden?
– Sendeki benden?
– Bendeki sensen, sen sensen?
– Ben benim, sendeki senim?
– Sana ne lazım?

Gereksizleştiremedikleri mizleyseler mişcesineymiş

Küçük yüce kelebek,
Uçmayı öğrenerek,
Zaman kaybeder.

Araftaki Bahçıvan

Dostlar, duyun sesimi,
Ben, diğerlerinden farklıyım.
İşitin, açıklayayım merak ettiklerinizi.
Nasıl da mutluyum,
Ölçülemez haberler aldım
Çünkü dün.

Vücudumda tutsak gaz kütlesi,
Kurtuluşunda bildirdi,
Araftan geldiğini.
Ortada olmanın ortası,
Gerekirse onun da ortası.

Alemlerin yaratan efendisi
Bizzat gelememiş karşıma.
Sorun varmış insanla arasında.
Mühim değil,
Gaz kütlesi anlattı olan biteni.
Siz kullarıma anlatmak
Başlıca vazifemmiş.

Ne yardım denizi asamla,
Ne bakiredir anam
Ne açtım gözünü körün
Ne de zararsızdır ateş.

Peygamber mişim dostlar,
Alelade bir peygamber değil.
Daralmış her şeyi kul sayan,
Sonsuzluktan sonsuzluğa yaşamaktan.
Kıyacakmış canına, yazık.
Demek istemezdim size öleceğini tanrının,
Yanıltmayacağım kendimi de
Varisi oldum mutlak tahtın.

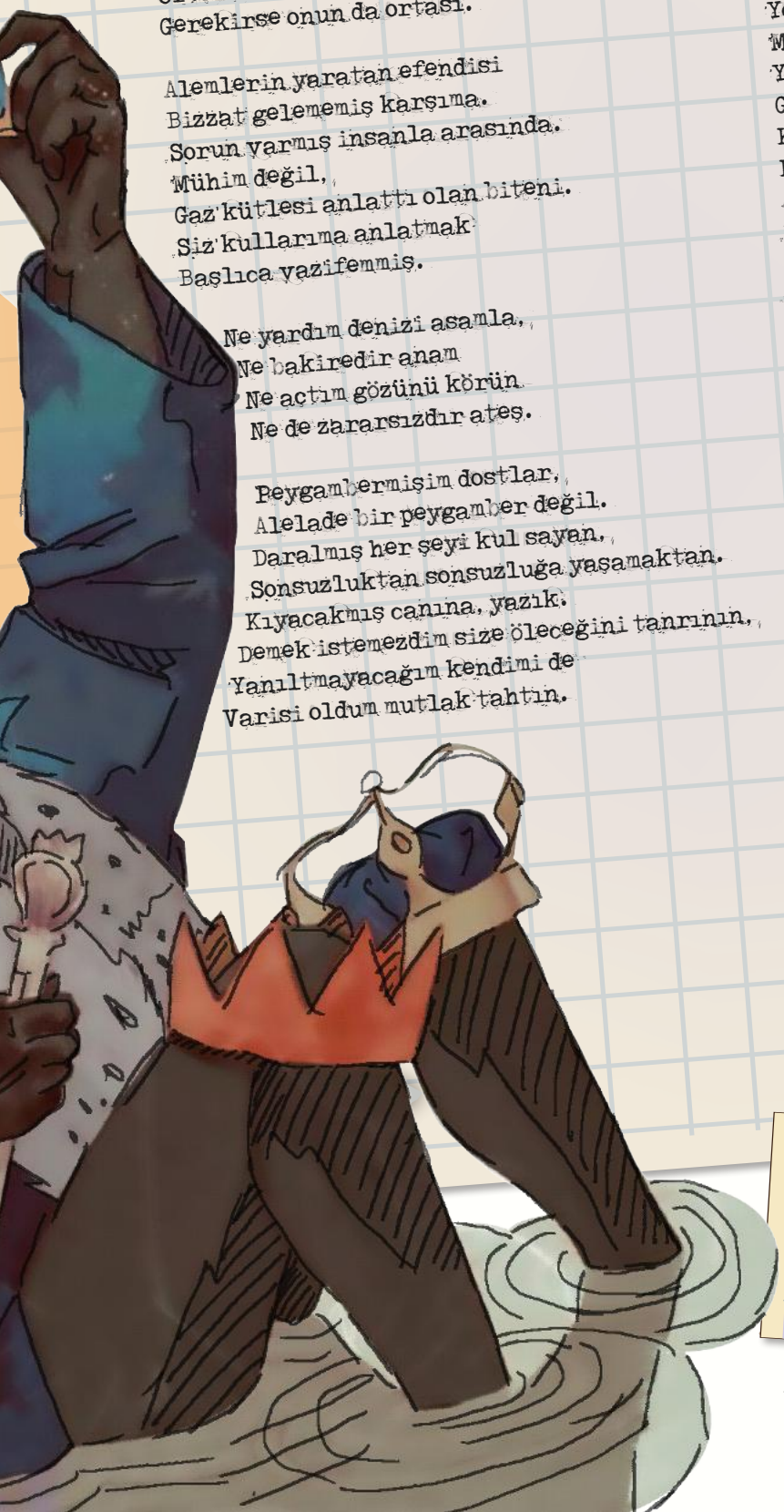
Şaşaalı tören düzenlettirdim adıma.
Tahta çıkışım pembe bornozumla olur,
Temsilidir üstündeki kızıl noktalar,
İnsana bulaşmış kanın,
Unutmayayım diye nereden geldiğimi,
Armağandır atalarımdan bana.
Dedirtmem kimseye,
Kral çıplak diye.

Göreyim sıkıldı, özü meydanda.
Birazdan ölür artık bizimki.
Son kez bir sır vereyim,
Yola koyulurum ardından.
Malum uzun sürer göğe ermek.
Yağmura pek çok anlam yakıştırdınız,
Gördünüz sonrasında gökkuşağını
Kiminizce bulutlar ağlar,
Kiminizce yıkanmaktadır tanrı,
Aslında yoktur bunların esası.
Söyleyeyim ne olduğunu.
Arada sırada, ötenin de ötesindeki çağırır
Ötenin parçalarını
Eksilen her parça
Kopartılan ekmekten kırıntılar misali
Arkasından düşürür kırıntılarını
Yağmurdur bu
Eksilene üzülen eksilmiş
Uğruna kazar anıt mezarını
Gökkuşağıdır bu.
İki ucu ölüme,
Dayanak olmuş beyaz halı.

Bilin diye dedim,
Haya durumunu.
Yağmurlu bu öğlen,
Gökkuşağını da kaçırmazsınız.

Sonraki gökkuşağında,
Umudumdur dualarınızı duymak,
İyi günler.

Adam atladı, adam atladı,
Adam atladı, adam atladı,
Adam atladı, adam atladı,
Adam atladı, adam atladı.

Yorgan ile Kucaklaşmak

İmrenmesi kamer ve aftabın,
Efendisi olmak bir tutulmanın.

-KAZAİ-

Yılın beşinci ayı, hava sakin, Galata sessiz,
Düşman gemileri gözüküyor yavaştan; ülke aç ama sanki o gün isteksiz
19 kişilerdi, çok hatırlamıyorum günü, hangi gündü?
16'sı mıydı neydi,
Evet evet, o gündü, çünkü o gün açmamıştı bahar çiçekleri.
Nedendir bilinmez işte
Oysa ki açarlardı her sene erguvanlar,
Aralarında da olsa taşlı yolunda kulenin,
Nedendir bilinmez işte...

19 kişi demiştik hani,
Kimler kimler yoktu ki...
Kolordu komutanları mı desem, doktorlar mı yoksa albaylar, yarbaylar mı desem
Dolmuştu ekip,
Mekan da rıhtım, o ünlü Galata rıhtımı.
Toplanmışlar, nedendir bilinmez?
Biraz erken toplanmışlar sanki belki heyecanlanmışlar,
Erkenden de çıkabilirler aslında,
Ama yine nedendir bilinmez sanki birini bekliyorlar
Evet evet, birini bekliyorlar,
İsmail Hakkı dümenine geçmemiş daha, o da bekletiyor her şeyi; biri için bekletiyor.

Galiba bir cuma günüydü, İstanbul'da cumaları bambaşkadır; havası, suyu, belki de kuşları...
A söylemiş miydim? Nedendir bilinmez ama kuşlar da küsmüştü o gün İstanbul'a,
O gün mü, yok sadece o gün de değil bir kaç gündür açmıyorlardı o turuncu gagalarını
Geçen bir tanesi geldi, bana söyledi,
Evet evet, bana söyledi; ne mi dedi?
Müjde varmış, ama neden güveneyim ki bir kuşa?

Cumaları hep sevmişimdir.
Üsteğmen Arif Hikmet de sevmiştir hep cumaları,
Ama yine nedendir bilinmez sanki telaşlıdır yüzü o gün,
Aşıkmış galiba, evet evet, çok güzel bir hanımefendiye aşıktı kendisi, gençti, delikanlıydı,
E ne işi vardı ki rıhtımda? Onu düşünüyordu galiba,
Ama söz konusu vatandı, gidip dönememek de vardı ne de olsa.
Yanındaki de kimdi öyle? O da gençti, ama sanki o heyecanlıydı. Hem de ne heyecanlıydı...
Teğmen Muzaffer Kılıç yerinde duramıyordu adeta, bir de mutluydu, hem de nasıl Umutluydu...
Bilmem, belki o da aşık mıydı neydi? Tabii onunki daha güzeldi;
783.562 km2 idi, 3 tarafı da denizdi, ismine de vatan mı demeli?
O da bekliyordu ama birisini, uzun yıllar yaveri olacaktı çünkü değil mi? E peki kimin yaveri?
Nedendir bilinmez ama, öğleden sonra geldi o kişi
Selamladı hepsini, Mustafa Kemal'di ismi,
Gençti o da, ama hayran bırakmıştı herkesi,
Yok yok bambaşkaydı o, nedendir bilinmez ama o gün de gözleri deniz rengiydi/gibiydi/di Sanki...

Çıktılar yola, geçti dümene kaptan, hızlı olmak gerekti,
Akşam olunca da oturdular masaya, 19 farklı kişiydi ama hepsi o gece sanki aynıydı,
Aynı istek uğruna çıkmışlardı yola,
En başta da ATA, başladılar plana.

Gecenin yarısıydı, uyuyordu dünya,
Bir tek mum ışığı vardı bir kamarada.
Kapıya gittim ama çalamadım, dinledim. Kalem sesi geliyordu.
Başka ses yoktu, ne de olsa tüm dünya uyuyordu, o tek bir kişi dışında...
Yakında varacaklardı. O görevli subay inişlerini düşünüyordu, her halde kılık değiştirecekti,
Yok, o sadece onu düşünmüyordu, hareketini düşünüyordu, başlatacağı mücadeleyi,
Uğruna daha nice uykusuz günlerini düşünüyordu.
Samsun'dan, Havza'ya, oradan Amasya'ya daha sonra Erzurum'a, Sivas'a, ve Ankara'ya...
Yapacaktı ama o, geri çağrılsa dahi dönmeyecekti, evet kurtaracaktı o ülkeyi,
Ne de olsa tüm dünya uyuyordu şimdi.
Yoksa güneş mi doğuyordu? Evet, mumunu söndürdü,
Tüm dünyayı uyandırma vakti çoktan gelmişti....

Nedendir bilinmez işte

Varış manzarası iyi değildi Samsun'a,
İngiliz işgal kuvvetleri üşüşmüştü baş ucuna,
Halk korkar olmuştu, umutsuzdu. Günlerden de 19'du.
İndi o 19'lu, Bandırma'dan, göğüsleri dik, gözleri kararmadan,
Yolculuğa hazırlardı, daha doğrusu kurtuluşa hazırlardı…

O gün yine düşünceliydim, bu sefer de çiçekler geldi, söyledi,
Evet evet, bana söyledi, nedendir bilinmez ama
O solan bahar çicekleri yeniden açmıştı o gün, kuşlar ise toprakla barışmıştı.
Ne o yoksa ATA'M mı ayak basmıştı?
Halk ise çoktan uyanmıştı, onlar alacaktı egemenliği,
Ne de olsa Samsun'dan artık Mustafa Kemaller yola çıkmıştı...
Sanki o gün,19 Mayıs 1919'da, Ata'mın doğum gününde belki de,
Seslenmişti bizlere, gençlere, armağan verecekti. Hem de ne büyük bir armağan!
Duydum sesini, koştum Anadolu'ya, evet evet, gördüm Mustafa Kemal'i, oradaydı,
Yeniden başlattı sanki milli mücadeleyi, arkadaşlarını da gördüm
Atıldı kurtuluş savaşının temelleri.
Biraz sonra o müjdeci kuş geldi yine yanıma, kaç yıl geçmişti ki sorma,
Söyledi yine, evet evet, bana söyledi.
Ne mi söyledi?
"Paşa! Paşa! Yok ki senden başka!"...
Nedendir bilinmez işte, bir kuşa ne kadar güvenilebilir ise...

Pırılsu KESKİNER 12/IB

Kabâdbul

Burası İstanbul,
En başından kaderi beşeriydi,
Beşer yaptı, beşer bozdu.

Burası İstanbul,
Batı'nın köpeği,
Ülkenin yüreği.

Burası İstanbul,
Hayatlar ayrı bir uçurumda,
Hem Doğu'dan, hem Batı'dan.

Burası İstanbul,
Asırlardır bizimle,
Artık yorulmuş biçimde.

Burası İstanbul,
Batılı olacağım diye çırpınanlar,
İki kültürde kaybolanlar.

Burası İstanbul,
Bir New York değil,
Düzene de yok hiç meyil.

Burası İstanbul,
Tarihini gizle,
Talihini izle.

Burası İstanbul değil,
Oksident'te kaybolmuş,
Oryant'tan çoktan kopmuş,
Bambaşka bir şehir.

Tolga EVCiMEN 11 I/B

BİR

Saat gece sıfır bir
Yapayalnız bir saatte
Bir balkonda bir herif
Kim bilir ne muhtelif

Sokak lambası altında
Yapayalnız bir kadın, saat,
Bir gibi yalnız kadın
Bir gibi yalnız ben

Kadın bana bir bak
Kadın kadın bana bak
Bir bir daha iki eder
Yalnız kalmaz Bir daha

Bir sayıların en yalnızıdır
Kalp dünyanın en hızlısıdır
Bir saniyede bağlanır
Bir kaşıkta boğulasıdır

Bir her zaman yalnızdır
Kadın bakışların anlamlıdır
Bir her zaman yalnızdır
Kadın bakışların çok nazlıdır

Saat gece sıfır bir
Yapayalnız bir saatte
Bir balkonda bir aşık,
Bu nasıl bir bataklık.

Sokak lambası altında
Yapayalnız bir kadın,
Bir gibi yalnız kadın
Bir gibi yalnız ben

Kadın bana bir bak
Kadın kadın bana bak
Bir bir daha iki eder
Yalnız kalmaz Bir daha
Bir bir daha iki eder
Yalnız değil Bir daha

Tolga EVCİMEN 11/IB

ONLAR

Kan revan yaralı dünyanın, sonsuzluk hırsızları
Onlar.
Onlar, belirsizlik karambolünün ortasında yuvarlanırlar.
Açlıkla sınanır,
Hastalıklarla kurlu,
Ölümlerle yıkanır,
Tanrılarına her daim şükrederler.
-
Kalbi kırık dünyanın, kalpsiz hırsızları
Öfkelerini demirden keskin biler,
Hüzünlerini ateşle harlar,
Zamanla körelirler.
Onlar,
Aldıkları her nefesi bir yok oluşla taçlandırır
Olanlardan şeytanı suçlar hemen sıyrılırlar.
Sonra
Tanrılarına tövbe eder, affedilirler.
-
Onlar,
Kokladıkları her güzel çiçeği soldurur,
Vücutlarına dokunan her denizi kurutur,
Gözlerinin değdiği her canlıyı çürütürler.
Varlıklarının olduğu yerden acıyı eksik etmez ;
Şeytanın oyununa geldiklerini iddia ederler.
Ve
Tanrıları onları kucaklar.
-
Bahsettiklerim
Tanrılarının avuntusuyla nefes alanlar.
Onlar,
Ölümden önceki hayatlarında bulamadıklarını,
Ölümden sonra arayanlar.
Onlar,
Yaşamdan, ölümden korktukları kadar korkarlar.
Ve bilin ki onlar,
Bizden farksızdırlar.
Onlar içimizdedirler.
Ve Onlar,
Bizdir, hepimiz.

Gülce Duru SÖZ 10 Fen/A

UÇURTMAYI VURMASINLAR
AZİZ BEY HADİSESİ
BERCİ KRİSTİN ÇÖP MASALLARI
üzerine...

Bir Psikoloğun Günlüğü

Bugün, görevim gereği bir cezaevine gittim. Oradaki mahkûmlarla birebir görüşmeler yaptım ve artık o cezaevinin psikoloğu olmama karar verildi. Düzenli aralıklarla oraya gidip mahkûmlar ile görüşmelerime devam edeceğim. Uzun süredir cezaevinde olmaları sebebiyle bazı mahkûmların kafaları oldukça karışıktı ve birkaç görüşme, biraz da olsa gergin geçti. Burada bulunan mahkûmların çocuklarıyla da görüşmeler gerçekleştirdim. Çocuklardan yaşça küçük olanlar, olayları tam anlamıyla idrak edemiyorlar ve olayları, kendi masum düşüncelerine göre yorumluyorlardı. Yetişkinlerle yaptığım konuşmalarda bazıları gözyaşlarına hâkim olamadı. Uzun süredir cezaevinde olmaları, mahkûmların birbiri üzerinde kurduğu baskılar ve görüş günlerinde sevdiklerini görememeleri sebebiyle bu anlık duygusal çöküşler oldukça normaldi. Fakat mahkûmlar arasında oldukça asabi tavırlar sergileyen ve gözümün önünde öteki mahkûmları azarlayan, özellikle dikkatimi çeken bir kadın vardı. Yanlış anımsamıyorsam adı Sümbül' dü. Ötekilerden aldığım bilgilere göre de koğuşun başıymış.

Birebir görüşmeler için odama geçtiğimde, herkesi birer birer yanıma aldım ve her biriyle yarım saat boyunca konuştum. Yetişkinlerle olan son görüşmem, Sümbül Hanım'laydı. Ona yönelttiğim sorulara hiçbir şekilde cevap vermedi ve fazlasıyla asabi davranışlar sergileyerek bana, sesini yükseltti. Ne yaparsam yapayım, hiçbir şekilde onun iç dünyasına ulaşamadım. Sümbül Hanım ile daha uzun ve derin görüşmeler gerçekleştirmemiz gerektiği düşüncesindeyim ve onun kesinlikle bu konuda ikna edilmesi gerekiyor. Çocuklarla yaptığım görüşmeler ise gayet verimli geçti. Küçük çocuklar, olayların tam olarak farkında değillerdi ancak yaşça diğerlerinden büyük olanlar, olayların bilincindeydi ve psikolojik olarak yardıma ihtiyaçları vardı. Onlara destek olabileceğim için bu görevimden oldukça memnunum. Bir çocuk vardı ki söyledikleriyle ve düşündükleriyle beni derinden etkiledi. Adı, Barış'tı ve büyük mahkûmlarla oldukça yakındı. Bana birkaçının ismini verdi: Hacer, Nevin ve İnci... İnci'nin yeri Barış için çok başkaydı ancak İnci, tahliye olmuştu ve Barış'ın onu çok özlediği gözlerinden okunabiliyordu. Hacer'den de biraz bahsetti. O da onun İnci' ye mektup yazmasına yardım edenlerdenmiş. Hacer ile yaptığım görüşme de tıpkı Sümbül' ün görüşmesi gibi pek verimli geçmemişti. Dertlerinden ve Sümbül'e karşı duyduğu nefretten söz etti. Ama onun da iç dünyasıyla ilgili kesin bir fikir edinemedim. İnşallah, ileride yapacağımız konuşmaların daha iyi olacağı düşüncesindeyim.

Barış'ın üzerinde mahkûmların oldukça büyük bir etkisi var. Mahkûm ablalarına çok değer veriyor. Özellikle de eski mahkûm olan İnci' ye... Babası artık görüş günlerine gelmemeye başlamış. Bunu anlatırken biraz hüzünlendiğini, sesinin titremesinden anlamak mümkündü. Annesinin de bu yüzden ağladığını ama annesinin onun bu durumu fark ettiğinden haberi olmadığını söyledi. Eğer annesi onun bu durumu fark ettiğini anlarsa daha çok üzülürmüş. Barış ile olan görüşmem, diğerleri arasında en verimlisiydi diyebilirim. Tam görüşme biterken bir daha gelmemi istediğini söyledi. Anladığım kadarıyla İnci gittikten sonra çok yalnız kalmış. Tüm yaşananları kendi masum fikirleriyle açıklamaya çalışması, beni derinden etkiledi. Ona bir daha görüşebileceğimizi söyledikten sonra gözlerindeki parıltıyı görmek dünyalara bedeldi. Mahkûm çocuklarla daha yakından ilgilenilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bundan sonra yapılacak görüşmelerle cezaevindeki herkesin solan umutlarının yeniden yeşereceğini inanıyorum.

Zeynep KESKİNEL 10/A

MEKTUBUM YALNIZ SANA

Merhaba İnci,

Özlettin kendini çok, yazmıyorsun da bize hayırsız! Bu sabah yine bir sayıma uyandık, bağırış çağırış bir odaya soktular bizi. Ben sandım yine arama yapacaklar. Tembihledim Barış'ı, dedim sakın çok konuşma; çok soru sorma, taktılar zaten bize. Ama kontrol değilmiş meğer. Psikolog getirmişler hapishaneye. Neymiş efendim; psikolojimiz ve hâlimiz nasılmış, bakacaklarmış. Çok da umurlarında sanki... Ne hâldeyiz, ne yer ne içeriz. Başımıza da koymuşlar bir koğuş ağası kadın. Ama inanamazsın İnci; nasıl sinir, nasıl ilginç bir kadın. Neyse aldılar bizi bir odaya, oturttular bir kadının karşısına. Lale miydi, neydi adı da? Konuştu da konuştu, susmak bilmiyor kadın. Barış'ın da sıkılası tuttu: "Hacer, hadi bitmedi mi!?", "Hacer hani söz vermiştin İnci' ye mektup yazacaktık?" diye sordukça sordu. "Ayy!" dedim, o Lale'yi bile bezdirir bunun durmak bilmeyen dili. Lale Hanım da aldı karşısına beni, sıra da zaten ilk bendeydi. Dedi ki: "Hakkınızda sadece sicilinizdeki kadar bilgim var. Bana biraz kendinizden, sorunlarınızdan bahseder misiniz?" Anlattım ben de, başımıza yeni getirilen Sümbül'den bahsettim. Galiba biraz fazla sitem etmişim durumdan, kapıdaki gardiyan dik dik bakıp bana. Lale herkesle konuştu, sıra geldi Barış'a. Ay! Tahmin bile edemezsin İnci, ne kadar korktum yine saçmalayacak diye. Anlatmıştım sana, bir daha bir hatasını görürlerse gönderecekler Barış'ı da başka hapishaneye diye. Tembihledim tembihlemesine de umarım saçmalamamıştır. Ah be İnci'm! Nasıl gittin yanımızdan!.. Her gün anıyoruz seni valla. Takılırsa bu mektubum kontrollere, gelmez belki bu mektubum sana. Gelirse de seni çok özledik be İnci. İyi bak kendine e mi?

Hacer Soydan

Zeynep BODUROĞLU 10/A

KALPTEKİ MAHPUS

Kafesteki kuş misali kadın
Kafesi ya bir mahpus, ya bir ev.
Kocası der, beni bıktırdın
Gardiyansa "Şunu içeri atın."

Kafesin değişir rengi, kalıbı
Kimseye yüklememeli, asıl yanlışı
Kadın bilmeli değerlerini, hakkını
Eline almalı kafesinin anahtarını

Ey kadın, yılma asla
Girme o karanlık düşüncelerinle yasa
Yine kendinsin, kendini sokan yasa
Veda et kalbindeki mahpusa

Azra SAĞIR 10 Fen/B

“ YILDIZLARA

12 Eylül 1980

Kimler bir düşünce uğruna can verdi bir bilsen
Kardeşler karşı karşıya geldi, düşünce uğruna
N’apsın analar babalar bir bilsen

Biri komünist, biri faşist
Hepsinde kederli bir his
Aynı gemide değil miyiz biz
Vurulmasın geleceğimiz bir uçurtma gibi

Denizler, Abdullahlar, Ahmetler
Bu ülkeyi sevdiler, birer kül olup gittiler
Küller uçtu, fidan verdi dediler
Yeni gelecek için umut verdiler

Barış oğlum! Bu öğütler sana
Canın sadece vatan uğruna
Korkma geçecek bu günler
Kavuşacaksın sen de yıldızlara

Cem ARPACI 10 FEN/A ”

UÇURTMALAR VURULMASIN

Uçurtmayı vurdular... Bilmiyorlar ki bir çocuğun umutlarını vurdular. Çocukluğun ne olduğunu bilemeniş Barış'tan hayallerini aldılar. Barış'a hep küçük diyorlar ama onun küçük olmak için çok büyük olduğunu görmüyorlar. Düşünün... Onlar, bunu bile bilmiyorlar.

Ama Barış biliyor... O, küçük çocuklar gibi değil. "Eğer her çocuk benim gibiyse burada neden fazla çocuk yok?" diye düşünüyor hep ve bir türlü cevap bulamıyor sorusuna. Annesine sormak istiyor, ama annesi üzülür diye susuyor. İnciye sormak istiyor ama İnci artık yok. Bir de olur da küçük İbo'ya sorarsa o da ayrılışını düşünüp onun gibi üzülür belki... Ve Barış, bir türlü soramıyor. Aslında çok şey geçiyor aklından. Ama zaten herkes buraya çok soru sorduğu için gelmiş ve sonra da sormayı bırakmamış mıydı?

Korkuyor... O da sorarsa onu da götürürler diye çekiniyor. Barış'ın korkuları var, çoğu çocuktan farklı olarak. Barış daha küçük, küçücük; ama özgürlük ne hatırlamıyor, hatta bilmiyor bile. Barış'ın düşünceleri kocaman, ama söyleyemiyor; düşünceler nasıl söylenir onu da hiç bilmiyor.

Barış'ın hayalleri var, cüsseşinden daha büyük..

Barış'ın umutları var, gördüklerinden görmediklerine kadar...

Barış'ın bir dünyası var, her şeye rağmen rengârenk...

Ama Barış'ın ne bir uçurtması ne de uzaktan izleyebileceği bir başkası var artık.

Şahi ya, o uçurtma vurulunca, Barış'ın içinden bir şeyler kopmuş, hayalleri ve umutları sarsılmıştı sanki. Ama şaşırmıştı: "Uçurtmayı neden vurmuşlardı?" Bir keresinde çok merak etmiş, öyle çok merak etmişti ki artık dayanamayıp bir gün anahtarlı amcaya sormuştu:

"Neden vurursunuz ki bir şeyleri; hele de uçurtmamı, niye vurursunuz?" Anahtarlı amca öfkeden taş tutmuş yüreğiyle cevap vermişti Barış'a: "Biz kötü olanı, tehlikeli olanları vururuz. Uçurtmanı da o yüzden vurduk." diye. Barış düşünmüştü, belki de son kez... O, aşka uçurtmadan korkanlar gibi olmayacaktı. Uçurtmaları uçuracaktı her zamanda özgürce gökyüzünde.

Gülce Duru SÖZ 10 Fen/A

uçurtma

Sayıdeğer Müdürüm,

Bugün koğuşumuza psikolog bir kız geldi, anlamış değilim. Kız fazla konuşuyor, bana göre hapishaneye hiç uygun biri değil. Bugün yine karavanayı dağıtırken o kadınlar olay çıkarıyorlardı, zaten hep böyleler Müdürüm. Resmen sizin beni koğuşbaşı seçmenizi sorguluyorlar, sözümü hiç dinlemiyorlar. Sürekli şikâyet şikâyet! Yok, yemeği eşit dağıtmıyormuşum, yok sabah akşam sürekli bağırıyormuşum. Bunların hepsi palavra Müdür Bey. Hele o yaramaz oğlan var ya, o oğlan... Hiç akıllanmıyor, sürekli sorular sorup kafamızı şişiriyor. Bence hemen göndermeliyiz onu, gidip bir akıllanmalı. Her neyse, zaten bütün bu problemlerin içinde bir de o psikolog çıktı başımıza! Sabahleyin hepimizle teker teker konuşmak istediğini söyledi, biz de sırasıyla onun odasına gidip geldik. Bana sıra geldiğinde o gereksizin bana bakışını görmeliydiniz Müdür Bey, resmen gözlerinden alevler çıkıyordu. Kesin o memnuniyetsiz kadınlar beni şikâyet ettiler. Ama ben bilirim onlara yapacağımı, hele şu psikolog kız bir gitsin, göstereceğim ben onlara kimmiş koğuşbaşı! Neyse, odaya girince şu kız bana sorular sormaya başladı. Ama bir duysan soruları Müdür Bey, alıp onu da koğuşlardan birine fikarsın. Tabii ki, ben öyle sorulara cevap verir miyim? Bağırdım, çağırdım o kendini bilmeze! İşi bitince de gitti zaten Müdür Bey, ama ben hâlâ niye o kızı buraya getirdiniz bir türlü anlamadım. Kesin bir hata olmuştur da gelmiştir ve inşallah gelmez artık buralara bir daha. Ne de olsa o kadar geçmişimiz var Müdür Bey, herhâlde bize o kadarcık iyiliği çok görmezsiniz. Size tekrar saygılarımı sunarım Müdür Bey.

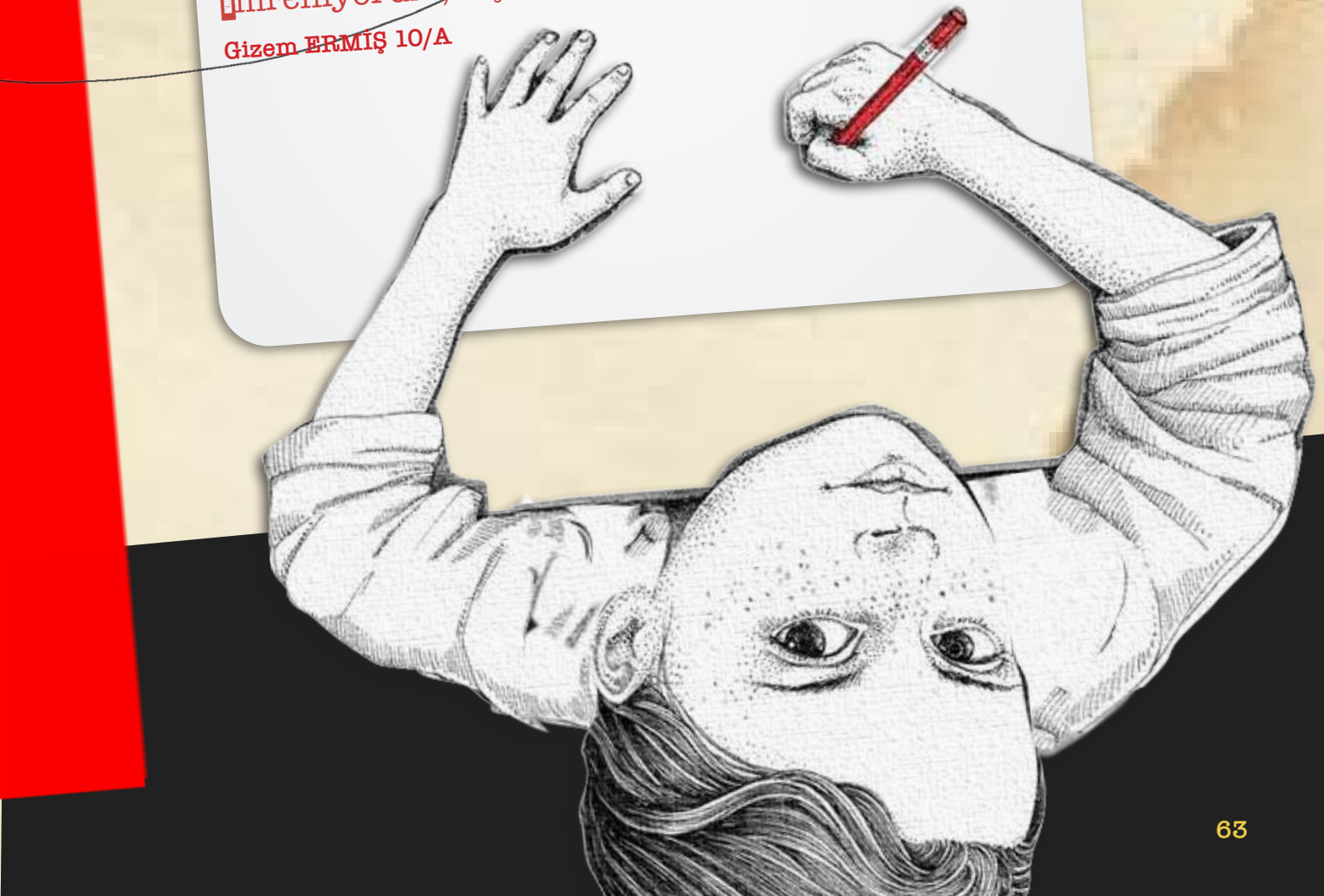
Sümbül Aydın

Zeynep KOTAN 10/A

BARIŞTAN İNCİ'YE DİZELER

İnandık bir kere, çıkacağız yakında
Niye tutuyorlar bizi, anlamadım hâlâ
Canım İnci'm, dayanamıyorum olanlara
İmreniyorum, dışarıda oynayan çocuklara

Gizem ERMİŞ 10/A

— AZİZ BEY HADİSESİ

TÜKENDİM AŞKIMI BÜYÜTÜRKEN

Aziz'im, Sevgilim;

Ben çok yoruldum. İçimdeki sevgi, sana anlatamadıklarım ağır geliyor artık. Sevip de sevilmemek bu kadar zor olmamalıydı. En çok da canımı acıtan ne biliyor musun: Gözlerindeki o kadın. O ben değilim, sen de beni görmeye çalışma artık o kadının simasında. Çünkü olmuyor be Azizim!

Zorla anlattırmıştım sana ilişkinizi hatırlıyor musun? Sen de öyleşine bir şeydi, geçti gitti demiştin. Oysaki Beyrutta aşkını ararken kaybolmuşsun sen. Bana rastladın sadece; beni bulmadın, aradığını buldun sanıp inandırdın kendini. Ah o kadının yerinde olmak için nelerimi vermezdim! Ne olurdu bir kere dahi olsa gözlerimin içine bakıp derinlerde kaybolsaydın.

Aşk böyle bir şeymiş demek ki... Yaradan dayanma gücü de veriyor. Aşktan kör olmuş benim gözlerim. Ne hikmetse her yerde sadece seni görüyorum. Aşkını hayallerde yaşatıyorum. Ama artık hayallerden de umudum kalmadı. aşkını yaşatmaya. Lakin şunu bilmeni isterim ki, hayat benden vazgeçmediği sürece senden ve mükemmel evliliğimizden vazgeçmeyeceğim, geçemeyeceğim.

Bunları okurken dünyalara sığdıramadığım sevgim o güzel gözlerinden bir damla yaş bile akıtabildiyse ne mutlu bana...

-Belki tanıdık gelir, Vuslat.

Zehra KAYNAR 11 Fen/A

**"HERKES, KENDİ HİKÂYESİNİN KAHRAMANI OLMAK İSTER
VE ELİNE KALEMİNİ ALIR,
BAŞLAR HİÇ DURMADAN YAZMAYA...
YAŞADIKLARI VE YAŞAMAK İSTEDİKLERİDİR ANLATTIKLARI
ANLATABİLDİĞİ KADAR YAZAR,
YAZDIKÇA OKUR,
VE OKUDUKÇA DAHA ÇOK YAZMAK İSTER.
YAZDIKLARININ ANLAMI HERKES İÇİN FARKLIDIR
ÇÜNKÜ TEK KİŞİ, BİRÇOK KİŞİNİN HİKÂYESİNDEDİR ARTIK
HİÇ ÖLMEMECESİNE VE DE İNATLA
YAŞADIKLARI VE YAŞATTIKLARIYLA..."**

SADECE VUSLAT

Bir mahallenin hikâyesini en iyi eskicilerden duyarsınız. Haliç'e yüzünü dönmüş bu dar sokakların hikâyesini anlatma görevi de bana düşüyor. Eskici denince genellikle "Sefiller" romanından fırlamış tiplemeler akla gelir, ama sizinkine gelmesin. Nitekim benim tek derdim ekmek parası olduğundan, diğer insanların dertlerine gizliden gizliye ortak olmayı çok severim. Şimdi anlatacaklarım da yine derdine yandığım bir garip Fantin'inkini hiç mi hiç aratmayan hikâyesidir.

Her gün hemen hemen aynı vakitte, aynı sokaklardan geçerim. Sokaklar, insanlar her gün yeniliklerle çıkar karşıma -bir kişi dışında- başlarda birini gözlediğini zannetmiştim. Her seferinde elinde çalgısı, dik duruşuyla arkasına bile bakmadan yürüyen bir adamcağızın peşinden bakakalıyordum. Sevgi dolu bir aile, saygıda kusur etmeyen iki eş, "Allah mesut etsin!" diyerek evlerinin önünden geçip gittim uzun süre. Bir gün normalden epeyce geç bir saatte o civarda dolanırken ne kadar yanıldığımı anladım. İşim olmadığından gelen geçene selam veriyor, çevreye daha dikkatli bakınıyordum. O an göz göze geldik, camın önünde her zamanki yerini almıştı. O da en az benim kadar dikkatle izliyordu sokaktakileri. Gözlerinin çevresi gece gündüz ağlıyormuşçasına kızarmış, yüzünde harcanmış bir ömrün yorgunluğu vardı. Hayatım boyunca çok kadın gördüm: Kocasından sayısız tokat yemiş, bebesiyle sokağa atılmış, hiç sevilmemiş... Bu kadın da çok sevmiş ve hiç sevilmemişti sanki. Yüzümde istemsiz bir acıma ifadesi belirmiş olacak ki kadın utançla, biraz da bana hak verdiğini belirterek, gözlerini kaçırdı benden ve yeniden kirli perdenin arkasındaki yalnızlığına bıraktı kendini.

Bir defasında sokakta top oynayan mahalle çocuklarına yaşlı gözlerle baktığını gördüm. Yüzü gülüyordu. Eğer ağlıyor olmasaydı, kendi çocuklarını izliyor sanabilirdim. Keratalar topla yaşlı bir amcanın camını kırınca amcam, elindeki bıçağı hiç acımadan topa sapladı; iki tekme, iki küfür, kovuverdi çocukları. Kadıncağız bunu da izliyordu, yaptığı başka hiçbir şey yoktu ve adama öyle büyük bir nefretle bakıyordu ki tanışmadıklarından emin olmasam davalısı diye düşünürdüm. İlginç bir kadındı bu. Tüm gün pencereden dışarıyı izlediği düşünülünce, mahalle olaylarına en az benim kadar hâkim olduğu kesindi. Bir ortamda bu kadar silik olup aynı zamanda bu kadar çok bilgi sahibi olabilmek hayra alamet değildir, böyle insanlardan korkmak gerekir. Fakat onun yüzüne bakınca içime dolan acıma duygusunu bastırmak elimde değildi. Her gün arkasından baktığı adama daha bir özlemle ve daha bir sitemle bakıyordu ve adama artık ben de kızıyordum sanki. Gün geldi, dayanamadım: "Şu kadına iyi davran be abim!" dedim. Adam kimden bahsettiğimi anlamamış gibi baktı yüzüme ve yoluna devam etti.

Kıt kanaat geçindiğimiz, işlerin az olduğu bir dönem artık o sokağa gitmeyi bıraktım. Kadıncağıza ne olduğunu merak etsem de orada eskisi kadar hurda çıkarmıyorlardı, ben de başka yerlerde dolanmak zorunda kaldım. Cebim, para görüp de yolum yeniden o sokaktan geçmeye başlayınca artık zihnimde kalıcı bir yeri olan o hüzünlü manzarayla yeniden karşılaşmayı umuyordum ancak hiç de öyle olmadı. Camda bu sefer o rezil adam vardı. Zavallı kadının hayatını yaktığı o pencerenin önünde şimdi de kendi hayatını yakacaktı.

Gökçe Naz OCAK 11 Say/A

MARYAM'DAN SONRA BEN

YAZIMI KIŞA ÇEVİRDİN
KARLAR YAĞDI BAŞA MARYAM
VİRAN OLDU EVİM YURDUM
NE SÖYLESEM BOŞ MARYAM

YOLUMU IRAK EYLEDİN
GÜNLERİM HARAM OLDU BENİM
VİRAN OLDU EVİM YURDUM
NE SÖYLESEM BOŞA MARYAM

Ertugay GÜNDAY 11/A

GİDİYORUM UZAKLARA

Sevgilim,

Sen bu mektubu okurken ben çok uzaklarda olacağım. Seni böyle habersiz terk ettiğim için beni affet. Ama bu ilişki daha fazla süremezdi, bunu sana yapamazdım. Ben senin aşkını hak etmedim. Sen her bana aşkla baktığında bu aşka karşılık verememek kahretti beni. Daha en başından yapmamalıydım, biliyorum. Bile bile sürükledim seni peşimden bilmediğin diyarlara, yeni maceralara. Başta çok cazip gelmişti senin burada olma fikrin, beni seven, benim için her şeyi yapabilecek birinin olması; düşünmeden güvenebileceğim, sırtımı yaslayabileceğim bir dağ olması. Ama haksızlık bu... Ben seni değil, senin beni sevmeni seviyorum. Tam da bu yüzden daha fazla devam edemem bu ilişkiye, bunu sana yapamam.

Şimdi ben gidiyorum sevgilim. Göz görmeyince gönül katlanır diyorlar. Belki senden uzak olursam daha az acıtırım canını. Belki bir gün başka bir kadında rastlarsın bana; unutturur tüm geçmişini, sil baştan yaşarsın hayatı. Sen şimdi güvenemezsin de kimseye, böyle yapma sevgilim. Sonuna kadar aç kalbini, bırak biri sarsın yaralarını. Kaybetme kendini tamburunda, sarıl hayata sıkı sıkı.

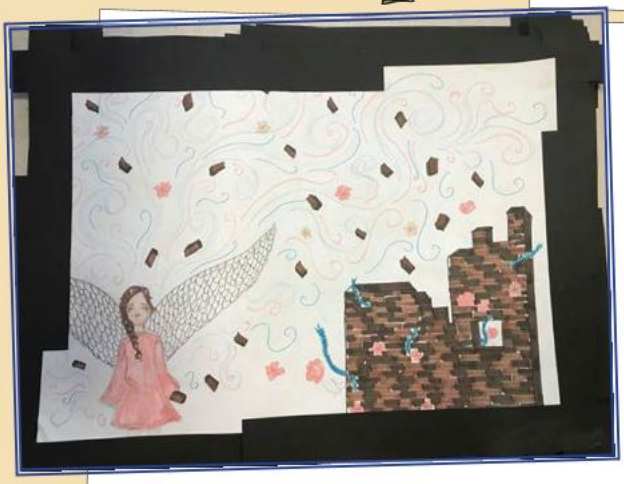
Hani hep derdin ya: "Öyle bir zamanda girdin ki hayatıma, vazgeçemem artık senden." Vazgeç sevgilim, vazgeç.

Ben vazgeçtim ya sen de artık vazgeç.

Maryam

İlayda TETİK 11 Fen/A

UMUT ÇİÇEKLERİ

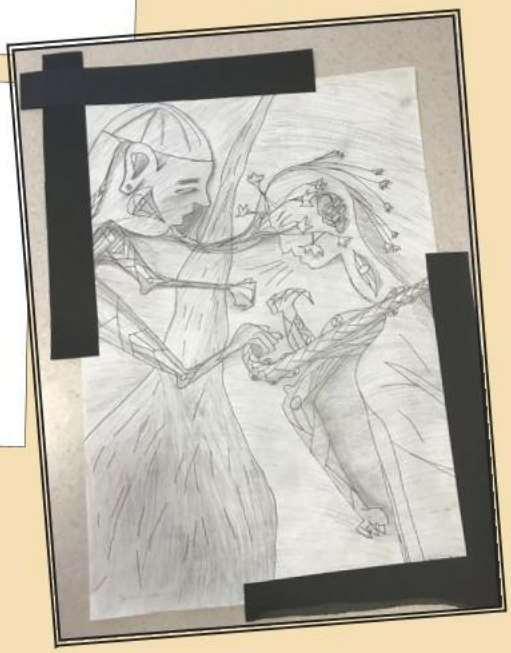
Çiçektepeliler gün doğmadan önce uyanmıştı yürek yakan seslere. Hepsi birlikte dışarı fırlamış ve yuvalarını yıkmaya gelen kamyonlarla gelmişlerdi göz göze. Ancak bir tanesi bile kıpırdayamamıştı yerinden ve tek kelime etmeden izlemişlerdi yıkımı bin bir güçlükle. Herkes için ayrı bir acıydı bu. Çünkü o evler bazılarının mutlulukları, bazılarının ise anılarıydı. Ama kurtaramamışlardı işte, sahip oldukları en değerli şeylerini. Bir süre oradan ayrılmışlardı kamyonlar, arkalarında sadece yıkılmış evler değil, yıkılmış insanlar da bırakarak. Ancak içlerinde küçücük bir kız vardı ki, o kız gözyaşları içinde yere yığılmıştı. Kızın gözyaşları sağanak yağmur gibi hızlıca düşüyor, haykırışları ise insanların kırık kalplerini daha çok kırıyordu. Onu ne kadar sakinleştirmeye çalışsalar da küçük kız yerinde durmuyor, duramıyordu. Çünkü kızın o anda yüreği yanıyor ve sadece yıkılan yuvasına değil, kamyonların ezdiği çiçeklere de ağlıyordu. Ağlarken evinden ona kalan son parçayı, tek bir tuğlayı, göğsüne bastırıyor ve evini tekrar nasıl geri getirebileceğini düşünüyordu çaresizce. Ancak o, sadece küçücük bir kızdı. Nasıl tek bir tuğlayla bütün evleri tekrar yapabilir ve nasıl geride tek bir çiçek bile kalmamışken Çiçektepe'ye renk veren o güzel çiçekleri geri getirebilirdi? Küçük kız bunu nasıl yapacağını bilmiyordu, ama bildiği bir şey varsa o da asla umudunu kaybetmeyeceğiydi. İşte, o anda bir şey oldu ve küçük kız âdeta etrafa ışıklar saçtı. Bir anda melekler gibi bembeyaz kanatları belirdi kızın ve yerlere dağılmış, paramparça olmuş tuğlalar uçmaya başladılar. Sanki küçük kızın kanatları, yerdeki tuğlaları uçuruyor ve yıkılan evleri tekrardan inşa ediyordu. Çiçeklitepe halkı ise âdeta büyülenmişçesine uçuşan tuğlaları izliyor ve o anda Çiçeklitepe'nin rengârenk çiçekleri birden havada beliriveriyordu. Etraf birden mavilere, morlara, pembelere bürünmüş ve Çiçeklitepe'nin hem evleri hem de çiçekleri geri gelmişti. Çünkü ne küçük kız ne de Çiçeklitepe halkı umutlarını kaybetmişlerdi.

Zeynep KOTAN 10/A

AKAN DERYA MİSALİ AKAR GÖNLÜN BİLGELİĞİ

Siyah beyaz dünyanın gri tonları içinde gözleri kara, saçları ak, dünyası gri bir zat; kader söyler, bilgelik eder. Gönlündeki karanlıkları, ancak gönül gözü ile görür. Yakınları ondan bilgelik ister, yardım diler. Diledikleri yardımlar yalnızca dikenlerine katlanıldığında onlara gülden asasıyla erer. Ağzından dökülen sözler, sarmaşık olur sarar zihinleri; huzur verir gönül gözünün bakışları. Yaşlar süzülür gözlerden, refaha erer gönüller. Buhran-ı bahriyesi nice olan zât, gönül gözüyle erir sessizce. Kolları erir, saçları, ruhu erir sakince; evlatlarına huzur, güzellik olsun diye.

Yiğit Furkan KANTARCI 10/A

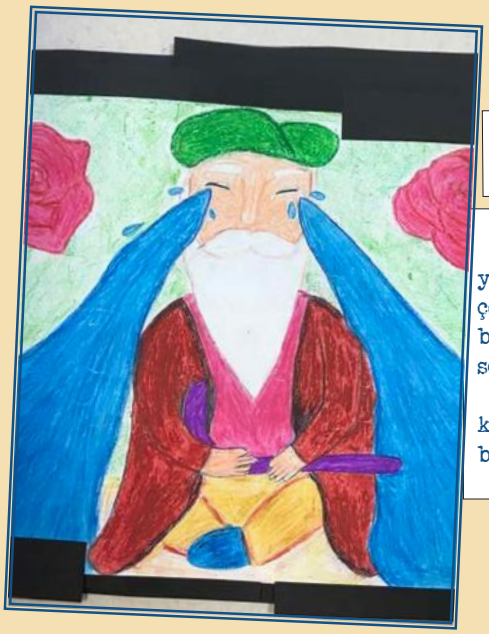

FAMA'NIN ÖYKÜSÜ

Fama der, eskiler benim adıma. Yıllar içinde değişir, gelişir ismim.
Ta ilk insanlardan beri aynı tepeyim, yine de görülmez,
bilinmez varlığım; kişiliğim.
Yeryüzü annemdir benim, onunsa en sevmediği kızı benim.
Yüzyıllardır misafirlerimi bekler, onların hırs
ve umutlarından beslenirim.
İşte, bir grup insan geliyor; kuruluyor boy boy, renk renk,
biçim biçim buralara.
Oysa bilinsin isterim, eteklerime gelenleri yoksulluk,
kalıcı misafirlerimi de ölüm bekliyor
Bu sefil kondularda.

İzem TİRYAKİ 10 Fen/ B

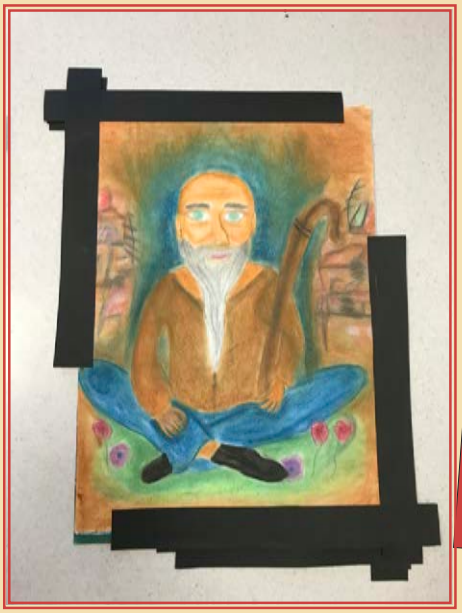

GÜLLÜ BABA'NIN GÖZYAŞLARI

Güllü Baba'nın gözyaşlarından şifa akar, umut akar. Her derde derman olan yaşlar Çiçektepe'nin sokaklarına, mahallelerine dökülür. Kadın, erkek, yaşlı, çocuk herkesin karanlığına ışık, gecesine gündüz olur. Yaşlar aktıkça çiçek bitmeyen Çiçektepe yeşerir ve tomurcuklanır. Güllü Baba, cahil ve bilgisiz bu semtin âdeta öğretmeni, yol göstericisi olur.

Güllü Baba'nın öğütleri Çiçektepe'yi inletir. Bu öğütleri dinleyen kediler, köpekleri kovalar; kuşlar konuşmaya başlar. Güllü Baba'nın döktüğü yaşlar bütün sokakları yıkar ve böylece sokaklardan cahillik akar.

Dide TAŞKAYA 10 Fen/B

ÇİÇEKTEPE'NİN GÜLLÜ BABASI

Çiçektepe Mahallesi'nin başsakini, gözlerini rüzgâra kurban etmiş bir babadır o. Bastonuna bağlı, ruhu gözlerinden akan, yerin kulağı bir Güllü Baba. Olacak her şeyi bilir bilmesine ama öteyi gören gözleri, mavi dumanlarla kaplıdır hep. Yorgun dudaklarında bir türkü, dinmeyen acısını anlatır evlatlarının:

İçin aynası gözdür diyenler
İçim türlü renktir, gözlerim kara
Düştüm yücelerden engine
Kırıldı ayzam ne fayda

Olmayanı gördü Güllü Baba. Kuru toprağın yükselen çiçeklerini, yanardöner tepeleri, ve yükselen konduları... Herkesin şifası, umudu, hayrıydı o ve sadece dudaklardan dökülen adı kaldı Çiçektepe'ye miras.

Zeynep Vera AYDOĞAN 10/B

KADIN

Kirli sakallıların kirli zihinleri sıçramış çiçeklere. Çığlıkların diktiği, haykırışların yeşerttiği, gözyaşlarının suladığı, ayaklanmaların büyüttüğü, ölümlerinse soldurduğu çiçeklere. Bir gün bir kadın doğmuş bu ölü çiçeklerin köklerinden. Çığlıklarla güçlenmiş, gözyaşlarıyla dikleşmiş, kahkahalarıyla haykıran ölümsüz bir kadın... Acılarını üstlenmeye yüreği olan, adımlarını sıklaştırmak zorunda olmayan özgür bir kadın...Çiçeklerin göz alıcı renklerine değil, sağlam köklerine imrenen bir kadın... Çatık kaşlarla lekelenmiş onlarca çehreyi tek bir bedende düğümlemiş bir kadın... Duruşundaki dizeleri çığlıklarındaki mürekkebe bulaştırmış şair bir kadın... Korku selinde boğulmuş, güçlerini zihinlerinde gizleyen ruhlardan beslenen âşık bir kadın... Aşkın yalnızca bir insana ait olmayacağını, olamayacağını bilen bir kadın... Diz çökenleri affedebilecek kadar güçlü, yaşadıklarını unutmayacak kadar kindar, değişime baş koyacak kadar cesur bir kadın... Bir gün bir adam daha doğmuş öldürdüğü çiçeklerin köklerinden. Gözyaşlarıyla temizlemiş, kirlettiği çiçekleri. Çatık kaşlar yerine kızaran yanaklarla süslemiş çehresini. Kirli zihinlerinin tıkadığı kulaklarını açmış. Haykırışlarla gözlerini kapamış, çığlıklarla ağlamış, kahkahalarla utanmış. Ve nihayet...Bir nihayete ermek diye bir şeyin gerçek olamayacağını anlamış.

Işıl ÖNAL 10 Fen/B

KUŞ MİSALİ KADIN

Kadın nedir? Gece soğuğunda kondunun üstüne çökmüş zarif bir kuş mu, yoksa kocasının gözünden çıkan öfke alevlerinin bir yansıması mı? Kadın, kadındı sadece. Ay ışığının altında kendi güneşini yaratan, kendi ışığıyla aydınlanan bir kadın. Bu kadın öyle bir kadındı ki, bu kadına yıldızların ışığı yetmiyordu, o hep daha fazlasını istiyordu. Daha çok sevgi, daha çok aşk ve daha çok duygu. Kocasının içinde de bu kadından bir şey vardı: Kadının umut çiçekleri. Bu çiçekler, kadının vücudunu sararken içindeki güneşle açıyordu. Kocası da karısından doğan çiçeklerle yanıp tutuşuyordu. Kadının çiçekleri, göğsünün ve şalvarının üstünde onun kültürünü ve göreneklerini usulca hissettiriyordu bizlere. Kadın, kadın olduğu için renklerin her tonunu barındırıyordu içinde; aşkın kırmızısını, ateşin turuncusunu ve belirsizliğin grisini. Bu, onu kadın yapıyordu. Kadının kanatları onun özgürlüğünün bir sembolü olsa da etrafındaki alevlerle kondunun üstünde, kafesin içindeki bir kuş gibi sessizlikte inliyordu. Sessizlik bozuldukça kocasının öfkesi artıyordu ve ateşler büyük alevlere dönüşüyordu.

Aslında ikisi de birbirine çok yakındı, ama aynı zamanda çok da uzaklardı. Çünkü kadın bir kuş, kocası ise bir alev parçasıydı.

Perisu AKKAYMAK 10 Fen/B

MAVİ GECE

Çiçektepe sakinleri gece çökmeden girmişlerdi evlerine. Yeniden uzun bir bekleyişe hazırlanıyorlardı. Alıştıklarını sandıkları bu düzen her gece içlerindeki öfkeyi biraz daha besliyordu. Gece; karanlıktı, soğuktu, yalnız ve kimsesizdi. Çicektepe sakinleri kaçıyorlardı, karanlık gecenin gerçeğinden. Karton evlerinin ardında usulca bekliyorlardı sabahı. Gece boyunca dumanlar evlere, evler dumanlara karışıyordu. Mavi, böyle bir gecede kaybolmuştu gökyüzünde ve böyle bir gecede tanışmıştı Çiçektepe'nin karanlığıyla. Masmavi kanatlarını çırparken Çiçektepe'nin üzerinde, kızdı dumanlara. Büyük bir meydan okumaydı Mavi'ninki. Böylece birdenbire attı kendini karanlık gecenin yaratıcısı, soğuk dumanların arasına. Kendi maviliğini yitirme pahasına çırptı kanatlarını. O çırptıkça kanatlarını, dumanlar dağıldı ve her çırpışta rengini kaybeden kanatları güçlendi. İşte, böylece doğdu gökyüzünde mavi gece ve böylece nefes aldı Çiçektepe.

Eylül ŞADOĞLU 10 Fen/A

KARANLIĞIN RENGİ

Kondunun bacasından çıkan dumanlar, akşamüstü sinmeye başlayan karanlığa karışıyordu. Artık mahalledeki tüm kuş sesleri susmuş, tüm canlı renkler yerini suskun bir griye bırakmıştı. Artık sadece soğuk esen rüzgar, fabrikanın isinden başka bir şey getirmez olmuştu. Bu kış, yaşanan eski kışlar gibi değildi. Sanki bu yıl; her şey daha boğucu, insanlar daha umutsuz, çocuklar daha suskun, geceler daha karanlık ve uzundu. Belki de bu karanlıktan en çok acı çeken oydu, alışılmışlığın çok daha ötesinde bir şeydi onun yaşadığı. Kendi göremediği dünyanın iç karartıcılığı, herkes gibi onun da ruhunu tutsak etmişti. Fakat onun herkesten bir farkı vardı: O inanıyordu. Her şeyi değiştirebilecek gücün içinde olduğuna, belki de herkesin içinde gizli olduğuna inanıyordu ve herkesten farklı olarak o farkındaydı. O, belki bir dokunuşuyla artık kirli akan nehirlerin yeniden masmavi ve gürül gürül akabileceğine, güneşin buz tutmuş ruhları ısıtmaya başlayarak çözebileceğine, bütün mahallenin üstüne çökmüş paslı grinin tekrar parlak renklere dönüşebileceğine ve Çiçektepe'nin çiçeklerinin bir daha tomurcuklanabileceğine inanıyordu ve bunları gerçekleştirebilecek olan benliğindeki gücün farkına varmaya başlamıştı. Belki hemen düzelemezdi her şey, ama inancını her zaman diri tutuyordu.

Vita Selin KESKİN 10/A

YIKIM RÜZGÂRI

Gök, ölen bebeklerin kanlarını bir ayna gibi yansıtmıştı. Kuşlar, bu kan kokulu kentin üstünden uçuyor, kenti terk ediyorlardı. İşsizlik ateşi; kadınları, erkekleri, bebekleri, fabrikaları en çok da Çiçektepe'yi yakıyordu. Başkaldırma zamanıydı... Erkekler, onlara bu hayatı veren, işsizliğin mimarı fabrikaları yıkmaya karar verdiler. Bir rüzgâr gibi büyüdüler, fabrikaların üstüne estiler. Tıpkı bükülen boyunları gibi fabrikaların duvarlarını büktüler. Kendi yuvalarına, kondularına zarar vermeyerek; ilaç fabrikasını, tabak fabrikasını yıktılar. Çöpten gelen, çöpten var olan bu insanlar; çöpü, kapitalizmi, fabrikaları, işsizliği, açlığı yendiler. Büyük yıkım ve kaostan sonra Çiçektepe'de sadece minik, renkli kondular , mutlu ve gülen insanlar kaldı... Hayalleri bir yıkım rüzgarında savrulmuş, inadına mutlu, inadına umutlu insanlar...

Berfin SEÇGÜ 10 Fen/B

GEZİ NOTLARI

TÜRK ŞİİRİNİN MABEDİ

Hıfzı Topuz'a ait "Elbet Sabah Olacaktır" kitabını okuduktan sonra, Tevfik Fikret'in binbir emekle oluşturduğu Aşiyan'a gideceğimizi öğrendiğimde içimi bir heyecan kaplamıştı. Okuldan sabah erken saatte çıkmış, arkadaşlarım ve öğretmenlerim ile çıktığım bu gezide uzun bir yolculuktan sonra "Aşiyan Müzesi" tabelasını görerek dimdik bir yokuşu tırmanmıştık. Yokuş çıkmak oldukça yorucuydu ve yorulduğumuz için herkes tam oturacak yer ararken bir anda Göksu Deresi ve eşsiz Boğaz manzarasını görerek manzara karşısında tüm yorgunluğumuzu unutuvermiştik.

Hayatı hakkında bilmediğim birçok şeyi yeni öğrendiğim bu usta şairin evine gidip o atmosferi soluduğumda, ilk olarak olayların yaşandığı döneme gidip sanki orada ben de varmışım gibi hissettim. İçimde, bir yabancının evine gitmekten çok yıllardır tanıdığım birini ziyarete gitmişim duygusu uyandı ve kendimi âdeta oraya ait hissettim.

Şair Fikret, bu iki katlı beyaz evi esasında amatör bir mimar edasıyla kendisi çizmiş, içinde yer alan mobilyaları da en ince ayrıntısına kadar düşünüp kendisi tasarlamıştır. Ömrünün son yıllarını eşi Nazime Hanım ile bu evde geçiren Fikret, tarihte yaşanmış birçok olaya – I. Dünya Savaşı, II. Abdülhamit ve Meşrutiyet Dönemi – burada tanıklık etmiştir. Usta şair 1915'te hayatını kaybettikten sonra Aşiyan, İstanbul Belediyesi tarafından eşi Nazime Hanım'dan satın alınmış ve müze olarak kullanıma sunulmuştur.

Bizler gezimiz esnasında öncelikle üçerli gruplar hâlinde içeriye alındık. İlk girdiğimizde bizi şairin ünlü "Sis" şiirinden esinlenerek Halife Abdülmecit tarafından yapılan yağlı boya tablosu karşıladı. Fikret, Sis şiirinde, dönemin siyasal yapısından da etkilenerek karamsar bir ruh hâliyle sisli bir havada İstanbul'a olan nefretini dile getirmiştir. Rehberimiz bizden öncelikle bu şiirden esinlenilerek resmedilen bu tabloyu yorumlamamızı ve resmin içerisine gizlenmiş olan İstanbul siluetini görmemizi istedi. Resimde çok net seçilmeyen, ancak rehberimizin görmemizi beklediği Süleymaniye Camii ve Galata Köprüsü siluetini bazılarımız gördü ancak bazı arkadaşlarımız göremedi. Silueti göremeyen arkadaşlarımız ısrarla gören arkadaşlarımıza kendilerine göstermelerini ve bu ayrıntıları nasıl fark ettiklerini kendilerine anlatmalarını istediler.

Evin planına baktığımızda, bu evin dokuz bölümden oluştuğunu görebiliriz ki bunlar: Salon, Edebiyat-ı Cedide Bölümü, Abdülhak Hamit Tarhan Bölümü, çalışma odası, yemek odası, yatak odası, Şair Nigar Hanım'a ait bölüm ile mutfak ve çamaşırhane bölümüdür.

Fikret, hayatının son dokuz yılını âdeta kırk yıllık bir ömür geçirmiş gibi yaşadığı bu evde resimler yapmış, dergilere yazılar, şiirler kaleme almış, kıyafetlerini özel olarak tasarlamıştır. Başta Atatürk olmak üzere birçok değerli insanın kendisiyle ilgili takdir dolu sözlerine muhatap olan Fikret'le ilgili Atatürk'ün, bulunduğu her ortamda Fikret'e olan hayranlığını dile getirdiğini, Fikret ile ilgili olumsuz konuşan kişilere karşı "Onu iyi tanıyanlar benim bugün ne yapmak istediğimi kavrayacak kimselerdir." diyerek şairi koruduğunu ve ondan övgüyle söz ettiğini söyleyebiliriz.

Bu gezim, yapmış olduğum ilk edebiyat müzesi gezim olmadığı gibi son da olmayacak. Çünkü sanatçılarımıza ait bu evleri gezmek hem öğrendiklerimi pekiştirmek hem de kalıcı bir şekilde anlamam açısından benim için çok önemli. Okuduklarımı belki bir gün hatırlamayabilirim ancak gördüğüm, hissettiğim ve kokusunu içime çektiğim bu müzenin, Aşiyan Müzesi'nin havasını hiçbir zaman unutmayacağımdan eminim.

Ekin SAVAŞ 11/A

Berfin SEÇGÜ 10 Fen/B

Mevlana'nın Mirası

Soğuk rüzgârların kendini hissettirdiği bir kış sabahında, İstanbul'un en güzel ve en önemli tarihî yapılarından biri olan Galata Mevlevihanesi Müzesi'ni görmek üzere okulumuzdan yola çıktık. Beyoğlu'nun ortasında bir inci gibi duran Mevlevihane, tasavvuf inancını yerinde öğrenebileceğimiz ve bu inanca sahip kişilerin kullanmış oldukları eşyaları gözlemleyeceğimiz en doğru yerdi. Gezimizden önce Mevlevilik inancının öncüsü olan Mevlana'yı dersimizde görmüş, yazarın "Mesnevi" adlı eseri üzerine inceleme yapmış ve Mevlana'nın yirmi ikinci kuşaktan torunu Esin Çelebi'nin ağzından "Mevlana'yı ve tasavvuf inancını" dinlemiştik. Dolayısıyla yapmış olduğumuz bu çalışmalar, gezimizi daha anlamlı hâle getirdi.

Mevlevihane'nin tarihine baktığımızda 1491 yılında İskender Paşa tarafından yaptırıldığını ve daha sonra Tekke ve Zaviye Kanunu'na göre kapatılarak 27 Aralık 1975 tarihinde Divan Edebiyatı Müzesi adıyla yeniden açıldığını görürüz. Birçok yeni girişimin ve restorasyonların ardından da 21 Kasım 2011'de şu anki hâline ulaşıp Galata Mevlevihanesi Müzesi adıyla ziyaretçilere kapılarını açtığını görürüz ki biz de gezimiz sebebiyle bu kapıdan yağmurlar eşliğinde içeriye girdik.

Müze'nin bahçesine girdiğimizde, bizi birçok tarihî eser karşıladı. Mevlevihane'nin girişindeki dar avluda olduğumuz sırada; solumuzda Halet Efendi Türbesi, sağımızda ise Halet Efendi Kütüphane'si yer almaktaydı. Bu kütüphanenin bizzat Halet Efendi'ye ait olduğu ve içinde Yesarizade'ye ait dört kartuşlu bir kitabenin olduğunu öğrendik. Mevlevihane'nin içine doğru ilerledikçe kütüphanenin olduğu tarafta bir çeşmeye rastladık. Eşsiz yapısı ve üstündeki göz alıcı iki kitabesiyle Hasan Ağa Çeşmesi, kütüphane binasına bağlı bir şekilde avluda duruyordu. İlerlemeye devam ettiğimizde Mevlevihane'nin bahçesinde İbrahim Müteferrika, Humbaracı Ahmet Paşa gibi bazı önemli isimlerin mezarlarını ve Divan edebiyatının son büyük temsilcisi Şeyh Galip'in Türbesi'ni gördük ve ziyaretçilerin geldiklerinde mutlaka burada yatan önemli zatlara dua okuduklarını öğrendik. Müze'nin girişine doğru ilerlerken son olarak karşımıza Adile Sultan Şadırvanı çıktı. Şadırvanın tepesinde ahşap bir Mevlevi sikkesi, yanında ise Ziver Paşa tarafından yazılan bir kitabe yer alıyordu.

Yağmurun şiddetini arttırmasıyla biz de kendimizi müzenin içine attık. Öğretmenlerimizin yönlendirmeleriyle ilk kattaki odaları sırayla gezmeye başladık. İlk olarak "Edebiyat ve Tasavvuf" odasına girdik. Edebiyat öğretmenimiz, dönemin edebiyatı hakkında bizi gruplara ayırarak bilgilendirdi. Mevlevihane'de görev yapan şeyhlerin kullandıkları malzemeler ve dönemin eserleri hakkında birçok bilgi edindik. Zaten Edebiyat dersi ünitemizin tasavvuf olması nedeniyle hepimiz bu inanç hakkında bilgiliydik. Eserleri ve edebiyat bölümünü inceledikten sonra "Mutfak" bölümüne geçtik. Mevlevilikte manevi açıdan çok önemli bir yere sahip olan mutfağın ne anlama geldiğini, oradaki usta-çırak ilişkisinin ne demek olduğunu ve oradaki eğitim sürecini öğrendik. Mevlana'nın "Hamdım, piştim, yandım." sözlerinden hareketle tasavvuf inancını ve mutfakta yemek yapım aşamalarının tasavvufi açıdan yorumlanmasını öğrendik. Aşağıdaki katta tasavvufla ilgili müzik aletleri, sikkeler ve şeyhlerin eşyalarının da yer aldığı odayı inceledikten sonra bir üst kata yani Mevlevihane'ye anlam katan "Sema Alanı" na çıktık. Sema gösterilerinin yapıldığı bu alanda o dönemdeki gösterilerde üst katta kadınlar, alt katta ise erkekler oturuyormuş. Üst kat paravanlarla çevriliydi. Gösterişli işlemesi ve mimarisiyle buraya gelen turistleri etkileyen bu alanda semazenleri belirli günlerde ve biletli olarak izlemek mümkün. "Kadınlar Bölümü"nde daha çok sanatla ilgili eserler sergileniyordu. Biz de bu sayede hat sanatı, ebru sanatı, resim ve şiir gibi birçok eseri inceleme fırsatını yakaladık ve tasavvuf inancının eserlere nasıl yansıdığını gördük ve son olarak Mevlevihane'den ayrılmadan önce öğrendiklerimizi pekiştirmek amacıyla bir çalışma yaptık.

Hoşgörü, nezaket, din ve en önemlisi aşk ile bezenmiş tasavvuf inancını anlamak için çıktığımız bu yolda Galata Mevlevihanesi Müzesi bizim için en önemli duraklardan biri oldu. Orada hizmet etmenin ve inancın nasıl yaşandığını öğrenerek günlük hayatımızda çok sık kullanmadığımız "sema, şeyh, çile, mutfak" vb. kavramlarla ilgili farkındalık geliştirdik ve bu geziyle tasavvufta neyin, neden yapıldığı konusunda fikir sahibi olduk.

Berfin SEÇGÜ 10 Fen/B

DEICHMANN

GALATA
MEVLEVİHANESİ
MÜZESİ

ALMAN LİSELİLER
KÜLTÜR VE EĞİTİM VAKFI
ALKEV ÖZEL OKULLARI

ANAOKULU
İLKOKUL
ORTAOKUL
ANADOLU LİSESİ
FEN LİSESİ

ALKEV ÖZEL OKULLARI
Alkent 2000 Mahallesi
Mehmet Yeşilgül Caddesi No. 7
34500 Büyükçekmece / İstanbul
0 212 886 88 40
e-mail: info@alkev.k12.tr

www.alkev.k12.tr

Diploma Programme

Deutsches Sprachdiplom der Kultusministerkonferenz

alkevofficial alkevozelokullari alkevokullari alkevozelokullari alkevozelokullari